

Wójt Gminy Sieradz

**ZMIANA
STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY SIERADZ
(II EDYCJA)**

Uchwała Nr VI/37/15
Rady Gminy Sieradz
z dnia 8 czerwca 2015 r.

Załącznik Nr 1

Opracowano w firmie
„Projektowanie urbanistyczne” Hibner A. Ruszkowski M. sp.cyw.
z/s w Zduńskiej Woli
przez zespół projektowy w składzie:

dr Adela Hibner – główny projektant
mgr inż. Michał Ruszkowski – problematyka środowiska przyrodniczego
inż. Anna Jonczyk – opracowania graficzne

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE.....	6
1. Powiązania polityki przestrzennej samorządu terytorialnego z polityką przestrzenną województwa	7
2. Podstawa opracowania zmiany studium	10
3. Zmiany w stosunku do dotychczas obowiązującego studium.....	10
4. Zawartość opracowania	12
II. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE	13
III. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	14
1. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego	14
1.1. Ukształtowanie i rzeźba terenu	14
1.2. Budowa geologiczna	16
1.3. Wody powierzchniowe	16
1.4. Warunki hydrogeologiczne	20
1.5. Surowce mineralne i tereny górnicze	21
1.6. Warunki glebowe	24
1.7. Warunki klimatu lokalnego	24
1.8. Lasy	25
1.9. Zieleń parkowa	26
1.10. Ochrona przyrody	28
1.11. System ekologiczny gminy – uwarunkowania i zagrożenia.....	34
2. Uwarunkowania wynikające z diagnozy zasobów dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej	38
2.1. Zasoby kulturowe	38
2.2. Ocena ustaleń dotychczasowych dokumentów planistycznych w zakresie ochrony wartości kulturowych	54
3. Uwarunkowania wynikające z diagnozy stanu zagospodarowania gminy	55
3.1. Liczba ludności i procesy demograficzne	55
3.2. Mieszkalnictwo	56
3.3. Obsługa ludności	57
3.4. Sfera gospodarcza	60
3.5. Stan własności gruntów	62
3.6. Ruch budowlany	62
3.7. Kolizje przestrzenne	63
4. Uwarunkowania wynikające z diagnozy układu komunikacyjnego	63
4.1. Układ drogowy	63
4.2. Kolej	65
4.3. Komunikacja zbiorowa	66
4.4. Ruch pieszy i rowerowy	66
4.4. Lotnictwo	66
5. Uwarunkowania wynikające z diagnozy stanu infrastruktury technicznej	66
5.1. Zaopatrzenie w wodę.....	66
5.2. Odprowadzenie ścieków	68
5.3. Elektroenergetyka	69
5.4. Zaopatrzenie w gaz	69
5.5. Usuwanie odpadów ;.....	69
5.6. Ciepłownictwo	70
5.7. Telekomunikacja	70
6. Wnioski do kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wynikające z analizy uwarunkowań	70

7. Ocena struktury funkcjonalno-przestrzennej	71
IV. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ	72
1. Cele rozwoju gminy Sieradz określone w Strategii rozwoju gminy	72
2. Kierunki rozwoju przestrzennego gminy	73
3. Prognoza demograficzna	74
4. Powiązania regionalne	74
5. Podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy	75
5.1. Kierunki przekształceń w strukturze przestrzennej gminy	75
5.2. Wskaźniki i parametry kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów	77
5.3. Zasady ochrony urządzeń melioracji wodnych i terenów zmeliorowanych ...	86
5.4. Obszary przestrzeni publicznej	87
5.5. Walory krajobrazowo-turystyczne	87
5.6. Tereny wyłączone z zabudowy ze względu na przepisy odrębne	88
5.7. Tereny, na których ogranicza się lokalizacje zabudowy ze względu na ochronę walorów przyrodniczych	88
6. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	89
6.1. Obiekty i obszary objęte ochroną oraz zasady ich ochrony	89
6.2. Ogólne kierunki polityki w zakresie ochrony przyrody	90
6.3. Strefy ochronne ujęć wód podziemnych	91
7. Obszary i zasady ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej	91
8. Kierunki rozwoju systemów komunikacji	98
8.1. Cele polityki rozwoju komunikacji i transportu	98
8.2. Rozwój komunikacji drogowej	99
8.3. Rozwój komunikacji kolejowej	100
8.4. Rozwój komunikacji zbiorowej	101
8.5. Polityka parkingowa	101
8.6. Obsługa transportu ładunków	101
8.7. Ścieżki rowerowe	102
8.8. Łądownisko	102
9. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	102
9.1. Elektroenergetyka	103
9.2. Zaopatrzenie w wodę	104
9.3. Gospodarka ściekowa	104
9.4. Gazownictwo	105
9.5. Ciepłownictwo	105
9.6. Gospodarka odpadami	105
9.7. Telekomunikacja	106
10. Pozostałe ustalenia dotyczące kierunków zagospodarowania przestrzennego	106
10.1. Obszary pomników zabytku i ich stref ochronnych	106
10.2. Tereny zamknięte	106
10.3. Zabezpieczenie warunków obronności i obrony cywilnej	106
10.4. Obszary wymagające rekultywacji, przekształceń lub rewaloryzacji	107
10.5. Obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	108
10.6. Tereny górnicze	108
10.7. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych	109
10.8. Obszary problemowe	109
10.9. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym w zależności od uwarunkowań i potrzeb gminy	110
10.10. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego ...	110
a) o znaczeniu lokalnym	110
b) o znaczeniu ponadlokalnym	111

10.11. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych i rolnych na cele nieleśne i nierolnicze	111
a) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² oraz obszary przestrzeni publicznej.....	112
b) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	112
10.12. Wnioski do opracowań planistycznych w gminach sąsiednich	113
V. WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.2 USTAWY 1	113
VI. POLITYKA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA	114
VII. INTERPRETACJA USTALEŃ STUDIUM	115
VIII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM	116
BIBLIOGRAFIA	118

I. WPROWADZENIE

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz zostało uchwalone uchwałą Nr XXX/217/01 Rady Gminy w Sieradzu z dnia 23 października 2001 r. Dokument ten był sporządzony na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, a zostało opracowane przez zespół projektowy Biura Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi pod kierunkiem mgr Ewy Paturalskiej-Nowak. Od tego czasu Gmina Sieradz nie dokonywała żadnych zmian w tym studium.

Potrzebę przystąpienia do dopiero pierwszej zmiany Studium wywołał przede wszystkim:

- wynikający z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze obowiązek uwzględnienia w studium udokumentowanych złóż kopalin, które udokumentowano w związku z popytem na kruszywo dla inwestycji obejmującej budowę drogi ekspresowej S-8,
- wnioski zainteresowanych dokonaniem zmiany przeznaczenia terenów,
- uwzględnienie w studium zadań wynikających ze zaktualizowanego planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego, z którym kolejna edycja studium winna być zgodna,
- wytypowanie w studium nowych terenów, na których można byłoby lokalizować odnawialne źródła energii o mocy ponad 100kW,

Wójt Gminy Sieradz przystąpił do sporządzania zmiany studium na podstawie uchwały Nr XLVII/208/2010 Rady Gminy Sieradz z dnia 29 października 2010 r. powierzając jednak dopiero w 2014 r. jego opracowanie firmie „Projektowanie urbanistyczne”. Hibner A. Ruszkowski M. sp.cyw. ze Zduńskiej Woli. Konsekwencją uwzględnienia złożonych wniosków będzie następnie przystąpienie do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów objętych zmianą studium.

Niniejszy tekst obejmując zarówno treści zawarte w studium uchwalonym w 2001 r. jest tekstem ujednoliconym, zgodnie z formułą wynikającą z rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

W stosunku do okresu sporządzania aktualnie obowiązującej, pierwszej i jedynej edycji studium:

- obowiązuje od 2003 r. inna ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a od 2004 r. tryb i zasady sporządzania projektu studium określają przepisy rozporządzenia Ministra Infrastruktury,
- w istotny sposób zmieniły się przepisy prawne dotyczące bardzo wielu dziedzin, których problematyka musi być w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin uwzględniona (m.in. prawo wodne, prawo geologiczne i górnicze, prawo energetyczne, ustawa o ochronie środowiska, ustawa o ochronie przyrody itp.),
- na szczeblu wojewódzkim zostało sporządzonych i obowiązuje wiele dokumentów, które należy uwzględnić w kierunkach polityki przestrzennej Gminy Sieradz (np. Program małej retencji dla województwa łódzkiego z 2006 r. i aneks z 2010 r., Wojewódzki Program Ochrony Zabytków, Strategia rozwoju województwa łódzkiego itp.),
- zdezaktualizowały się niemal wszystkie informacje ze sfery społeczno-gospodarczej, przyrodniczej, kulturowej, wyposażenia w sieci infrastruktury technicznej i komunikacji stanowiące uwarunkowania polityki przestrzennej, a więc istotną część studium, podlegającą uchwaleniu,
- rozpoczynają kadencję kolejne władze samorządowe gminy, które zamierzają uporządkować tę, dotychczas zaniedbywaną sferę swoich obowiązków,

Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, organem sporządzającym studium jest Wójt Gminy Sieradz. Studium jako dokument przyjmowany jest uchwałą Rady Gminy i podlega nadzorowi wojewody co do zgodności z prawem.

Każde studium zawiera tekst oraz rysunki: planszę „Uwarunkowania rozwoju” oraz planszę „Kierunki polityki przestrzennej”, przy czym skala rysunków może być zarówno 1:10000 jak i 1:25000, które podlegają uchwaleniu. Dotychczasowe studium gminy sporządzane było w skali: 1:10000. Obecne studium kontynuuje tę zasadę, zaś inne rysunki, analizy i dokumenty wykonane w toku prac planistycznych nad projektem, stanowią jego dokumentację planistyczną lub część składową tekstu.

Studium jest narzędziem kształtowania polityki przestrzennej Samorządu. Jest ono wyrazem jego poglądów i postanowień związanych z rozwojem gminy. Głównym zadaniem studium jest określenie polityki przestrzennej gminy wpisanej w politykę przestrzenną państwa oraz województwa łódzkiego. Studium ma za zadanie także sformułowanie lokalnych uwarunkowań, celów i programów rozwoju, dzięki czemu staje się ono dokumentem wytyczającym ogólną politykę przestrzenną gminy, a jednocześnie posiadać będzie charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Określona w studium polityka przestrzenna powinna być zgodna z zasadami ustanowionymi przepisami prawa i uwzględnia w zagospodarowaniu gminy:

- dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu,
- stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony,
- stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochronę ich zdrowia,
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
- potrzeby i możliwości rozwoju gminy,
- stan prawny gruntów,
- występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie odrębnych przepisów,
- występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej,

Zgodnie z art. 9 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium uchwała Rada Gminy. Nie jest ono aktem prawa miejscowego, ale zawarte w nim i uchwalone przez Radę Gminy zasady polityki przestrzennej winny być wiążące dla Wójta i wszystkich komunalnych jednostek organizacyjnych działających na terenie gminy. Jest to więc ważny akt władczy, w którym Rada Gminy bezpośrednio wpływa na działania całego swojego aparatu wykonawczego.

1. Powiązania polityki przestrzennej samorządu terytorialnego z polityką przestrzenną województwa

Wójt Gminy Sieradz sporządzając studium, rozpatruje wnioski zgłoszone przez właściwe w sprawach uzgodnień i opiniowania organy administracji publicznej oraz zainteresowanych zmianą przeznaczenia terenów mieszkańców, właścicieli gruntów i różnych inwestorów. Ma też obowiązek uwzględnienia w tym dokumencie ustaleń

dotyczących rozwoju województwa zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa (art. 11 pkt 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Plan ten został przyjęty Uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr 367, poz. 3485 z dnia 17 grudnia 2010 r.

Następnie Wójt Gminy przedkłada studium do zaopiniowania i uzgodnienia. Szczególnie istotne jest, aby w studium zostały uwzględnione zamierzenia w zakresie ponadlokalnych i rządowych inwestycji związanych z zagospodarowaniem terenów.

Gmina Sieradz w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego:

- 1) W strukturze przestrzennej województwa łódzkiego zakwalifikowano gminę Sieradz wraz z miastem Sieradz do strategicznej strefy żywicielskiej ukierunkowanej na rozwój intensywnego rolnictwa. Jest to obszar przestrzeni otwartych, które z przyrodniczego punktu widzenia stanowią zaplecze o funkcjach żywicielskich, rekreacyjnych i klimatycznych,
- 2) Gmina okalając od trzech stron miasto Sieradz – regionalny ośrodek rozwoju i ośrodek kształtujący strefę żywicielską, o której wyżej mowa - w części ma charakter podmiejski. W obrazie wizji przyszłości jest usytuowana w strategicznym rejonie rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o główne węzły transportowe,
- 3) Podobnie jak w całym województwie łódzkim, w osadnictwie wiejskim restrukturyzacja rolnictwa wymusi zmiany. Pomimo tendencji wsi do znaczącego odpływu ludności wiejskiej do miast, tu - w strefie bezpośredniego oddziaływania miasta Sieradz nastąpi koncentracja osadnictwa typu miejskiego, ale w rolnictwie, pomimo zakładanego spadku zatrudnienia i liczby gospodarstw rolnych, nastąpić ma podniesienie standardów jakościowych, sanitarnych i ochrony środowiska, wzrost średniej powierzchni gospodarstwa rolnego i rozwój różnych form kooperacji między producentami i powiązaniami rynkowymi, a także zakładany jest wzrost liczbowy gospodarstw ekologicznych.
- 4) Równocześnie też gmina znajduje się w obrębie strefy potencjalnych koncentracji procesów rozwojowych, w podstrefie rozwoju pasma Łódź-Sieradz związanego z drogą ekspresową S-8 i komunikacją kolejową, które przebiegają przez obszar gminy,
- 5) W granicach gminy znajdują się: odcinek drogi ekspresowej S-8 z węzłami „Sieradz-Wschód” i „Sieradz-Południe”. Węzeł „Sieradz-Wschód” znajduje się na pograniczu miasta Sieradz i obszaru gminy w rejonie wsi Podłężyce. Kolejnym, niedaleko gminy leżącym węzłem na drodze ekspresowej S-8 jest leżący w granicach gminy Zduńska Wola węzeł „Zduńska Wola - Zachód” ,
- 6) Drogi krajowe Nr 12 – główna ruchu przyspieszonego i Nr 83 – główna, relacji Sieradz-Warta-Koło oraz drogi wojewódzkie Nr 479 relacji Sieradz-Rossoszyca-Zadzim (Poddębice) i Nr 480 relacji Sieradz-Burzenin-Widawa - przewidziane do modernizacji.
- 7) Linia kolejowa Łódź Kaliska-Zduńska Wola-Sieradz-Kalisz nie znalazła się dotychczas w programie modernizacji Sieci TEN-T (znaczenie europejskie), jednak modernizacja ta została zarekomendowana Komisji Europejskiej przez Ministerstwo Infrastruktury w ramach uzupełnienia tej sieci,
- 8) Jako zadanie celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym został uruchomiony I etap Systemu Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej – w ramach linii kolejowej nr 14,
- 9) Odcinkiem, przez północną część gminy przebiega planowana Kolej Dużych Prędkości Warszawa-Łódź-Wrocław/Poznań.
- 10) Przebiegająca przez gminę dolina rzeki Warty wraz z rzekami Żegliną i Niniwką i częścią Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki została uznana jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym.
- 11) W granicach gminy Sieradz występują następujące elementy regionalnego systemu obszarów prawnie chronionych: Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwat przyrody „Pół Boru”, użytki ekologiczne „Dąbrowa I”, „Dąbrowa II” i Chojne-Starorzecze”, Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki. Fragment północnej części gminy z odcinkiem doliny Warty jest objęty specjalną ochroną ptaków w systemie Natura 2000 PLB100002 Zbiornik Jeziorsko. Występuje też południowo-centralny

korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym ważny dla migracji i wymiany genetycznej roślin i zwierząt.

- 12) W południowo-wschodniej części gminy, w granicach Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki w planie ochrony obszaru Parku proponowane są do uznania jako odrębne formy ochrony prawnej (użytki ekologiczne bądź zespół przyrodniczo-krajobrazowy oraz rezerwat przyrody) fragmenty o stwierdzonych przed 20 laty walorach przyrodniczych, wobec których jednak dotąd nie zostały podjęte jakiegokolwiek działania mające na celu ich utworzenie.
- 13) W Wojewódzkim Programie Małej Retencji uwzględniona jest realizacja zadania inwestycyjnego pn. budowa zbiornika wodnego „Bogumiłów” na rzece Żeglinie o powierzchni zalewu ok. 190 ha.
- 14) Przewidziane jest tu tworzenie w dolinie rzeki Warty polderów tj. suchych zbiorników „Polder Sieradz” i „Polder Myja” stanowiących element ochrony przeciwpowodziowej. W Chojnem jest przewidziana rozbudowa magazynu przeciwpowodziowego.
- 15) Zgodnie z Anekssem do Wojewódzkiego Programu Małej Retencji, na rzece Żeglinie występują 4 obiekty retencji korytovej: są to jazy betonowe w Wiechucicach (5+650 km rzeki), 70 km), Dąbrówce (9+660 km) i w Kuśniach (11+250 km), na rzece Kanał Mesznik w miejscowości Chałupia Mała – zastawka żelbetowa (1+960 km) i w Dzierlinie jaz betonowy (0+390 km), na rzece Myi w Chałupii Małej zastawka żelbetowa (5+520 km i w Biskupicach zastawka żelbetowa (0+160km). Zgłoszone są też małe zbiorniki wodne o powierzchni do 5 ha. Są to: na Kanale Tyczyńskim w Chojnem – zbiornik „Szeroka Woda” o powierzchni zalewu 1,80 ha i zbiornik „Strumień” o powierzchni zalewu 1,20 ha, a w lasach państwowych w oddz. 246h – zbiornik „Męcka Wola” o powierzchni 0,106 ha.
- 16) Gmina Sieradz leży w granicach większego obszaru dysponującego bogatymi zasobami wód geotermalnych możliwych do wykorzystania dla ciepłownictwa.
- 17) W granice gminy Sieradz wkracza zasięg obszarów zasobowych ujęć wód podziemnych w Opiesinie (gm. Zduńska Wola) komunalnego ujęcia wody w Sieradzu,
- 17) Przez gminę przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 300 zakończony stacją redukcyjno-pomiarową I stopnia w rejonie Monic i projektowanym przedłużeniem w kierunku zachodnim do Odolanowa z projektowaną stacją redukcyjno-pomiarową w Kłocku oraz orientacyjnym przebiegiem projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia do zasilania gmin Zapolice, Widawa i Sędziejowice.
18. Przez gminę przebiegają napowietrzne linie wysokiego napięcia 110 kV: „Sieradz-Zduńska Wola, „Sieradz-Jawor”, oraz „Jawor-Błaszki” i linia 110 kV „Sieradz-Złoczew”. Przez obszar gminy Sieradz nie przebiegają i nie są planowane przebiegi linii elektroenergetycznych linii najwyższych napięć.
19. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego zaliczono gminę Sieradz do sieradzkiego podregionu kulturowego w paśmie kulturowym związanym z rzeką Wartą.
20. Południowo-wschodni fragment obszaru gminy jest projektowany do objęcia ochroną konserwatorską jako Park Kulturowy „Dolina Warty”. Z obszaru gminy Sieradz do parku ma należeć odcinek doliny rzeki Warty wraz z częścią Podlężyc i miejscowościami Chojne, Borzewisko i Bobrowniki. W niewielki fragment gminy ze stanowiskiem archeologicznym obejmującym grodzisko w Okopach wkraczają granice proponowanego do utworzenia Archeologicznego Parku Kulturowego Burzenin-Witów-Tyczyn-Okopy. Proponowane jest także utworzenie (o charakterze liniowym) Parku Kulturowego „Dwórki Ziemi Sieradzkiej” do którego z gminy Sieradz mają należeć obiekty zabytkowe we wsiach Dąbrowa Wielka i Dąbrówka.
21. Działania konserwatorskie (rewitalizacja i modernizacja) mają być prowadzone w obiektach zabytkowych leżących w obrębie szlaku bursztynowego (Chojne). Istotne walory kulturowe o skali regionalnej i lokalnej występują w miejscowościach: Chojne, Chałupia Mała, Dąbrowa Wielka, Bogumiłów (twórczość ludowa: rzeźba, hafciarstwo, stroje, obrzędy),
22. Przez gminę przebiegają lub są projektowane do utworzenia szlaki turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym: w tym:

- szlak Bursztynowy,
- szlak Romański (Strońsko-Sieradz-Warta-Łęg Piekarski)
- szlak wodny Warty,
- Łódzki Szlak Konny im. Hubala,
- Nadwarciański Szlak Rowerowy (Sieradzka Eska)
- Szlak Parków Krajobrazowych,
- szlak Skarby Ziemi Sieradzkiej,

Projektowanymi są regionalne szlaki: Zamków i Pałaców oraz szlak Dworów i Pałaców, szlak Budownictwa Drewnianego. Regionalną i lokalną rangę mają szlaki im. Wł. Reymonta, Walk nad Wartą 1939 r., Dworów Ziemi Sieradzkiej.

- 23) W Męckiej Woli w zabytkowym XIX wiecznym pałacu funkcjonuje Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Włodzimierza Puchalskiego, w skład którego wchodzi Technikum oraz Uzupełniające Technikum Leśne dla Dorosłych i 2 letnia Szkoła Policealna.
- 24) W ramach aglomeracji Sieradz – przewidywana jest dalsze porządkowanie gospodarki ściekowej i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w aglomeracji > 10000 RL.

Przytoczone wyżej najważniejsze wytyczne wynikające z „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” w niniejszym Studium muszą być uwzględnione, bowiem dokument ten jest uzgadniany z Zarządem Województwa Łódzkiego pod względem zgodności z „Planem...”

2. Podstawa opracowania studium

Podstawą prawną przystąpienia do opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sieradz” jest art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 647) w brzmieniu:

ust.1. *W celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwanego dalej "studium".*

ust.2. *Wójt, burmistrz albo prezydent miasta sporządza studium zawierające część tekstową i graficzną, uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem.*

ust.3. *Studium sporządza się dla obszaru w granicach administracyjnych gminy.*

ust.4. *Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.*

ust.5. *Studium nie jest aktem prawa miejscowego.*

oraz Uchwała Nr XLVII/208/2010 Rady Gminy Sieradz z dnia 29 października 2010 Nr Rady w sprawie przystąpienia do zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz poprzedzona opracowaniem oceny aktualności dotychczasowego studium.

3. Zmiany w stosunku do studium dotychczas obowiązującego.

W uchwalonym w 2001 r. „Studium ...” wprowadza się obecnie zmiany wynikające z konieczności aktualizacji informacji o gminie, m.in. dotyczące:

- zasobów środowiska przyrodniczego (m.in. w zakresie występowania udokumentowanych złóż kopalin i koncesji na ich wydobywanie, w zakresie ochrony przyrody, w tym z racji objęcia części obszaru gminy ochroną specjalną Natura 2000),
- zanieczyszczeń i zagrożeń sanitarno – zdrowotnych gminy,
- istniejących wartości kulturowych (m.in. obiektów objętych ochroną konserwatorską;

- aktualną ewidencją zabytków oraz gminną ewidencją stanowisk archeologicznych),
- stanu własności gruntów w gminie,
- sytuacji społeczno – gospodarczej w gminie (m.in. sytuacji społecznej, mieszkalnictwa, infrastruktury społecznej, działalności gospodarczej i rolnictwa),
- sytemu obsługi komunikacji na terenie gminy,
- stanu obsługi gminy w infrastrukturę techniczną (m.in. zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie ścieków sanitarnych, elektroenergetyka, telekomunikacja),
- ustaleń z zakresu planowania przestrzennego na terenie gminy (miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego),
- realizacji nowych funkcji gminy związanych z lokalizacją elektrowni wiatrowych i zamierzaną lokalizacją innych odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100kW ze strefami ochronnymi,
- zasięgów obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w dolinach rzek Warty, Żegliny i Myi wg studium ochrony przeciwpowodziowej i innych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi

oraz wynikające z powyższego zmiany w kierunkach polityki przestrzennej, dotyczące:

- zmiany struktury funkcjonalno-przestrzennej w gminie, głównie w odniesieniu do wskazanych pierwotnie terenów dla przemysłowo-usługowej działalności gospodarczej
- ochrony i kształtowania środowiska (m.in. istniejących i projektowanych obszarów i obiektów prawnie chronionych, zasobów surowcowych oraz eliminacji zagrożeń środowiska i przeciwdziałania zagrożeniu powodzi),
- ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunków rozwoju systemu komunikacji,
- kierunków rozwoju infrastruktury technicznej (m.in. gospodarki wodnej, kanalizacji sanitarnej, odprowadzenia ścieków opadowych, telekomunikacji oraz gospodarki odpadami);
- uwzględnienia w kierunkach polityki przestrzennej wniosków złożonych przez zainteresowanych mieszkańców i właścicieli gruntów. ,

Zmiany dotyczą też wytycznych wynikających z obowiązujących dokumentów oraz wniosków zgłoszonych przez instytucje.

W aktualizowanym „Studium ...” wprowadzono również dodatkowe elementy i oznaczenia wynikające z konieczności dostosowania do wymogów obecnie obowiązujących przepisów m.in.:

- dla poszczególnych stref zagospodarowania i rodzajów przeznaczenia terenów wyznaczonych w uchwalonym studium wprowadzono wymagane wskaźniki urbanistyczne,
- wskazano obszary wymagające rekultywacji i rewaloryzacji,
- ustalono kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- ustalono kierunki dotyczące zabezpieczenia wymogów obronności i ochrony cywilnej,
- skorygowano obszary wskazane do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wskazano obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- wskazano obszary przeznaczone do realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym,
- ustosunkowano się do kwestii obszarów przestrzeni publicznej,
- ustosunkowano się do lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- ustosunkowano się do kwestii lokalizacji urządzeń stanowiących odnawialne źródła energii o mocy powyżej 100 kW wraz z ich strefami ochronnymi,
- ustosunkowano się do kwestii wyznaczania w gminie obszarów funkcjonalnych o

znaczeniu lokalnym w zależności od uwarunkowań,

Opracowanie posiada ujednoliconą formę z wyróżnieniem w następujący sposób wprowadzonych zmian.

Część graficzna „Studium ...” została zmieniona w następującym zakresie:

- wprowadzono nowe ustalenia dla wyróżnionych graficznie obszarów,
- uwzględniono nowe tereny udokumentowanych złóż kopalin i ustosunkowano się do ich przeznaczenia na cele eksploatacji powierzchniowej,
- zweryfikowano ostateczny przebieg budowanej drogi ekspresowej S-8, i zmian w przebiegu innych dróg, jakie wywołała realizacja tej inwestycji,
- wskazano tereny wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- skorygowano lokalizację obiektów objętych przyrodniczą ochroną konserwatorską (obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody),
- skorygowano zasięgi stref ochronnych (pasów technologicznych) od istniejącego uzbrojenia obejmującego elementy infrastruktury technicznej znaczenia krajowego i regionalnego,
- wniesiono obszary szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z obowiązującymi w okresie sporządzania dokumentu studium ochrony przeciwpowodziowej przekazanymi gminie przez Dyrektora RZGW w 2003 r.

Część tekstowa jest nowa, opracowana przy wykorzystaniu tekstu dotychczasowego, jednak z uwagi na istotne zmiany w jego aktualności – w nowym układzie i zakresie.

4. Zawartość opracowania.

Niniejsza zmiana „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz” opracowana jest w formie ujednoliconej, określa uwarunkowania oraz kierunki rozwoju gminy Sieradz.

Załączniki do uchwały o uchwaleniu zmiany studium stanowią:

- tekst zmiany studium w wersji ujednoliconej – **zał. nr 1** do uchwały Rady Gminy Sieradz,
- rysunek zmiany studium – Kierunki polityki przestrzennej, plansza w skali 1:10 000 - **zał. nr 2** do uchwały Rady Gminy Sieradz,
- rysunek zmiany studium – Uwarunkowania rozwoju, plansza w skali 1:10 000 - **zał. nr 3** do uchwały Rady Gminy Sieradz,
- rozstrzygnięcie Rady Gminy Sieradz dotyczące sposobu rozpatrzenia uwag zgłoszonych w trakcie wyłożenia projektu zmiany studium do publicznego wglądu, **zał. nr 4** do uchwały Rady Gminy Sieradz.

Tekst i rysunki zmiany studium zawierające ustalenia zmiany studium, stanowią integralnie ze sobą związany dokument i winny być stosowane komplementarnie.

Oznaczenia graficzne ustaleń na rysunkach dostosowano do skali mapy, co oznacza, że przebieg granic poszczególnych terenów oznaczono orientacyjnie, tj. w sposób dopuszczający uściślenie ich lokalizacji przy utrzymaniu istoty zamierzonej dyspozycji przestrzennej.

II. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

Gmina Sieradz leży w zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie sieradzkim. Niemal w całości okala miasto Sieradz, bowiem tylko na odcinku   km miasto Sieradz graniczy bezpośrednio z gminą Wróblew. Wschodnia granica gminy jest równocześnie granicą z powiatem zduńskowolskim.

Powiat sieradzki zajmuje 1.491   km² powierzchni i liczy 119.916 mieszkańców. W skład powiatu wchodzi 3 gminy miejsko-wiejskie: Warta, Błaszki i Złoczew, miasto Sieradz oraz 7 gmin wiejskich: Sieradz, Goszczanów, Wróblew, Brzeźnio, Klonowa, Brąszewice i Burzenin. Gmina Sieradz obejmuje powierzchnię 182 km² i liczyła na koniec 2013 r. 10.475 mieszkańców. Pod względem powierzchni stanowi 1,0 % województwa łódzkiego i 12,2 % powiatu sieradzkiego, zaś pod względem liczby ludności – 0,7 % województwa łódzkiego i 8,7 % powiatu sieradzkiego.

Gmina okala miasto Sieradz oraz sąsiaduje:

- od wschodu - z gminą Zduńska Wola i gminą Zapolice w powiecie zduńskowolskim,
- od północy – z gminą i miastem Warta,
- od południa – z gminami Burzenin i Brzeźnio,
- od zachodu – z gminą Wróblew.

Gęstość zaludnienia wynosi 57 mk/km² i jest to wartość niższa niż średnia krajowa wynosząca 123,6 mk/km² i średnia dla województwa łódzkiego wynosząca 144 mk/km². W powiecie sieradzkim średnia gęstość zaludnienia wynosi 80 mk/km².

W skali kraju i województwa gmina Sieradz nie wyróżnia się – wyróżnia się w sposób szczególny. Jest gminą podmiejską okalającą Sieradz - jeden z regionalnych ośrodków rozwoju, nie mającą, podobnie jak sąsiednia gmina Zduńska Wola, własnego ośrodka gminnego

W układzie sieci powiązań komunikacyjnych to miasto Sieradz odgrywa rolę regionalnego węzła komunikacji drogowej, zaś w obszarze gminy przebiegają drogi wychodzące z tego węzła. Są to:

- droga ekspresowa S-8 z węzłami komunikacyjnymi na obszarze gminy: „Sieradz-Południe” i w części „Sieradz-Wschód”,
- droga krajowa nr 12 – w kierunku Kalisza,
- droga krajowa nr 83 Sieradz-Warta-Koło,
- drogi wojewódzkie Nr 476 w kierunku Rossoszycy i Poddębic oraz Nr 480 w kierunku Burzenina i Widawy,
- drogi powiatowe: Nr 1765E w kierunku Strońska i Widawy, Nr 1700E w kierunku Warty, Nr 1725E w kierunku Burzenina, Nr 1708E w kierunku Brzeźnia i Nr 4901E w kierunku gminy Zduńska Wola. Pozostałe drogi powiatowe i gminne mają lokalne znaczenie,
- w końcowym okresie sporządzania studium nadal nie ma ostatecznego rozstrzygnięcia w kwestii zarządcy dawnej drogi krajowej Nr 14, którą nazwano drogą międzyregionalną nie pozostającą w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Równoleżnikowo przez gminę przebiega odcinek linii kolejowej nr 14 relacji Łódź-Ostrów Wielkopolski ze stacją kolejową w Sieradzu. W granicach gminy istnieje na tej linii przystanek kolejowy w Męckiej Woli.

Odległość gminy z ośrodkiem wojewódzkim w Łodzi wynosi ok. 65 km. Za sprawą dotychczasowej drogi krajowej Nr 12/14 zapewniona jest stosunkowo sprawna realizacja powiązań funkcjonalnych o charakterze administracyjnym oraz usług ponadlokalnych w zakresie szkolnictwa wyższego, kultury, zdrowia, handlu i innych

specjalistycznych usług, a także rynku pracy. Podstawowe znaczenie odgrywa jednak miasto Sieradz. Mniejsze i znacząco rzadsze są kontakty mieszkańców gminy ze Zduńską Wolą, Wielunem na południu i Kaliszem na zachodzie.

W układzie innych powiązań infrastrukturalnych wymienić należy przebieg przez gminę Sieradz ważnych regionalnych sieci elektroenergetycznych wysokich napięć 110 kV : relacji „Sieradz-Zduńska Wola, „Sieradz-Jawor”, oraz „Jawor-Błaszki”, a nową jest linia 110 kV relacji „Sieradz-Złoczew”.

W zakresie sieci gazowych o znaczeniu regionalnym wymienić należy gazociąg wysokiego ciśnienia DN300 relacji Łódź-Sieradz zakończony stacją redukcyjno-pomiarową I stopnia w rejonie Monic. Teoretycznie jest możliwa rozbudowa przedmiotowego gazociągu w kierunku zachodnim do Odolanowa ze stacjami redukcyjno-pomiarowymi w Woźnikach i Kłocku oraz orientacyjnym przebiegiem projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia do zasilania gmin Zapolice, Widawa i Sędziejowice.

Nie ma w gminie Sieradz ponadlokalnych obiektów i urządzeń w zakresie zaopatrzenia w wodę, nie ma też obiektu ponadlokalnego w zakresie gospodarki odpadami. W zakresie gospodarki ściekowej miejska oczyszczalnia ścieków w Dzigorzewie obsługuje zarówno obszar miasta jak i gminy Sieradz, a główne punkty zasilania w zakresie elektroenergetyki są zlokalizowane wyłącznie w Sieradzu. W zakresie gospodarki odpadami gmina korzysta z punktu przeładunkowego odpadów zlokalizowanego w Sieradzu, który jest integralną częścią Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Prażuchach (woj.wielkopolskie).

Z istotnych zasobów surowcowych o znaczeniu ponadlokalnym należy wymienić zasoby fosforytów, obejmujące fragment złoża „Burzenin” z sąsiedniej gminy. Zasoby geologiczne złoża są określone na 9 250 000 ton, złożo jest pozabilansowe, nie przewidziane do eksploatacji. Również ponadlokalne znaczenie ma złożo piasków kwarcowych „Męcka Wola”.

W krajowym i regionalnym systemie obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody w gminie Sieradz występują:

- fragment obszaru specjalnej ochrony ptaków PLB 100002 „Zbiornik Jeziorsko”,
- fragment Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- rezerwat przyrody „Pół Boru”,
- południowo-centralny korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym ważny dla migracji i wymiany genetycznej roślin i zwierząt,
- użytki ekologiczne:
- pomniki przyrody,

Z innych cennych wartości przyrodniczych gminy wymienić należy:

- fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Sieradz” objętego wysoką ochroną (OWO),
- korytarz ekologiczny rzeki Warty o znaczeniu krajowym.

W zakresie walorów dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadlokalnym wymienić należy aż 17 obiektów i obszarów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków.

III. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

1. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego

1.1. Ukształtowanie i rzeźba terenu

Pod względem morfologicznym (wg fizyczno-geograficznej regionalizacji Polski J. Kondrackiego) obszar gminy Sieradz leży w prowincji Nizin Środkowopolskich (318) na pograniczu trzech jednostek morfologicznych:

- Wysoczyzny Łaskiej (318,19) – północno-wschodnia część gminy,
- Kotlina Sieradzka (318,18) – centralna część gminy,
- Wysoczyzna Złoczewska (318.22) – południowo-zachodnia część gminy.

Przewodnie rysy rzeźby zostały ukształtowane pod wpływem zlodowacenia środkowopolskiego stadiału Warty oraz późniejszych procesów denudacyjnych.

Łagodna, równinna powierzchnia terenu gminy jest urozmaicona poprzez doliny rzeczne, a zwłaszcza tarasy rzeki Warty.

Na południu gminy rozciąga się strefa wzgórz i pagórków, które osiągają w rejonie Bogumiłowa i Okręglicy ponad 160,0 m npm.

Ważnym elementem krajobrazowym jest szeroka dolina rzeki Warty z dopływami, zwłaszcza Żegliną. Cały obszar nosi cechy denudacji peryglacjalnej.

Najwyżej położone tereny znajdują się w południowej części gminy i osiągają rzędne ok. 180,0 – 185,0 m npm a najniższe w części północnej i w dolinie Warty i Żegliny osiągając wartości ok. 125,0 – 130,0 m npm.

Współczesna powierzchnia gminy ukształtowana została w czasie zlodowacenia warciańskiego. Pozostałością działalności glacialnej i fluwioglacialnej są pagórki wyraźnie zaznaczające się w rejonie Bogumiłowa, Okręglicy i Kłocka.

Wysokości względne przekraczają 60 m, bowiem dolina Warty w północnej części gminy płynie na wysokości 124,5 m npm, a wysokość moren czołowych na południu osiąga wysokość 188,0 m npm. Przeważające obszary gminy zajmuje **zdenudowana wysoczyzna połodowcowa**, płaska i falista, rozcięta skosem prawie południkowo przez szeroką dolinę Warty oraz równoleżnikowo w części zachodniej przez dolinę rzeki Żegliny. Spadki na tym terenie nie przekraczają 5 %. Od doliny Warty wysoczyzna jest oddzielona, głównie od zachodu, stromą krawędzią o wysokości względnej do ok. 10 m i spadkach ponad 10 %. Na południu i w zachodniej części (rejon wsi Biskupice i Kłocko) występują na tej płaskiej powierzchni pagórki kemowe o wysokości od 5 do 10 m.

W dwóch rejonach występują pagórki moren czołowych. Jest to rejon na wschód od wsi Ruda, gdzie osiągają wysokość od 5-15 m i na południu gminy, gdzie ciągną się pasem od Bogumiłowa po Stoczki aż do południowej części gminy. Tutaj te formy rzeźby terenu są większe i bardziej dominują w krajobrazie. Wysokości względne sięgają do 25 m, a spadki zbocz 5-10 %.

Formy wydmowe skupione są głównie w północno-wschodniej części gminy. Są to wydmy paraboliczne o wysokości względnej do 15 m oraz wały wydmowe o wysokości do 10 m. Na wschód od wsi Ruda znajduje się niewielki fragment powierzchni sandrowej mającej swoje przedłużenie w gminie Warta.

Powierzchnia wysoczyznowa obszaru gminy jest rozcięta na dwie części biegnącą południkowo szeroką, dochodzącą nawet do 5 km **doliną rzeki Warty**. Jej powierzchnia jest wyrównana, w wielu miejscach rozcięta przez boczne dolinki odprowadzające wody powierzchniowe do głównego koryta oraz przez rowy melioracyjne drenujące podmokłe tereny. W dolinie Warty znajdują się dwa poziomy tarasów: taras zalewowy i taras erozyjno-akumulacyjny. Dno doliny Warty nachylone ku północnemu zachodowi jest wyniesione na około 124-135 m npm. Taras zalewowy z rzeką Niniwką i licznymi, stale lub okresowo wypełnionymi wodą starorzeczami ciągnie się wzdłuż całego biegu rzeki. Na tym tarasie leżą wsie: Mnichów, Sucha, Grądy, Kamionaczyk, Chałupki i Borzewisko. Taras erozyjno-akumulacyjny występuje w formie większych lub mniejszych powierzchni po stronie wschodniej rzeki wzdłuż całej jej długości, natomiast po stronie zachodniej tylko fragmentarycznie na południe od Sieradza. Jest on wyniesiony ok. 2-4 m nad powierzchnię tarasu zalewowego. Po wschodniej stronie granica pomiędzy obydwojema tarasami jest łagodna, czasem wręcz niemożliwa do ustalenia, natomiast po stronie zachodniej obydwie powierzchnie są oddzielone wyraźną krawędzią dochodzącą miejscami do 3-4 m wysokości. Na tarasie erozyjno-akumulacyjnym, nadzalewowym, leżą wsie: część Kamionaczyka, Ruda, Podłężyce, Chojne, Wiechutki, Wiechucice.

Oprócz rozległej doliny rzeki Warty w zachodniej części gminy znajdują się doliny lewobrzeżnych jej dopływów - rzek Żegliny i Myi. W ich obrębie występuje tylko jeden poziom tarasowy – zalewowy.

Na podstawie uwarunkowań geomorfologicznych terenu gminy Sieradz można stwierdzić, że ukształtowanie powierzchni gminy, ze względu na przewagę terenów o niewielkim nachyleniu, nie stwarza barier do rozwoju funkcji rolniczej, zaś sieć osadnicza musi uwzględniać ograniczenia wynikające z okresowych podtopień wskutek wysokiego poziomu wód gruntowych w obrębie dolin rzecznych.

1.2. Budowa geologiczna

Gmina Sieradz położona jest w obrębie Niecki Łódzkiej wchodzącej w skład większej struktury synklijinalnej zwanej Niecką Szczecińsko – Miechowską wypełnionej osadami węglanowymi należącymi do kredy górnej, które bezpośrednio przykryte są osadami czwartorzędu lokalnie trzeciorzędu.

Utwory kredy górnej – wykształcone są w facji węglanowej. Są to wapienie, margle, wapienie margliste, opoki, kreda. Strop osadów kredowych występuje na głębokości od ok. 10,0 - 40,0 m ppt w północnej, wschodniej i południowej części gminy do ponad 60,0 m w części południowo – zachodniej i zachodniej gminy (studnia w m. Jezioro i Bogumiłów). Rzędne stropu utworów kredowych kształtują się w zakresie ok. 90,0 – ok. 145,0 m n.p.m. Utwory kredy górnej na terenie gminy do głębokości ok. 140,0 m nie zostały przewiercone.

Utwory trzeciorzędowe występują lokalnie, w postaci nieregularnych płatów wypełniających zagłębienia powierzchni mezozoicznej. Wierceniami geologicznymi trzeciorzęd stwierdzono jedynie w zachodniej i południowo – wschodniej części gminy. Osady te wykształcone są w postaci ilów z wkładkami mułków, piasków i węgla brunatnych. Utwory te nawiercono w zachodniej części gminy w m. Chałupia Mała i Kłocko. Strop tych utworów występuje na głębokości ok. 30,0 – 40,0 m ppt tj. na rzędnej ok. 95,0 – 115,0 m n.p.m.

Utwory czwartorzędowe występują na całym rozpatrywanym terenie tworząc pokrywę miąższości od około 10,0 m do ponad 60,0 m. Reprezentowane są przez piasek różnoziarnisty, żwir, pospółkę, glinę i pył.

Osady piaszczysto – żwirowe występują w stropie czwartorzędu prawie na całym terenie gminy osiągając miąższości od ok. 2,0 m do ponad 50,0 m. Pod piaskami i żwirami występuje kompleks glin, lokalnie pyłów o zróżnicowanej miąższości dochodzącej do ponad 20,0 m. Gliny lokalnie podścielone są małej miąższości osadami piaszczystymi zalegającymi bezpośrednio na utworach kredy górnej lub trzeciorzędzie.

1.3. Wody powierzchniowe.

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), "Dorzecze" oznacza obszar lądu, z którego cały spływ powierzchniowy jest odprowadzany przez system strumieni, rzek, jezior do morza poprzez pojedyncze ujście cieku, estuarium lub deltę.

"Zlewnia" oznacza obszar lądu, z którego cały spływ powierzchniowy jest odprowadzany poprzez system strumieni, rzek i jezior, do określonego punktu w biegu cieku (zwykle do jeziora lub zbiegu rzek).

Wg powyższych definicji, dorzecze posiada Odra, natomiast Warta ma swoją zlewnię m.in. na obszarze gminy Sieradz.

Na podstawie aktualnie obowiązującej ustawy Prawo wodne, wydane zostały przepisy wykonawcze w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych, w których zlewnie poszczególnych rzek, przyporządkowano regionom wodnym. Zlewnia Warty przyporządkowana została do Regionu Wodnego Warty. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu działa na obszarze Regionu Wodnego Warty.

Obszar gminy Sieradz znajduje się w całości w dorzeczu rzeki Odry, zlewni rzeki Warty.

Układ sieci rzecznej naśladuje zarysy dawnych lobów lodowcowych i pochodzi z ostatniej schyłkowej fazy stadium zlodowacenia „Warty”. Przez obszar gminy przebiegają działy

wodne III-go rzędu: Żeglina-Myja i Niniwka-Widawka. Sieć hydrograficzną obszaru tworzą śródlądowe wody powierzchniowe - rzeki Warta, Żeglina, Myja, Niniwka, Kanał Mesznik. Pozostałe ciekі np. Kanał Tyczyński, Kanał Mazurek i inne rowy melioracyjne, a także wały przeciwpowodziowe rzek: Warty, Myi i Żegliny stanowią urządzenia melioracji wodnych.

Warta – rzeka II rzędu, prawobrzeżny dopływ Odry, odwadniająca centralną część gminy, płaca szeroką, wyrównaną doliną z południowego wschodu na północny zachód. Długość rzeki w granicach gminy wynosi ok. 16 km. Szerokość rzeki wynosi od około 50 m do około 150 m, średni spadek w granicach gminy wynosi 0,48 ‰. Koryto rzeki jest uregulowane i odznacza się dużymi różnicami dna. Występują tu liczne meandry. W południowej części gminy (do miasta Sieradza) jest rzeką spławną, powyżej staje się rzeką żeglowną. Jej nieodpowiednio uregulowany bieg nie pozwala na wykorzystanie do celów żeglugi śródlądowej.

Żeglina – rzeka III rzędu, lewobrzeżny dopływ Warty, odwadniający środkową i południową część gminy. Jej źródła znajdują się w gminie Brzeźnio. W granicach gminy długość Żegliny wynosi około 11 km. Od miejscowości Dębołęka w gminie Brzeźnio koryto rzeki jest uregulowane, a szerokość waha się w przedziale 5-10 m. W ujściowym odcinku rzeka płynie po terasie zalewowej Warty.

Myja – rzeka III rzędu, lewobrzeżny dopływ Warty odwadniający zachodnią część gminy. Swoje źródła ma poza granicami gminy Sieradz, w gminie Brąszewice. Nazywana jest też Myją Meszną. Szerokość koryta nie przekracza 10 m, a w ostatnim okresie w granicach gminy Wróblew tuż przy zachodniej granicy gminy został wybudowany i oddany do użytkowania zbiornik „Smardzew”,

Niniwka – rzeka III rzędu, prawobrzeżny dopływ Warty. Tylko na pewnych odcinkach ma uregulowane koryto.

W całej gminie Sieradz powierzchnia stawów i zbiorników wodnych wynosi około 40 ha, Największe występują w rejonie wsi Chałupia Mała-Dzierlin.

Kobylanka, zwana również Kanałem Tyczyńskim – rzeka IV rzędu, prawobrzeżny dopływ Żegliny. W melioracjach jest kwalifikowana jako ciek podstawowy spełniający rolę kanału przerzutowego wód z rzeki Warty do Żegliny w okresach niskich stanów wód. Przez około 3,6 km od źródeł Kanał Tyczyński jest sztucznym ciekim, w dalszej części wykorzystuje dawne koryto Kobylanki. Na tym odcinku rzeka jest uregulowana.

Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW) z dnia 23 października 2000r. wprowadza nowatorskie podejście do zarządzania zasobami wodnymi. Kluczowymi celami ustalonymi przez Dyrektywę są:

- ochrona i przeciwdziałanie zanieczyszczeniu wszystkich rodzajów wód
- współpraca między krajami dzielącymi wspólne dorzecza
- osiągnięcie, przez wprowadzenie odpowiednich planów gospodarowania i, jeżeli zachodzi konieczność programów naprawczych, dobrego stanu wód do roku 2015
- zapewnienie aktywnego udziału społeczeństwa w działaniach związanych z zarządzaniem gospodarką wodną.

Jednym z zasadniczych narzędzi służących do osiągnięcia tych celów jest monitoring, który ma dostarczyć wiedzy niezbędnej do planowania w gospodarowaniu wodami i podejmowania działań na rzecz ochrony wód i poprawy ich stanu.

W Polsce monitoring jakości wód powierzchniowych prowadzony jest w oparciu o przepisy ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku, która to ustawa transponuje do prawodawstwa polskiego zapisy Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną zostały wyznaczone Jednolite części wód (JCW), która definiuje je jako: oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak:

jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

Podstawowym dokumentem planistycznym w zakresie gospodarowania wodami jest Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Plan jest podsumowaniem każdego z 6 letnich cykli planistycznych wymaganych Dyrektywą 2000/60/WE tzw. Ramową Dyrektywą Wodną (2003-2009; 2009-2015; 2015-2021; 2021-2027) i stanowić powinien podstawę podejmowania wszelkich decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości. Zawiera elementy wymienione w art. 114 Prawa wodnego tj.:

- ogólny opis cech charakterystycznych obszaru dorzecza, obejmujący wykaz jednolitych części wód powierzchniowych, wraz z podaniem ich typów i ustalonych warunków referencyjnych oraz wykaz jednolitych części wód podziemnych,
- podsumowanie identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych i oceny ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- rejestr wykazów obszarów chronionych wraz z ich graficznym przedstawieniem,
- mapę sieci monitoringu, wraz z prezentacją programów monitoringowych,
- ustalenie celów środowiskowych dla jednolitych części wód i obszarów chronionych,
- podsumowanie wyników analizy ekonomicznej związanej z korzystaniem z wód,
- podsumowanie działań zawartych w programie wodno-środowiskowym kraju, z uwzględnieniem sposobów osiągania ustanawianych celów środowiskowych,
- wykaz innych szczegółowych programów i planów gospodarowania dla obszaru dorzecza dotyczących zlewni, sektorów gospodarki, problemów lub typów wód, wraz z omówieniem zawartości tych programów i planów,
- podsumowanie działań zastosowanych w celu informowania społeczeństwa i konsultacji publicznych, opis wyników i dokonanych na tej podstawie zmian w planie,
- wykaz organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza,
- informację o sposobach i procedurach pozyskiwania informacji i dokumentacji źródłowej wykorzystanej do sporządzenia planu oraz informacji o spodziewanych wynikach realizacji planu.

Jednolita część wód (JCW) jest podstawową jednostką gospodarki wodnej (łącznie z ochroną środowiska) w myśl polskiego prawa wodnego. Jednolita część wód jest pojęciem obejmującym zarówno zbiorniki wód stojących, jak i cieki, a także przybrzeżne fragmenty wód morskich i wody podziemne.

Gmina Sieradz objęta jest Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry opublikowanym w 2011 r. W oparciu o w/w dokument na terenie gminy Sieradz określonych zostało 10 jednolitych części wód powierzchniowych (rzecznych) oraz 3 jednolite części wód podziemnych.

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Cieki wchodzące w skład JCWP	Europejski kod JCWP rzeki	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	350	Dopływ z Inczewa	Dopływ z Inczewa, Mazur	PLRW6000171831549	potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	dobry	niezagrożona
2.	119	Dopływ z Piasków	Dopływ z Piasków	PLRW600017183114	potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	dobry	niezagrożona
3.	346	Dopływ z Sędzic	Dopływ z Sędzic	PLRW6000171831529	potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	dobry	niezagrożona

4.	121	Myja	Dopływ spod Oraczewa, Dopływ z Gęsiny, Dopływ z Próchna, Myja, Mieszna	PLRW6000171 83149	potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	umiarkowany	niezagrożona
5.	351	Niniwka	Dopływ z Czarnek, Niniwka	PLRW6000171 831729	potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	dobry	niezagrożona
6.	505	Piichna do Urszulinki	Dopływ w Przywidzu, Dopływ z Dybowa, Dopływ z Ochraniewa, Pichna, Piichna Szadkowicka, Urszulinka	PLRW6000171 8317889	potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona	zły	zagrożona
7.	613	Warta od Widawki do Żeglina	Warta	PLRW6000191 83119	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)	naturalna	zły	zagrożona
8.	614	Warta od Wierznicy do Widawki	Warta	PLRW6000191 81999	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)	naturalna	zły	zagrożona
9.	615	Warta od Żeglina do wpływu do Zbiornika Jeziorsko	Warta	PLRW6000191 83159	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)	naturalna	zły	zagrożona
10.	120	Żeglina	Dopływ spod Będkowa, Dopływ w Olszakach, Dopływ z Ostrowa, Dopływ z Sokołowa, Kobylanka, Żeglina	PLRW6000171 83129	potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona	słaby	zagrożona

Podział na JCWP¹ naturalne i silnie zmienione lub sztuczne znajduje swoje odzwierciedlenie w klasyfikacji jakości wód – dla naturalnych części wód wyznacza się ich stan ekologiczny podczas gdy dla silnie zmienionych (np. w znacznym stopniu uregulowanych lub przekształconych w zbiornik zaporowy) i sztucznych części wód – potencjał ekologiczny.

Podział na JCWP² naturalne i silnie zmienione lub sztuczne znajduje swoje odzwierciedlenie w klasyfikacji jakości wód – dla naturalnych części wód wyznacza się ich stan ekologiczny podczas gdy dla silnie zmienionych (np. w znacznym stopniu uregulowanych lub przekształconych w zbiornik zaporowy) i sztucznych części wód – potencjał ekologiczny.

¹ Jednolita część wód powierzchniowych

² Jednolita część wód powierzchniowych

Jednolite części wód podziemnych

Zgodnie z definicją podaną w Ramowej Dyrektywie Wodnej, jednolite części wód podziemnych obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiającą pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Wydzielenie jednolitych części wód podziemnych i przeprowadzenie wstępnej oceny ich stanu zostało dokonane w 2004 r. przez Państwowy Instytut Geologiczny w konsultacji z RZGW, GIOŚ i Biurem Gospodarki Wodnej

Zidentyfikowanie JCWPd i wstępna ocena ich stanu w ramach charakterystyk obszaru dorzecza dokonane zostały dla potrzeb opracowania pierwszego planu gospodarowania wodami w dorzeczech.

W granicach gminy położone są fragmenty trzech JCWPd o następujących europejskich kodach JCWPd: PLGW650077, PLGW650078 i PLGW650079.

Wg informacji dotyczącej jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) zamieszczonych w charakterystyce geologicznej i hydrogeologicznej Państwowej Służby Hydrogeologicznej -

- w granicach JCWPd nr 79 głębokość występowania wód słodkich określona została na ok. 1000 m.
- w granicach JCWPd nr 78 głębokość występowania wód słodkich określona została na ok. 200 m.
- w granicach JCWPd nr 77 występowania wód słodkich określona została na ok. 570 m

1.4. Warunki hydrogeologiczne

Zgodnie z regionalizacją hydrogeologiczną wód podziemnych, teren gminy leży w regionie niecki łódzkiej, makroregionu łódzko - nidińskiego, w obrębie prowincji południowej.

Gmina położona jest w obrębie Jednolitych Części Wód Podziemnych o numerze 79, należącym do regionu Warty.

W obrębie gminy Sieradz, na podstawie przeprowadzonych prac wiertniczych, rozpoznano trzy piętra wodonośne związane z utworami czwartorzędu, trzeciorzędu i kredy górnej. Głównym użytkowym piętrzem wodonośnym jest piętro kredy górnej ujmowane licznymi studniami w północnej, wschodniej i południowej części gminy. W część południowej i zachodniej użytkowe piętra wodonośne związane są z osadami piaszczystymi czwartorzędu i trzeciorzędu.

Czwartorzędowe piętro wodonośne – w obrębie tego piętra wyróżniono dwa poziomy wodonośne: poziom przypowierzchniowy (wody gruntowe) i poziom międzymorenowy.

- poziom przypowierzchniowy (wody gruntowe) występuje powszechnie w piaskach i żwirach na stropie glin. Charakteryzuje się swobodnym zwierciadłem wody stabilizującym się na głębokości ok. 1,0 - 5,0 m ppt. Zasilanie poziomu następuje głównie poprzez intensywną infiltrację. Z uwagi na płytkie jej występowanie ujmowany jest tylko studniami kopanymi.
- poziom międzymorenowy związany jest z piaskami występującymi pod serią glin piaszczystych i zwałowych. Charakteryzuje się zarówno swobodnym jak i napiętym zwierciadłem wody stabilizującym się na głębokości ok. 2,0 – 10,0 m ppt. Poziom ten charakteryzuje się zróżnicowaną miąższością dochodzącą do ok. 70,0 m (wieś Bogumiłów). Miejscami piaszczyste osady czwartorzędu zalegają bezpośrednio na utworach kredy górnej tworząc wspólny poziom wodonośny. W zachodniej części gminy, w rejonie wsi Chałupia Mała, poziom ten ujmowany jest do eksploatacji licznymi studniami głębinowymi.

Wody piętra czwartorzędowego są wodami słodkimi o mineralizacji ok. 200 – 330 mg/dm³ i o

podwyższonej zawartości żelaza wynoszącej powyżej 0,5 mg/dm³.

Trzeciorzędowe piętro wodonośne – na terenie gminy ma niewielkie znaczenie użytkowe. Osady wodonośne występują nieregularnie i są niewielkiej miąższości.

Poziom wodonośny w utworach kredy górnej związany jest ze szczelinowymi osadami węglanowymi reprezentowanymi przez wapienie, margle, wapienie margliste, opoki i gezy. Charakteryzuje się napiętym lub swobodnym (połączony poziom czwartorzędowo - kredowy) zwierciadłem wody stabilizującym się na głębokości od ok. 5,0 - 12,0 m w części zachodniej i centralnej gminy do ok. 0,5 - 12,0 m w części północnej. Głębokość występowania poziomu wodonośnego na terenie gminy wynosi od ok. 10,0 – 20,0 m do ok. 90,0 m w m. Bogumiłów. Poziom ten stanowi główne zaopatrzenie gminy w wodę (użytkowy poziom wodonośny). Ujmowany jest do eksploatacji licznymi studniami wierconymi w tym przez wodociągi wiejskie.

Wschodnia część gminy, obejmująca m. Grabowiec oraz wschodnie krańce m. Męcka Wola, Stawiszczce i Rzechta znajdują się w zasięgu ustalonych w kat. „B” zasobów eksploatacyjnych dla rejonu m. Zduńska Wola z formacji czwartorzędowej i kredowej. Zasoby eksploatacyjne ustalone zostały w wysokości $Q = 900 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s = 15,5 \text{ m}$ jako średnia ważona dla obszaru o zasięgu leja depresji $R = 7461 \text{ m}$ – decyzja byłego Prezesa CUG z dnia 9 sierpnia 1974 r. znak: KDH/013/3767/B/74.

Niewielki fragment gminy, przy południowej i południowo - wschodniej granicy z Sieradzem jest w zasięgu ujęcia komunalnego dla którego ustalono zasoby eksploatacyjne w kat. „B” w ilości $840 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji określonej rzędną +111,0 m npm i zasięgu oddziaływania $R = 2480 \text{ m}$ – decyzja byłego Prezesa CUG z dnia 18 lipca 1969 r. znak: KDH/013/2856/B/68.

Na terenie Gminy Sieradz nie udokumentowano wód termalnych.

Południowa część gminy wraz z m. Sieradz wchodzi w zasięg **Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 312 pod nazwą Zbiornik Sieradz** związanego z utworami kredy górnej.

Dla GZWP nr 312 nie została jeszcze opracowana dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne, w której mogą zostać zweryfikowane jego granice.

Piętro wodonośne kredy górnej w tym rejonie występuje na głębokości od ok. 10,0 m do ponad 60,0 m pod przykryciem zarówno utworami słabo przepuszczalnymi (gliny) jak i przepuszczalnymi (osady piaszczyste)

1.5. Surowce mineralne i tereny górnicze.

Wykonane dotąd prace dokumentacyjne, rozpoznające jakość oraz zasoby surowców mineralnych terenu gminy, wskazują iż rozwój bazy kopalin na terenie gminy Sieradz jest w ostatnim okresie dość dobrze rozwinięty.

Udokumentowane zasoby kopalin obejmują kruszywa naturalne, piaski kwarcowe i fosforyty.

Poniżej przedstawiono udokumentowane złoża wg „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na 31.12.2013 r.

▪ **kruszywo naturalne:**

1. **Złoże kruszywa naturalnego (piasku) „BOGUMIŁÓW I”** udokumentowane w dwóch polach (Pole 1 i Pole 2), zasoby geologiczne wynoszą 87 tys. ton. Złoże nie jest eksploatowane.
2. **Złoże kruszywa naturalnego (piasku) „CZARTKI”** zlokalizowane w m. Czartki, Obszar i teren górniczy „Czartki” został zniesiony decyzją Wojewody Łódzkiego z dnia 20.08.2004

r. znak: DG/Si.IV-7512-2/11/04. Rekultywacja wyrobiska poeksploatacyjnego została zakończona zgodnie z decyzją Starosty Sieradzkiego z dnia 8.05.2014 r. znak: G.K.6018/5/6/05/06/13. Zasoby geologiczne pozostawiono w ilości 456,4 tys. ton. – zawiadomienie Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego Delegatura w Sieradzu z dnia 19.07.2004 znak: GD/Si.IV-7414/3/04.

3. **Złoże kruszywa naturalnego (piasku) „CZARTKI I”** zlokalizowane w m. Czartki, zasoby geologiczne wg stanu na 31.12.2013 r. wynosiły 4.117,55 tys. ton (decyzja Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 29.03.2013 r. znak: ROV.7427.2.20.2013.KK), koncesja jest ważna do 31 sierpnia 2023 r.
4. **Złoże kruszywa naturalnego „MĘCKA WOLA II”** zlokalizowane w m. Męcka Wola, zasoby geologiczne wg stanu na 31.12.2013 r. wynoszą 2995 tys. ton. Koncesja została cofnięta przez Marszałka Województwa Łódzkiego dnia 3 czerwca 2014 r. znak: RŚV.7422.53.2014.KK, teren i obszar górniczy cofnięte.
5. **Złoże kruszywa naturalnego „Ruda”** udokumentowane w kategorii C₂ o zasobach geologicznych wg stanu na 31.12.2013 r. 767 tys. ton, nieeksploatowane. Granice złoża wniesione na rysunek studium są orientacyjne; w okresach późniejszych na fragmentach złoża były szczegółowo dokumentowane inne złoża (np. Ruda II”, wymienione w Krajowym Bilansie Zasobów Kopalin, nieeksploatowane, czy też złożo „Ruda V”).
6. **Złoże kruszywa naturalnego „RUDA II”** zlokalizowane w m. Ruda. Brak informacji dotyczącej aktualnego stanu zasobów. Wg decyzji z dnia 8.05.2014 r. znak: G.K.6018/5/6/05/06/13j zatwierdzają zatwierdzającą kartę rejestracyjną złoża, zasoby geologiczne wynosiły 16983 tony.
5. **Złoże kruszywa naturalnego (piasku) „RUDA III”** zlokalizowane w m. Ruda na dz. nr 1016, 1017 i 1018, zasoby geologiczne wg stanu na 31.12.2013 r. wynosiły 56 tys. ton, Złoże jest eksploatowane na podstawie koncesji udzielonej przez Starostę Sieradzkiego z dnia 09.11.2010 r. znak: RS.7512-12/10 z terminem ważności do 22 listopada 2020 r.
6. **Złoże kruszywa naturalnego (piasku) „RUDA IV”** zlokalizowane w m. Ruda na dz. nr 1041, 1042 i 1043, zasoby geologiczne wg stanu na 31.12.2013 r. wynoszą 275 tys. ton, koncesja udzielona została przez Starostę Sieradzkiego z terminem ważności do 30 kwietnia 2022 r. W decyzji tej ustalono obszar i teren górniczy „Ruda IV – Pole A”.
7. **Złoże kruszywa naturalnego (piasku) „RUDA V”** zlokalizowane w m. Ruda na dz. nr 1059, 1060 i 1061 – Pole A, działki nr 1093 i 1094 – Pole B, działki nr 1112 i 1113 – Pole C, działki nr 1109 i 1110 – Pole D, zasoby geologiczne wg stanu na 31.12.2013 r. wynosiły 660 tys. ton. Złoże eksploatowane na podstawie koncesji udzielonej przez Marszałka Województwa Łódzkiego z terminem ważności do 31 grudnia 2024 r.
8. **Złoże kruszywa naturalnego (piasku) „RUDA VI”** zlokalizowane w m. Ruda na dz. nr 1010, 1011, 1012, 1013 i 1014, zasoby geologiczne wg stanu na 31.12.2013 r. wynosiły 103 tys. ton. Złoże eksploatowane na podstawie koncesji udzielonej przez Starostę Sieradzkiego z terminem ważności do 31 sierpnia 2016 r.
9. **Złoże kruszywa naturalnego (piasku) „RUDA VII”** zlokalizowane w m. Ruda na dz. nr 1106 i 1107, zasoby geologiczne wg stanu na 31.12.2013 r. wynosiły 171,22 tys. ton, koncesja została udzielona przez Starostę Sieradzkiego decyzją z dnia 26 listopada 2014 r. znak; RS.6522.16.2014
11. **Złoże kruszywa naturalnego (piasku) „SOKOŁÓW”** zlokalizowane w m. Sokołów na dz. nr 239, 240, 242 i 146 (Pole I) oraz 238 (Pole II), zasoby geologiczne wg stanu na 31.12.2013 r. wynoszą 67 tys. ton, Złoże eksploatowane na podstawie koncesji

udzielonej przez Marszałka Województwa Łódzkiego z terminem ważności do 30 czerwca 2018 r.

▪ **piaski kwarcowe:**

- złoża „Męcka Wola” o zasobach rozpoznanych wstępnie, wg Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce – stan na 31.12.2013 r. – zasoby wynoszą 4253,31 tys.ton., złoża nie jest eksploatowane

▪ **surowce chemiczne:**

- fosforyty, obejmujące fragment złoża „Burzenin” z sąsiedniej gminy. Zasoby geologiczne złoża są określone na 9 250 000 ton, złoża jest pozabilansowe, nie przewidziane do eksploatacji,

Na terenie gminy brak jest punktów nielegalnej, niekoncesjonowanej eksploatacji kopalin. Nieliczne, istniejące niegdyś odkrywki, z których wydobywano kopalinę - głównie piasek, do celów budownictwa lokalnego, są obecnie zrehabilitowane bądź uległy samostnej rekultywacji.

Obecny rozwój działalności eksploatacyjnej (kopalin) na terenie gminy jest niewielki. Perspektywy udokumentowania nowych złóż kruszywa naturalnego występują niemal na całym obszarze gminy, gdyż warstwę przypowierzchniową stanowią utwory piaszczyste.

Możliwość powiększenia bazy zasobowej kopalin użytecznych istnieje również w okolicy złóż udokumentowanych, gdyż te obejmują zazwyczaj jedynie fragmenty form morfologicznych zbudowanych z utworów mogących stanowić kopalinę użyteczną.

Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.

Na terenie gminy Sieradz tereny górnicze zostały wyznaczone dla złóż:

1. dla złoża kruszywa naturalnego (piasku) „CZARTKI I” . Powierzchnia obszaru górniczego 1,9904 ha, terenu górniczego – 4,6554 ha. Koncesja udzielona została przez Marszałka Województwa Łódzkiego z terminem ważności do 31 sierpnia 2023 r.,
2. dla złoża kruszywa naturalnego (piasku) „RUDA III”. Powierzchnia obszaru górniczego 1,0716 ha, terenu górniczego – 1,5671 ha. Koncesja udzielona przez Starostę Sieradzkiego z terminem ważności do 22 listopada 2020 r.
3. dla złoża kruszywa naturalnego (piasku) „RUDA IV”. Wyznaczono obszar górniczy o powierzchni 0,83634 ha i teren górniczy o powierzchni 1,2847 pod nazwą „Ruda IV – Pole A”. Koncesja została udzielona przez Starostę Sieradzkiego z terminem ważności do 30 kwietnia 2022 r.
4. dla złoża kruszywa naturalnego (piasku) „RUDA V”. w czterech polach:
  - „Ruda V Pole A”: obszar górniczy o powierzchni 1,9134 ha, teren górniczy – 2,7178 ha,
  - „Ruda V Pole B”: obszar górniczy o powierzchni 2,2144 ha, teren górniczy – 3,0060 ha,
  - „Ruda V Pole C”: obszar górniczy o powierzchni 0,8681 ha, teren górniczy – 1,5423 ha,
  - „Ruda V Pole D”: obszar górniczy o powierzchni 0,8404 ha, teren górniczy – 1,3424 haKoncesja została udzielona przez Marszałka Województwa Łódzkiego z terminem ważności do 31 grudnia 2024 r.
5. dla złoża kruszywa naturalnego „RUDA VI”. Wyznaczono obszar górniczy o powierzchni 0,9321 ha i teren górniczy o powierzchni 1,6340 ha. Koncesja została udzielona przez Starostę Sieradzkiego z terminem ważności do 31 sierpnia 2016 r.
6. dla złoża kruszywa naturalnego (piasku) „SOKOŁÓW”. W dwóch polach. Wyznaczono:

- „Sokołów – Pole I” obszar górniczy o powierzchni 5,0774 ha i teren górniczy 5,8762 ha,
  - „Sokołów – Pole II” obszar górniczy o powierzchni 1,18125 ha i teren górniczy 1,6055 ha.
- Koncesja została udzielona przez Marszałka Województwa Łódzkiego z terminem ważności do 30 czerwca 2018 r.

1.6. Warunki glebowe

W gminie Sieradz gleby klasy II, III i IV stanowią 46,6 % powierzchni użytków rolnych. Gleby prawnie chronione II i III klasy bonitacyjnej zajmują powierzchnię 1667 ha, co stanowi około 12,6 % ogółu użytków rolnych. Są to gleby bielcowe i brunatne wylugowane, lokalnie czarne ziemie i rędziny wytworzone z pyłów i glin oraz piasków gliniastych mocnych. Gleby te zaliczane są do kompleksów uprawowych pszennych i żytnich bardzo dobrych. Największe zwarte powierzchnie tych gleb występują w rejonie wsi Biskupice-Charłupia Mała, Dąbrowa Wielka, Stawiszczce-Grabowiec-Rzechta, a także mniejszymi płacami w rejonie wsi Mnichów, Męcka Wola, Sokołów. Dużym kompleksom gleb III klasy często towarzyszą zwarte powierzchnie gleb klasy IV. Jest ich na terenie gminy ponad 4200 ha, co stanowi około 32 % ogółu użytków rolnych. Występują one w rejonie wsi Charłupia Mała, Kłocko, Dąbrowa Wielka, Sokołów, Podłężyce, Grądy i Mnichów. Gleby hydrogeniczne (w tym pochodzenia organicznego) tzn. torfowe, murszowe, a także czarne ziemie i mady występują głównie w dolinie rzeki Warty, Żegliny, Myi, Kobylanki oraz w dolinkach innych dopływów.

Trwałe użytki zielone zajmują ok. 25 % użytków rolnych gminy. Występują głównie w dolinach i obniżeniach terenowych i w przynajmniej połowie są zaliczane do średniej jakości.

1.7. Warunki klimatu lokalnego

Według podziału klimatycznego Polski W. Okołowicza gmina Sieradz jest położona we wschodniej części Regionu Śląsko-Wielkopolskiego z zaznaczającymi się słabymi wpływami oceanicznymi. Ogólna charakterystyka tego regionu wyrażona podstawowymi danymi to:

- średnia roczna temperatura powietrza wynosi około $+7,6^{\circ}\text{C}$,
- średni roczny opad wynosi około 550 mm,
- pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio przez 63 dni w roku,
- liczba dni z mgłą wynosi około 31 w ciągu roku,
- okres wegetacyjny trwa około 210-217 dni (od początku kwietnia do przełomu października i listopada),
- przeważają wiatry zachodnie stanowiące średnio 23 % notowanych przypadków. Pomimo prawie południkowego przebiegu doliny Warty przez gminę, jest ona dobrze nawietrzana.

Z powyższego wynika, że gmina Sieradz cechuje się typowym klimatem występującym w Polsce środkowej. Generalnie obszar gminy odznacza się przewagą dobrych warunków klimatycznych, nie stwarzających barier jej rozwoju gospodarczego. Korzystne warunki klimatyczne (dobre i przeciętne warunki solarne, termiczne i wilgotnościowe oraz dobre warunki przewietrzania terenu) i w przewadze płaskie powierzchnie wysoczyzny morenowej sprzyjają rozwojowi budownictwa mieszkaniowego i uprawie roślin o większych wymaganiach klimatycznych.

Doliny i obniżenia odznaczają się najmniej korzystnymi warunkami topoklimatycznymi. Charakterystyczne są dla nich niekorzystne warunki termiczne i wilgotnościowe związane z częstym występowaniem inwersji termicznej i stagnacji chłodnego i wilgotnego powietrza oraz gorsze warunki solarne związane ze zwiększoną częstotliwością mgieł. Wzrasta tu prawdopodobieństwo występowania przygruntowych przymrozków. Na tych terenach nie jest więc wskazana lokalizacja nowej zabudowy, za wyjątkiem budowli związanych z potrzebami gospodarki wodnej. Nie należy tu wprowadzać

barier (typu nasypy, wysoka zieleń, zwarta zabudowa) utrudniających swobodny odpływ powietrza, a już istniejących zaporach należy tworzyć prześwity umożliwiające jego przepływ.

Większe kompleksy leśne odznaczające się szczególnymi warunkami klimatycznymi w gminie Sieradz występują głównie w północno-wschodniej i w południowej jej części. Lasy modyfikują klimat lokalny wpływając na warunki solarne (zacienienie), warunki wietrzne (zaczisność), warunki termiczne (łagodzenie dobowych ekstremów temperatury) i warunki wilgotnościowe (wzrost wilgotności względnej). Mikroklimat terenów leśnych działa szczególnie dobroczynnie na organizm człowieka, stąd obszary te powinny być wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe o zróżnicowanym stopniu penetracji w zależności od warunków odpornościowych wnętrza lasu. Kompleksy leśne wpływają na warunki klimatyczne terenów bezpośrednio do nich przylegających, podnosząc ich walory zdrowotne i krajobrazowe, lecz jednocześnie pogarszając warunki wentylacji.

1.8. Lasy

Grunty leśne na terenie gminy zajmują powierzchnię 3806,11 ha. Własnością Skarbu Państwa, w strukturach Lasów Państwowych jest powierzchnia 2335,13 ha z czego 680,36 ha znajduje się w granicach Nadleśnictwa Złoczew, 150,00 ha w granicach Nadleśnictwa Poddębice oraz 1504,77 w granicach Nadleśnictwa Kolumna.

Dla lasów będących własnością osób fizycznych, dla poszczególnych wsi opracowane zostały Uproszczone Plany Urządzania lasu wg stanu na 1 stycznia 2007 r. Łączna powierzchnia obejmująca grunty leśne zalesione i niezalesione obliczona na podstawie w/w planów wynosi 1470,97ha.

Wg stanu na koniec 2012 r.³ powierzchnia lasów w Polsce wynosiła 9163,8 tys. ha co odpowiadało lesistości 29,3 %. W tym czasie lesistość województwa łódzkiego wynosiła 21,2%. Lesistość gminy Sieradz obliczona na podstawie wyżej przytoczonych danych wynosi 20,98%. Biorąc pod uwagę stałe zainteresowanie zalesianiem gruntów o najniższych klasach bonitacyjnych należy przyjąć, że lesistość gminy Sieradz będzie systematycznie wzrastała.

W kompleksie o nazwie „Ruda – Dunaj” położonym w granicach Nadleśnictwa Poddębice występują powierzchnie zaliczone do kategorii lasów ochronnych. Są to cenne fragmenty przyrody oraz lasy wodochronne zakwalifikowane do tzw. powierzchni referencyjnych.

Całość stanowią drzewostany pozostające w strefie miast oraz uszkodzone przez przemysł.

Zinwentaryzowane zostało także siedlisko naturalne wymienione w załączniku I Dyrektywy 92/43/EWG. Jest to grąd środkowoeuropejski (*Galio-Carpinetum*) nr kodu 9170a. Dominuje tu siedliska LMśw, Lśw, BMśw, Bśw.

W lasach należących do Nadleśnictwa Złoczew w granicach gminy nie wyróżniono powierzchni referencyjnych (HCVF) w tym lasów ochronnych. W wyniku tzw. inwentaryzacji naturalnej nie wyszczególniono siedlisk wymienionych w załączniku I Dyrektywy 92/43/EWG. Dominują tu typowe siedliska leśne jak BMŚw

W granicach Nadleśnictwa Kolumna w obrębie gminy Sieradz w strukturze siedliskowej dominują siedliska Lasu mieszanego świeżego, Boru świeżego oraz Boru mieszanego świeżego. Należy dodać, że są to siedliska znacznie zróżnicowane pod względem żyzności. Bory świeże występują na terenach o bardzo niskim poziomie wód gruntowych i o niskiej żyzności, Bory mieszane świeże znajdują się na terenach o poziomie

---

³ Raport o stanie lasów w Polsce 2012

wody gruntowej poniżej profilu glebowego, a żyzność określa się jako dość dobrą, natomiast w Lasach mieszanych świeżych poziom wody gruntowej znajduje się poniżej profilu glebowego, a żyzność określa się jako dość wysoką.

Na terenie gminy Sieradz w Lasach Państwowych występują lasy o szczególnych walorach przyrodniczych - zidentyfikowane według kryteriów HCVF (High Conservation Value Orestes) adaptowanych do warunków Polski przez Związek Stowarzyszeń „Grupa Robocza FSC-Polska. Lasy o szczególnych walorach przyrodniczych są przyporządkowane do poszczególnych kategorii. W tym przypadku jest to kategoria HCVF 1 - lasy posiadające globalne, regionalne lub narodowe znaczenie pod względem koncentracji wartości biologicznych, podkategoria HCVF 1.1.a - lasy w rezerwatach.

Do tej grupy na terenie gminy zaliczono wydzielania w granicach rezerwatu „Półboru”.

Podstawową zasadą współczesnej gospodarki leśnej jest zachowanie wielofunkcyjnego charakteru lasów. Realizacja ochronnych funkcji lasów następuje głównie w lasach ochronnych, które zajmują około 30 % ogólnej powierzchni leśnej lasów państwowych.

Na terenie gminy występują:

- lasy wodochronne - 15,2% pow. lasów
- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody - 0,5% pow. lasów,
- lasy stanowiące drzewostany uszkodzone na skutek działalności przemysłu - 14,7% powierzchni lasów.

W lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa występują głównie siedliska Bśw, BMśw, LMśw, LMw. Niewielkie powierzchnie zajęte są przez siedliska rzadkie, jak bór suchy czy las łęgowy.

Zarówno w lasach państwowych jak i prywatnych właścicieli głównym gatunkiem lasotwórczym na terenie gminy jest sosna pospolita, dalej dąb szypułkowy i bezszypułkowy, brzoza brodawkowata oraz olsza czarna. Drzewostan uzupełniają: modrzew europejski, świerk pospolity, jodła pospolita, sosna banksa, sosna czarna, sosna smołowa, sosna wejmutka, buk zwyczajny, dąb czerwony, klon zwyczajny, klon jawor, jesion wyniosły, grab zwyczajny, topola czarna, topola osika, wiąz, lipa pospolita, robinia akacjowa i wierzba iwa.

1.9. Zielen parkowa.

Na terenie gminy Sieradz istnieje osiem obiektów posiadających status parków.

Są to parki w Biskupicach, Chojnem, Dąbrowie Wielkiej, Dąbrówce, Dzierlinie, Kamionaczyku, Męckiej Woli i Podłęzycach.

W przypadku wszystkich parków ich poszczególne fragmenty są wpisane do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków. Część jest wpisana do rejestru zabytków.

Cechą charakterystyczną obiektów parkowych jest starodrzew stanowiący pozostałość pierwotnego założenia. Stopień zachowania zabytkowej zieleni jest różny w zależności od realizowanej ochrony czynnej związanej z pielęgnacją i konserwacją zadrzewienia.

Park w Chojnem

Wpisany do rejestru zabytków (nr Dec 358/A) oraz do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków. Obiekt ma charakter zespołu rezydencjalnego. Został założony jako park krajobrazowy w stylu klasycystycznym. Park ma kształt nieregularnego wieloboku. Na terenie parku znajduje się parterowy dwór. Od 1958 roku park uległ znacznym przekształceniom. Z elementów pierwotnego założenia pozostał dwór i pozostałości nasadzeń alejowych. Zachowany drzewostan w tym 5 drzew pomnikowych występuje jako pojedyncze egzemplarze lub w swobodnych skupieniach. Obecnie zespół parkowy stanowi własność prywatną.

Park w Męckiej Woli

Wpisany do rejestru zabytków (Dec. Nr 40/A) oraz do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków. Obiekt jest zespołem rezydencjalnym. Powstał w poł. XIX w. jako park krajobrazowy. Po wojnie należał m.in. do nadleśnictwa Sieradzu. W parku znajduje się pałac z oficyną. Pierwotne założenie parkowe uległo znacznej degradacji. Jeszcze na początku XX teren przeznaczono pod uprawy monokulturowe. Z dawnego układu pozostało niewiele, w tym pałac z oficyną, aleja wjazdowa, fragment alei grabowej, staw zasilany Niniwką. Zwarty drzewostan występuje tylko we wschodniej jego części. Elementy kompozycyjne w znacznej części parku uległy całkowitemu zatarciu. Mimo tych zniszczeń zachowała się jeszcze znaczna ilość starego drzewostanu w tym 18 pomników przyrody w postaci pojedynczych drzew oraz grupa 10 drzew. Park ma opracowany projekt rewaloryzacji.

Park w Podłęzycach

Wpisany do rejestru zabytków (Dec. Nr 414/A) oraz do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków. Obiekt jest własności prywatną.

Jest to zespół rezydencjonalny złożony z dworu i parku. Dwór zatracił całkowicie cechy zabytkowe. Na uwagę zasługuje aleja klonowo-jesionowo-kasztanowcowa z wieloma okazami starych drzew przebiegająca przez cały teren parku. Drzewostan parku jest bogaty. Występuje wiele drzew godnych uwagi w tym 7 pomników przyrody.

Park praktycznie zatracił cechy zabytkowe. Aleja parkowa stanowi obecnie drogę gminną. Układ kompozycyjny jest zatarty. Park jest objęty ochroną z uwagi na znaczenie historyczne jako relikty dawnego parku.

Park w Biskupicach

Wpisany do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków. Jest to zespół pałacowo-parkowy. Obiektem zabytkowym jest dwupiętrowy spichlerz z 2 połowy XIX w.

W pałacu i nowym pawilonie wybudowanym na terenie parku mieści się Dom Pomocy Społecznej, który jest gospodarzem obiektu. Park uległ znacznym przemianom. Od bramy wjazdowej prowadzi stara aleja lipowa. Na uwagę zasługuje kilka egzotycznych drzew. W ostatnich latach w parku prowadzone były intensywne prace rewaloryzacyjne na podstawie projektu rewaloryzacji. Pielęgnacji poddano starodrzew parku, a także wprowadzono znaczne ilości nowych nasadzeń.

Park w Dąbrowie Wielkiej

Wpisany do rejestru zabytków (Dec. Nr 370/A) oraz do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków. Park jest własnością Ośrodka Hodowli Zwierząt w Dąbrowce. Jest to zespół rezydencjonalny złożony z XVIII wiecznego dworu i parku.

W parku na szczególną uwagę zasługują aleje:

- - lipowo-grochodrzewiowa prowadząca do dworu,
- - lipowo-kasztanowcowa odcinająca zachodnią część parku
- - fragment alei brzoźowo-grochodrzewiowej przy granicy południowo-zachodniej,
- - świerkowa biegnąca od dworu do granicy południowo-wschodniej
- - wiązowo-grabowo-lipowa przy północno-wschodniej granicy
- - szpaler lip szerokolistnych.

Poza alejami drzewostan występuje w mniejszym lub większym zwarcu. Na prawo od alei wjazdowej znajdują się nasadzenia drzew owocowych. W parku powinny być prowadzone prace zachowawcze i pielęgnacyjne.

Park w Dąbrowce

Wpisany do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków. Stanowi relikty parku, bowiem w dużej mierze jest zdewastowany. Zwarty drzewostan pozostał wzdłuż zabudowy i przy południowej granicy, a oderwana kępa w pobliżu centralnej części parku. Na pozostałym obszarze drzewa występują w rozproszaniu, większość wnętrza parku jest pozbawione drzew. Większość drzew tworzących zadrzewienie parku nie przekroczyło II klasy wieku. Na

terenie parku występuje około 40 gatunków drzew i krzewów.

Na uwagę zasługuje topola kanadyjska, szpaler świerków, szpaler kasztanowców oraz dąb szypułkowy - pomnik przyrody. Stopień dewastacji parku nie uzasadnia podjęcia prac rewitalizacyjnych w pełnym zakresie. Pozostałe cenne fragmenty starodrzewu stanowią ważną enklawę zieleni wysokiej w otoczeniu odkrytych terenów rolnych. Drzewostan należy otoczyć opieką i objąć pracami zachowawczymi.

Park w Dzierlinie

Wpisany do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków. Stanowi relikwiant parku. Obecnie obiekt stanowi własność prywatną. Na terenie parku znajduje się przebudowany stary dwór i kapliczka. Drzewostan parku jest luźny i brak tu śladów racjonalnej pielęgnacji. Wyodrębniają się tu dwie luźne skupiny drzew, wśród których przeważa starszy drzewostan.

Na terenie parku znajduje się szereg drzew o okazałych wymiarach, ale tylko 1 pomnik przyrody. Na uwagę zasługuje szpaler lip. Cały obiekt jest zaniedbany. W celu zachowania drzewostanu uzasadnione będzie podjęcie prac zachowawczych i pielęgnacyjnych na terenie parku. Wskazana jest również rewitalizacja dworu.

Park w Kamionaczku

Wpisany do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków. Jest przykładem niekonwencjonalnie skomponowanego młodego parku. Wyróżniającą cechą obiektu jest duża różnorodność gatunkowa skupiona na małym terenie. Park pełni rolę izolacji od otoczenia. Obecnie park jest bardzo zaniedbany. Stan sanitarny drzewostanu jest zły. Zniszczona jest ogrodnicza część parku. Mimo zniszczenia park jest cennym obiektem przyrodniczym. Położony w dolinie Warty stanowi pojedynczą kępę zieleni wysokiej w ród użytków rolnych. Pozostawienie parku w obecnym stanie, bez opieki i dozoru będzie powodowało dalszą jego degradację. W interesie ochrony biocenotycznej i krajobrazowej jest podjęcie działań na rzecz opieki i zabezpieczenia występującego na terenie parku drzewostanu.

1.10. Ochrona przyrody

Na terenie gminy Sieradz obszar Natura 2000 zajmuje powierzchnię ok. 7,3 km². Jest to obszar PLB100002 Zbiornik Jeziorsko, który łącznie zajmuje powierzchnię 10186,3 ha⁴. Głównym elementem ostoi jest zbiornik zaporowy Jeziorsko wraz z przyległym od południa fragmentem doliny Warty oraz doliną Pichny i jej dopływami na odcinku od ujścia do wsi Rudniki, kompleksem stawów rybnych koło Pęczniewa oraz obszarem podmokłych łąk i pastwisk w okolicach wsi Chorażka.

W gminie Sieradz obszar przyrodniczy obejmuje dolinę Warty poczynając od umownej linii łączącej wieś Sucha ze wsią Dzierlin, a wyznaczającej najdalej na południe wysuniętą granicę obszaru. Dolina Warty w granicach obszaru Natura 2000, poza terenem tzw. międzywala, zajęta jest głównie przez zmeliorowane rowami łąki i pastwiska. Tylko wewnątrz obwałowań, którymi otoczona jest rzeka, dochodzi do wylewów i lokalnych podtopień. Rosną tu łozowiska, kępy drzewiastych wierzb, a obszary dawnych łąk i pastwisk nie są użytkowane. W granicach gminy w obszar Natura 2000 nie wchodzi kompleksy leśne, w których prowadzona jest racjonalna gospodarka leśna.

Poza wałami wyjątkowo zdarzają się niewielkie zabagnienia, a na terenach otwartych prowadzi się regularne koszenie lub wypas. Krajobraz doliny urozmaicają starorzecza. W obrębie międzywala istnieją także liczne oczka przylegające bezpośrednio do stopy wału. Widoczne są tu procesy naturalizacji sztucznych wyrobisk, powstałych w okresie

---

⁴ Natura 2000 - standardowy formularz danych

międzywojennym w czasie budowy wałów.

Poza obszarem Natura 2000 na terenie gminy Sieradz występują następujące tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody:

- 1) Rezerwat Przyrody Półboru;
- 2) Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki;
- 3) Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu;
- 4) Użytki ekologiczne;
- 5) Pomniki przyrody.

Rezerwat przyrody „Półboru” - utworzony został Zarządzeniem MLiPD z dnia 24. listopada 1983 roku w sprawie uznania za rezerwat przyrody, uaktualniony Zarządzeniem Dyrektora RDOŚ w Łodzi nr. 38/2010 z dnia 10 czerwca 2010 roku w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie zbiorowisk leśnych dąbrowy świetlistej i fragmentów grądu oraz stanowisk roślin chronionych. Zgodnie z wynikami badań fitosocjologicznych, przeprowadzonych na terenie rezerwatu, poza dąbrową świetlistą wykształcone są tu zbiorowiska grądu typowego i grądu wilgotnego. Do najcenniejszych gatunków flory występujących na terenie rezerwatu zaliczyć należy: pełnik europejski (*Trollius europaeus*), goździk pyszny (*Dianthus superbus*), kokorycz pełna (*Corydalis solida*), okrzyń łukowy (*Laserpitium pruteniceum*), chaber austriacki (*Centaurea austriaca*), dziurawiec czteroboczny (*Hypochoeris pruteniceum*), dzwonecznik wonny (*Adenophora liliifolia*), turzyca cienista (*Carex umbrasa*), turzyca darniowa (*Carex caespitosa*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*). Powierzchnia rezerwatu obejmuje powierzchnię 56,83 ha.

Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki

Park powołany został uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu z dnia 14 września 1989 roku w celu ochrony cennych walorów przyrodniczo-krajobrazowych.

Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 9/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 11 stycznia 2006 roku w sprawie Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki zmienione Rozporządzeniem Nr 1/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 11 stycznia 2008 roku w sprawie Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki. W obecnych granicach PKMWiW leży na terenie 9 gmin: Widawa, Konopnica, Burzenin, Zapolice, Sieradz, Sędziejowice, Ostrówek, Rusiec, Zduńska Wola. Powierzchnia Parku wynosi 25330 ha.

Park zajmuje południowo-wschodnią część gminy z miejscowościami Chojne, Stoczki, Bobrowniki, Borzewiska i Okopy. Wartości przyrodnicze Parku stanowią dobrze wykształcone zbiorowiska roślinności leśnej, torfowiskowej, szuwarowej, wodnej, łąkowej, kserotermicznej z licznymi stanowiskami chronionych i rzadkich gatunków. Na terenie gminy Sieradz znajduje się niewielki fragment parku (o pow. 1 670 ha), stanowiący 9,3 % jego powierzchni. Udział powierzchni gminy w powierzchni Parku wynosi 6,7%. Występuje tu duża różnorodność siedlisk. W rejonie wsi Borzewisko, Redzeń i Bobrowniki występują fitocenozy borowe utworzone przez bór świeży oraz słabo wykształcone fitocenozy kontynentalnego boru mieszanego i silnie zdegradowane płaty grądu subkontynentalnego. Występują tu liczne stanowiska roślin ściśle chronionych. W rejonie wsi Chojne można spotkać biocenozy z typowo wykształconymi pałami olsu porzeczkowego i niewielkim fragmentem gorzej rozwiniętego łągu jesionowo-olszowego. Na terenie wsi Chojne i Bobrowniki znajdują się biocenozy łąkowe tworzące słabo wykształcony kompleks łąk kośnych, nawiązujących składem florystycznym i warunkami siedliska do zespołu łąki z fragmentami roślinności szuwarowej. Na terenie terasy zalewowej Warty w rejonie wsi Chojne, Bobrowniki, Okopy, po którym meandruje nieuregulowane koryto Warty o naturalnym charakterze, występują najwartościowsze fitocenozy łągowo-wierzbowo-topolowych, olsu porzeczkowego i zarośli nadrzecznych rosnących wzdłuż brzegów rzeki. Na podmokłych terenach pomiędzy korytem rzeki a wałami przeciwpowodziowymi występują liczne stanowiska roślin chronionych.

Na gruntach wsi Chojne występuje szeroka gama siedlisk od skrajnie suchych poprzez wilgotne, leśne, bagienne do typowo wodnych.

Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu.

W obecnym kształcie i granicach Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony na podstawie Rozporządzenia nr 5/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 w sprawie wyznaczenia Nadwarciańskiego (Dz. Urz. Woj. Ł. nr 75, poz. 709 z dn. 31 marca 2009 r. Przedmiotem ochrony Nadwarciańskiego OChK jest zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych doliny Warty, a w szczególności naturalnego koryta rzeki oraz utworzenia korytarza ekologicznego łączącego tereny położone nad Nerem i Bzurą w pradolinie warszawsko-berlińskiej z Parkiem Krajobrazowym Międzyrzecza Warty i Widawki. Od stycznia 2013 r. obowiązuje Uchwała Nr XXXI/614/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 18 grudnia 2012 r. w sprawie Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu gdzie wymienione są ustalenia dotyczące czynnej ochrony jaką należy realizować na terenie obszaru oraz aktualnie obowiązujące zakazy. Nadzór nad obszarem sprawuje Marszałek Województwa Łódzkiego. Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje szeroką dolinę, silnie meandrującą rzekę Wartę. Długość rzeki w granicach gminy wynosi 16 km. Koryto rzeki nie jest uregulowane, a szerokość jest zróżnicowana i wynosi od 50 do 150 m. Nadwarciański OChK obejmuje obszar doliny Warty od Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki na południu po granicę województwa Łódzkiego na północy. Na terenie gminy Sieradz znajduje się ok. siedmiokilometrowy odcinek Nadwarciańskiego OChK. Obszar ten jest rozdzielony na dwie części przez miasto Sieradz. Szerokość doliny w części południowej wynosi ok. 2,0 km, w części północnej waha się od ok. 1 750 do 2 750 m. Powierzchnia Obszaru na terenie gminy wynosi 5 069 ha co stanowi 28% powierzchni gminy. Obszar Nadwarciańskiego OChK nie został szczegółowo przebadany pod względem walorów przyrodniczych, co uniemożliwia precyzyjne i kompleksowe wyznaczenie siedlisk wskazanych do ochrony prawnej.

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie gminy znajdują się 3 użytki ekologiczne:

- **Użytek ekologiczny Dąbrowa I** utworzony na mocy Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dnia 22 kwietnia 1996 roku w sprawie uznania za użytki ekologiczne. Powierzchnia użytku wynosi 0,66 ha. Użytek obejmuje bagno śródleśne zlokalizowane na terenie lasów państwowych Leśnictwa Dąbrowa;
- **Użytek ekologiczny Dąbrowa II** został utworzony na mocy Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dnia 22 kwietnia 1996 roku w sprawie uznania za użytki ekologiczne. Powierzchnia użytku wynosi 0,14 ha. Użytek obejmuje kompleks bagien śródleśnych występujących na terenie terasy akumulacyjno - nadzalewowej rzeki Warty, na terenie lasów państwowych Leśnictwa Dąbrowa. Na terenie użytku występuje wiele gatunków flory i fauny objętych całkowitą i częściową ochroną;
- **Użytek ekologiczny Chojne Starorzecze** został utworzony Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dn. 13 maja 1998 roku w sprawie uznania za użytki ekologiczne. Powierzchnia użytku wynosi 5,29 ha. Użytek obejmuje starorzecze rzeki Żegliny znajdujące się na terenie terasy zalewowej rzeki Warty w obrębie wsi Chojne dz. Nr 905. Użytek stanowi cenny przyrodniczo obiekt składający się z fragmentów otwartego lustra wody, zakrzaczeń i rozległych torfowisk.

pomniki przyrody

Nazwa pomnika przyrody zgodnie z aktem prawnym o ustanowieniu	Obowiązująca podstawa prawna z oznaczeniem miejsca ogłoszenia stanu prawnego	Obwód na wys. 1,30 m w cm	Miejscowość
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	335	Chojne
Lipa szerokolistna	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	610	Chojne
Klon srebrzysty	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	350	Chojne
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	360	Chojne
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	320	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	513	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	410	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	345	Męcka Wola
Grab zwyczajny	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	215	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	660	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	445	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	336	Męcka Wola
Grab zwyczajny	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	220	Męcka Wola
Jesion wyniosły	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	230	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	440	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	320	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	393	Męcka Wola
9 dębów szypułkowych	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	180, 190, 195, 202, 215, 225, 228, 235, 270	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	562	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	482	Męcka Wola

Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	425	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	465	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	347	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	393	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	382	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	425	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	260	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	295	Męcka Wola
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	320	Męcka Wola
Lipa drobnolistna	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	365	Biskupice
Jesion wyniosły	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	285	Biskupice
Jesion wyniosły	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	420	Biskupice
Jesion wyniosły	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	335	Biskupice
Jesion wyniosły	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	220	Bogumiłów
4 cisy pospolite	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	120, 150, 185, 200	Bogumiłów
Klon, 2 lipy drobnolistne	Uchwała nr 166/XXVIII/93 Rady Gminy w Sieradzu z dnia 11 października 1993 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	295, 330, 410	Charlupia Mała
Lipa drobnolistna	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	295	Dąbrowa Wielka
Lipa drobnolistna	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	360	Dąbrowa Wielka
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	660	Dąbrowa Wielka
Klon jawor	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	275	Dzierlin
Aleja – jesiony wyniosłe, wiązy, kasztanowce	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	do 250	Podłężyce
Lipa drobnolistna	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	317	Podłężyce

Lipa drobnolistna	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	180	Podłężyce
Lipa drobnolistna	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	200	Podłężyce
Lipa drobnolistna	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	230	Podłężyce
Wiąz szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	418	Podłężyce
Wiąz szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	513	Podłężyce
Topola kanadyjska	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	300	Podłężyce
Klon zwyczajny	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	238	Podłężyce
Sosna pospolita	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	300	Lasy Państwowe
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	420	Lasy Państwowe
Dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.U.W.S. Nr 3,poz.9)	353	Lasy Państwowe
Dąb szypułkowy	Uchwała nr XXXI/186/2013 Rady Gminy Sieradz z dnia 17 czerwca 2013 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	292	Dąbrowa Wielka, oddział 86a Nadleśnictwo Złoczew

Projektowane formy ochrony prawnej

W planie ochrony Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki z 2006 r. zawarte są zainicjowane w pierwszej edycji planu ochrony z 1998 r. projektowane formy ochrony prawnej obejmujące:

Projektowany rezerwat przyrody „Chojne-Oles” w sołectwie Chojne o powierzchni ok. 14 ha. Obszar obejmuje niewielki powierzchniowo teren porośnięty typowo wykształconymi płatami olsu porzeczkowego (*Ribo nigri-aolnetum*) i niewielki fragment gorzej rozwiniętego łęgu jesionowo-olszowego (*Circaeolnetum*). Jest to wyraźnie zaznaczające się w terenie podmokłe obniżanie. Obszar leży pomiędzy dwoma zespołami ogrodów działkowych wsi Chojne.

Projektowany użytek ekologiczny „Chojne-Starorzecze” w sołectwie Chojne o powierzchni ok. 16,6 ha. Jest to fragment starorzecza z przylegającym wąskim pasem silnie wilgotnych łąk częściowo koszonych a częściowo użytkowanych jako pastwisko. Obszar do czasu objęcia ochroną prawną należy pozostawić w dotychczasowym stanie użytkowania. W części jest własnością prywatną i w części komunalną.

Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Chojne nad Wartą” w sołectwie Chojne w gminie Sieradz i w sołectwie Bełen w gminie Zapolice o powierzchni ok. 105,6 ha. W całości obszar stanowi grunty prywatne. Obejmuje obszar zamknięty pomiędzy usypanym wzdłuż starorzecza wałem przeciwpowodziowym, a korytem Warty. Na obszarze występuje cała gama siedlisk, od skrajnie suchych napiaskowych poprzez wilgotne leśne, łąkowe, bagienne do typowo wodnych płynących i stojących.

Z uwagi na to, że w większości wszystkie wyżej opisane obszary stanowią grunty własności prywatnej – gmina nie jest zainteresowana formalnym ich utworzeniem, a fakt położenia obszarów w granicach Parku Krajobrazowego – w ocenie gminy – zapewnia realną ochronę

występujących tu walorów przyrodniczych.

1.11. System ekologiczny gminy – uwarunkowania i zagrożenia

Podstawowy ruszt korytarzy ekologicznych tworzy gminy fragment doliny Warty – korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym. Ma on zasadnicze znaczenie dla zagospodarowania przestrzennego i sposobów użytkowania gminy Sieradz, ma też wraz z lokalnymi korytarzami ekologicznymi – z racji cennej różnorodności florystycznej i faunistycznej – istotne znaczenie dla kształtowania dotychczasowej i przyszłej polityki przestrzennej gminy. Różne komponenty środowiska naturalnego tworzą tu ekosystemy, przekraczające granice gminy i wiążące sąsiednie rejony. Prawidłowe działanie korytarzy ekologicznych, ściśle powiązane z ich „otwartym” (niezabudowanym) charakterem, odgrywa istotną rolę we właściwym funkcjonowaniu środowiska gminy. Utrzymanie otwartości systemu wymaga użytkowania rolnego dolin ze szczególnym uwzględnieniem użytków zielonych i terenów leśnych.

1. Stan powietrza atmosferycznego

a) Wpływ sąsiedztwa.

Łatwość przemieszczania się zanieczyszczeń w powietrzu powoduje, że przy wysokich emisjach na obszarze gminy Sieradz dają się odczuć skutki emisji z obszaru miasta Sieradza, gdzie skoncentrowana jest większość źródeł zanieczyszczeń. Do podstawowych źródeł zanieczyszczeń należy zaliczyć elektrociepłownię, zakłady przemysłowe, kotłownie komunalne, paleniska indywidualne, środki transportu.

b) Emisje lokalne:

Obecnie całe województwo łódzkie charakteryzuje się stosunkowo niskim uprzemysłowieniem. Na jego obszarze nie znajduje się żaden z 80 najbardziej uciążliwych zakładów (tzw. lista „80”). W gminie Sieradz istnieją dwa zakłady, które można uznać za źródło zanieczyszczeń o lokalnym zasięgu. Jest to miejska oczyszczalnia ścieków w Dzigorzewie oraz Zakład Robót Drogowych i Mostowych w Czartkach. Emisja zanieczyszczeń powietrza zarówno z zakładów funkcjonujących zarówno w mieście Sieradzu jak i w gminie systematycznie zmniejsza się, gdyż w coraz większym stopniu stosowane są działania na rzecz instalacji urządzeń zabezpieczających. W okresie jesienno-zimowym poziom emisji niskiej wzrasta, gdyż powodują ją paleniska domowe i lokalne kotłownie stosujące bardzo różne rodzaje opału. Brak sieci ciepłowniczej, duża ilość mało sprawnych źródeł niskich emisji (kotłownie lokalne, paleniska domowe) przy niskiej jakości opału lub spalaniu odpadów dających często emisje toksyczne, to największe zagrożenia dla stanu powietrza atmosferycznego zwłaszcza w okresie grzewczym.

Ochrona powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniami odgrywa istotną rolę w jakości życia społeczeństwa. Stan powietrza zależy od ilości i wielkości źródeł emisji, jak również od ilości ładunków napływających z terenów sąsiednich. Poprawa tego stanu możliwa jest poprzez zmianę sposobu ich ogrzewania na gazowe czy olejowe.

Pomimo, że sytuacja gminy Sieradz jest pod tym względem lepsza niż wielu innych sąsiednich gmin, to jednak – pomimo doprowadzenia gazu przewodowego i dwóch stacji redukcyjno-pomiarowych I stopnia w Woźnikach i Monicach – nie jest rozwijany proces gazyfikacji. Nie ma po prostu zapotrzebowania ze strony większych odbiorców gazu, które uzasadniałyby poprowadzenie sieci średniego i niskiego ciśnienia. Wpływ gminy na promowanie rozwoju sieci gazu przewodowego jest minimalny.

Kolejnym istotnym źródłem emisji do atmosfery jest transport, wytwarzający tlenki węgla, węglowodory aromatyczne i alifatyczne, związki ołowiu i tlenki azotu. Przyczynia się do tego przede wszystkim intensywny rozwój komunikacji, cechujący cały obszar kraju, niski poziom techniczny pojazdów oraz ogólnie zły stan sieci dróg. Rozmieszczenie przestrzenne

tego rodzaju emisji w gminie jest ściśle związane z rozmieszczeniem obciążeń transportowych dróg, proporcjonalnym do ich rangi w krajowej sieci drogowej.

2. Stan czystości wód powierzchniowych

System wód powierzchniowych w gminie Sieradz stanowi rzeka Warta z dopływami Żegliną, Myją i Niniwką. Rzeka Warta odcinku przebiegającym przez gminę Sieradz prowadzi wody III klasy. Badaniami czystości (WIOŚ) wód objęte są także rzeki Żeglina i Myja. Stan wód w obowiązującym obecnie jednolitym systemie wód powierzchniowych opisano na str. 19 studium.

3. Stan czystości wód podziemnych

Stan wody w obecnie eksploatowanych ujęciach w gminie Sieradz uznaje się jako dobry.

Jakość wody podawanej przez wodociągi wiejskie podlega stałej kontroli. Z „Raportu o stanie środowiska województwa” wynika, że w odniesieniu do wodociągów na terenie gminy Sieradz nie ma zastrzeżeń. Natomiast jakość płytkich wód zaskórnych i gruntowych (studnie kopane) jest zła. W zakresie skażenia bakteriami typu Coli jedynie część skontrolowanych studni podaje wodę o składzie mikrobiologicznym odpowiadającym wymaganiom sanitarnym. Znaczące zagrożenie dla wód podziemnych ma zwiększenie ilości ścieków bytowych odprowadzanych do szamb, które tworzy się z dotychczasowych studni.

W przypadku wód podziemnych zagrożeniem nie jest jednak ich zanieczyszczenie jak jest ich nadmierna eksploatacja i wykorzystywanie na cele przemysłowe. Dane o jakości wód podziemnych pochodzą z regionalnego monitoringu rozmieszczonego w mieście i w gminie, lokalnie badana jest czystość wód podziemnych jedynie wokół mogilników w Bogumiłowie. Nie stwierdzono dotychczas istotnych niekorzystnych zmian w środowisku w związku ze składowaniem w przeszłości przeterminowanych środków ochrony roślin..

Wody podziemne występujące na terenie gminy należą do III klasy czystości, tj. takich, które – z racji przekroczenia dopuszczalnych wartości (fosforany i żelazo) nie nadają się do picia bez uzdatniania.

4. Zagrożenia powodziowe.

Przez gminę Sieradz przepływają rzeki Warta z dopływami Żegliną, Myją i Niniwką. Rejony rzek w okresie jesiennym, wiosennym, a także letnim, przy długich i ciągłych opadach narażone są na podtopienia i zalewania wodami poopadowymi.

Dla rzeki Warty w okresie sporządzania zmiany studium obowiązywało studium ochrony przeciwpowodziowej wyznaczające granice zasięgu wód powodziowych o prawdopodobieństwie przewyższenia $p=1\%$ (średnio raz na 100 lat). Zgodnie z w/w studium przedmiotowy teren położony jest na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią tj. na obszarze między linią brzegu, a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego oraz na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią w dolinie Warty wg w/w studium wniesiono na obydwie rysunki studium. Ten obszar jest przedmiotem opracowania map zagrożenia i ryzyka powodziowego w I cyklu planistycznym.

Rzeka Myja oraz rzeka Żeglina zostały zakwalifikowane do opracowania map zagrożenia i ryzyka powodziowego w II cyklu planistycznym tj. do dnia 22.12.2019 r. Dlatego też na rysunki studium zostały wniesione dla tych terenów obszary szczególnego zagrożenia powodziowego według przekazanego gminie w 2003 r. przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu studium ochrony przeciwpowodziowej. Pozostałe ciekі przepływające przez obszar gminy Sieradz nie zostały zakwalifikowane do opracowania map zagrożenia powodziowego w I i II cyklu planistycznym.

Większość obszaru szczególnego zagrożenia w dolinie Warty jest zabezpieczona ziemnymi

wałami przeciwpowodziowymi. Obecnie trwa ich gruntowna modernizacja, co dodatkowo zmniejsza zagrożenie powodziowe na terenie gminy.

Fragmety obszarów zalewowych w dolinie rzeki Myi i w dolinie rzeki Żegliny mogą stanowić element ochrony przeciwpowodziowej tzw. „Pola zalewowe Myja” i „Pole zalewowe Sieradz” tj. suche zbiorniki. Ich tworzenie i dokładne wytyczenie granic nie jest na dziś zdefiniowane, wymagają one wykupienia gruntów od prywatnych właścicieli. Pozostałe tereny położone w strefie den dolinnych i teras nadzalewowych są obszarami potencjalnie narażonymi na podtopienia.

5. Zagrożenie hałasem

Hałas, w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska, to dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. W środowisku zanieczyszczenie hałasem dotyczy wszelkiego rodzaju dźwięków niepożądanych, nieprzyjemnych i uciążliwych w danym miejscu i czasie. Regulacje odnośnie dopuszczalnego poziomu hałasu w zależności od rodzaju terenu zawierają przepisy odrębne.

W gminie Sieradz szczególne znaczenie ma hałas komunikacyjny powodowany przez ruch drogowy i kolejowy. Głównym źródłem hałasu była do niedawna droga krajowa numer 12/14 i Nr 14, jako główny korytarz transportowy oraz linia kolejowa Łódź-Ostrów Wielkopolski. Obecnie, po oddaniu do użytku drogi ekspresowej S-8 rozmieszczenie miejsc narażonych na przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu powinno ulec zmianie. Jak dotychczas, nie ma symulacji prawdopodobnych zmian w tym zakresie.

Według zweryfikowanych map dotyczących zasięgu występowania hałasu w porze nocy i dnia, wynika, że aktualnie teren gminy Sieradz znajduje się poza zasięgiem oddziaływania hałasu spowodowanego funkcjonowaniem lotniska w Łasku.

Źródłem hałasu na mniejszą skalę są mieszczące się na terenie gminy małe zakłady rzemieślnicze zlokalizowane w obrębie lub bliskim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej. Największa liczba potencjalnych źródeł hałasu w gminie występuje we wsiach: Chałupia Mała, Dzierlin, Grabowiec, Stawiszczce i Chojne.

W ostatnim okresie źródłem hałasu są wybudowane elektrownie wiatrowe na południe od wsi Jezioro (5 turbin).

6. Przekształcenia, degradacja i zanieczyszczenie gleby

Zagrożenia powierzchni ziemi mają naturalne i antropogeniczne źródła.

Ze względu na przewagę terenów o niewielkim nachyleniu, ruchy masowe powierzchni ziemi są ograniczone. Degradacja powierzchni glebowo-roślinnej (erozja i spływy powierzchniowe) występuje lokalnie w strefie krawędziowej głównie zachodniego brzegu doliny Warty, gdzie spadki terenu dochodzą do 10°, a lokalnie 10° przekraczają. Najliczniejsze i najbardziej widoczne są zmiany spowodowane przez człowieka. Najbardziej znacząca jest powierzchniowa eksploatacja surowców – zarówno czynne jak i zamknięte obiekty (miejscowości Ruda, Sokołów, Bogumiłów, Czartki). Pozostałe zmiany o mniejszej skali oddziaływania, to głównie wykopy i nasypy drogowe, prace związane z zabudową mieszkaniową, infrastrukturą techniczną (w tym urządzeniami i obiektami melioracji).

W zakresie zanieczyszczeń gleb należy podkreślić, że w pobliżu tras komunikacyjnych następuje kumulacja w glebie toksycznych związków chemicznych pochodzących ze spalin oraz płynów ścieralnych opon i nawierzchni. Rośliny w strefie zanieczyszczeń kumulują je w swoich tkankach (w przypadku związku ołowiu, jego ilość w tkankach roślinnych może kilkakrotnie 1,5 – 7 razy przekraczać zawartość w glebie). W związku z tym, w strefach przyległych do ulic i dróg o znaczącym ruchu (tu – mierzalnym w badaniach natężenia hałasu) powinno się ograniczyć użytkowanie gleb głównie jako łąk i pastwisk oraz upraw warzyw i owoców jagodowych. Wynika to z faktu, że krzewy jagodowe, warzywa, rośliny pastewne, i trawy wykazują najwyższy stopień kulminacji zanieczyszczeń, zwiększający się w krowim mleku i przetworach mlecznych. Największe zagrożenie dla gleb

istniało dotychczas wzdłuż dawnych dróg nr 12/14 i Nr 14. Istnieją tam szczególne warunki dla spływu, zalegania i osiadania zanieczyszczeń zawartych w powietrzu na obszarach łąk.

Przekształcenia i degradacja gleb wynika z jednej strony z rozwoju terenów zainwestowanych, wkraczających na tereny rolne i leśne, jak również z emitowanych z tych terenów zanieczyszczeń. Stopień zanieczyszczenia gleb określa się wg standardów określonych w przepisach odrębnych (Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi). Procesy zakwaszania gleb postępują ciągle. Obok procesów naturalnych powodujących ubytki wapnia z gleb, duży udział mają emitujące dwutlenki siarki i tlenki azotu: przemysł (zanieczyszczenia przedostające się do gleby wraz z opadami atmosferycznymi) i motoryzacja (zanieczyszczenia wzdłuż ciągów komunikacyjnych, w tym i metalami ciężkimi). Postępujące zakwaszenie obniża przydatność gleb do celów rolniczych. Zagrożenie dla gleb stanowi także rolnictwo przemysłowe: monokulturowe uprawy, wprowadzanie ciężkiego i szybkiego sprzętu rolniczego, zwiększona chemizacja oraz głęboka orka gleb, przy czym degradacja gleb na terenach rolniczych wynika głównie z niewłaściwego nawożenia. W mniejszym stopniu zagrożenie stanowią odpady komunalne i gospodarcze.

W rejestrze prowadzonym przez Starostę Sieradzkiego nie ma gruntów zdegradowanych na terenie gminy Sieradz.

7. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Na terenie gminy Sieradz można określić tylko jedno stacjonarne źródło potencjalnych, nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska. Jest to lokalizacja miejskiej oczyszczalni ścieków w Dzigorzewie w dolinie Warty.

W myśl przepisów odrębnych, przez poważną awarię rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Poważne awarie w gminie Sieradz mogą zaistnieć przede wszystkim na drodze ekspresowej S-8 i linii kolejowej, a także na drogach międzyregionalnych nie pozostających w zarządzie GDDKiA (dawnych drogach krajowych Nr 12/14 i Nr 14), którymi odbywa się transport materiałów niebezpiecznych.

Po wymienionych trasach przewożone są praktycznie wszystkie materiały używane obecnie przez przemysł chemiczny. Na terenie gminy nie ma żadnego urządnego parkingu dla samochodów przewożących ładunki niebezpieczne drogami krajowymi.

8. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.

W gminie Sieradz nie ma obszarów, na których występują naturalne zagrożenia geologiczne.

9. Skażenie promieniotwórcze środowiska

Promieniowanie elektromagnetyczne i jonizujące w obrębie gminy Sieradz związane jest z promieniowaniem emitowanym przez napowietrzne linie wysokiego napięcia 110 kV.

Przez obszar gminy przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV zakończone głównymi punktami zasilania w Sieradzu 110/15 kV z kierunków Zduńska Wola, Błaszki i Złoczew. (GPZ „Sieradz”, GPZ „Jawor”).

Oddziaływanie linii mieści się w granicach pasa technologicznego o szerokości 36 m dla linii 110 kV.

10. Inwestycje uciążliwe dla środowiska i zdrowia mieszkańców gminy

Aktualne obowiązujące przepisy prawne w tym zakresie określają rodzaje

przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których jest obowiązkowo wymagany raport o oddziaływaniu na środowisko oraz przedsięwzięć, dla których raport ten może być wymagany.

Na terenie gminy Sieradz do powyższych zaliczono:

- w zakresie przemysłu energetycznego:
  - rurociąg wysokiego ciśnienia do przesyłu gazu DN 300 (CN 6,3 Mpa)
  - linie wysokiego napięcia 110 kV
  - 5 turbin wiatrowych
- w zakresie inwestycji infrastrukturalnych:
  - linia kolejowa: Łódź - Ostrów Wlkp.
  - droga ekspresowa S-8,
- inne inwestycje:
  - miejska oczyszczalnia ścieków w Dzigorzewie,
  - Przedsiębiorstwo Budowy Dróg i Mostów w Czartkach,
  - Eksploatacja surowców (kruszywo) z udokumentowanych złóż w Rudzie, Czartkach, Bogumiłowie i Sokołowie.

Rzeczywista uciążliwość wymienionych inwestycji jest w znacznym stopniu ograniczona do zasięgu lokalnego. Przekroczenia dopuszczalnych norm są niewielkie i nie wpływają na ogólną ocenę środowiska gminy jako dobrą, nie wykazującą występowania ponadnormatywnych zanieczyszczeń.

2. Uwarunkowania wynikające z diagnozy stanu zasobów dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej.

2.1. Zasoby kulturowe

Ziemie należące obecnie do gminy Sieradz w przeszłości historycznej stanowiły ważny rejon wczesnośredniowiecznego osadnictwa rozlokowanego głównie wzdłuż doliny rzeki Warty, ze skupiskami miejskimi przy przeprawach przez rzekę.

Najstarsze ślady osadnictwa pradziejowego pochodzą z VII-XI wieku. Są to grodziska reprezentujące kulturę prapolską:

- w Mnichowie z VII-XI w., który stanowił ośrodek władzy plemiennej,
- w Okopach (obecnie sołectwo Bobrowniki) z XI-XIII w.,
- w Podłężycach z XII-XIV w. (grodzisko stożkowate).

Te ważne obiekty archeologiczne, z racji swojej wartości historycznej i naukowej, zostały wpisane do rejestru zabytków.

Z innych cennych obiektów archeologicznych, na uwagę zasługują pozostałości średniowiecznych siedzib rezydencjonalnych i kurhanów, m.in. w Dąbrowie Wielkiej, Kłocku, Kuśniach, Charlupii Małej czy w Podłężycach. Reprezentują one głównie kulturę prapolską i polską. Pełny wykaz zarejestrowanych stanowisk archeologicznych zawarty jest w zamieszczonym w studium zestawieniu.

Pod względem historycznym są to ziemie późnośredniowiecznego księstwa łęczyckiego, które od drugiej połowy trzynastego wieku zostały podzielone na dwa mniejsze księstwa: łęczyckie i sieradzkie. Wiodły tu stare historyczne trakty handlowe łączące Morawy z Pomorzem. Miejscowości położone na terenie gminy należą do jednych z najstarszych również w Polsce. Większość ma średniowieczny rodowód. Najstarsze wzmianki o miejscowościach pochodzą już z XIII-XV wieku: Dąbrowa Wielka z XIII, Kłocko i Męcka Wola z XIV w. Dąbrówka, Mnichów i Podłężyce z XV w.

XVI wieczne źródła pisane dowodzą, że jakkolwiek wsie królewskie i kościelne były największymi i lepiej zagospodarowanymi, to w tym czasie i w wiekach następnych w gminie Sieradz dominowała własność szlachecka, czego dowodem są do dziś istniejące założenia dworsko-parkowe z obiektami i obszarami zabytkowymi.

Do najcenniejszych należy zaliczyć:

Relikty XIX-XX wiecznego założenia dworsko-parkowo-folwarcznego w Biskupicach obejmujące eklektyczny pałac i murowany klasycystyczny spichlerz – o znaczeniu ponadregionalnym,

Późnorennesansowy kościół parafialny p.w. św. Anny w Chojnem – z XVI-XVII w. – o znaczeniu ponadregionalnym,

Zespół dworsko-parkowy w Chojnem, z których murowany dwór z XVII w. ma znaczenie ponadregionalne, zaś park z XIX w. ze starszymi okazami drzew pomnikowych jest pozostałością XVIII wiecznego tzw. ogrodu włoskiego - ma znaczenie lokalne,

Regionalne znaczenie mają:

- Kościół parafialny, drewniany, p.w. św. Michała Archanioła w Dąbrowie Wielkiej z pocz. XVIII w. zrębowy, szalowany, wzniesiony na miejscu starszych świątyń,
- klasycystyczny, murowany dwór z XVI-XVII w. w Dąbrowie Wielkiej ,
- murowany dwór z XVII-XVIII w. w Dzierlinie, znacznie przekształcony w XIX i XX w.

Pozostałe obiekty i obszary, wpisane do rejestru zabytków, mają znaczenie lokalne. W/w i pozostałe obiekty **wg rejestru zabytków** są zamieszczone w zestawieniu:

Lp.	Miejscowość	Charakter obiektu	Datowanie	Znaczenie	Nr rejestru
1.	Biskupice	pałac	II poł. XIX w.	ponadregionalne	288/A
2.	Biskupice	spichlerz	I poł. XIX w.	lokalne	3/A
3.	Chojne	kościół parafialny	XVI-XVII w.	ponadregionalne	10/A
4.	Chojne	dwór	XVI-XVII w.	ponadregionalne	11/A
5.	Chojne	park	XIX w.	lokalne	358/A
6.	Dąbrowa Wielka	kościół parafialny	XVIII w.	regionalne	12/A
7.	Dąbrowa Wielka	dwór	XVI-XVII w.	regionalne	13/A
8.	Dąbrowa Wielka	park	II poł. XIX w.	lokalne	370/A
9.	Dzierlin	dwór	XVII-XIX w.	regionalne	16/A
10.	Dzierlin	kaplica		lokalne	421/A
11.	Kłocko	kaplica, kościół	XVIII w.	lokalne	28/A
12.	Mnichów	grodzisko	VI-VIII w.	lokalne	42/A
13.	Męcka Wola	oficyna dworska	poł. XIX w.	lokalne	39/A
14.	Męcka Wola	park	XIX w.	lokalne	40/A
15.	Okopy	grodzisko	X-XIII w.	lokalne	45/A
16.	Podłężyce	grodzisko	XV w.	lokalne	46/A
17.	Podłężyce	park dworski	poł. XIX w.	lokalne	414/A

Obiektom zabytkowym z reguły towarzyszy zabudowa i relikty dawnych założeń (najczęściej starodrzew) podkreślając wyjątkowość miejsc w rolno-osadniczym charakterze obszaru.

Gminna Ewidencja Zabytków, włącznie z obiektami i obszarami Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.

Lp.	Miejscowość	Charakter obiektu	Datowanie	Uwagi
1.	Biskupice	pałac w zespole pałacowo-parkowym	1904-1905 eklektyzm	Obecnie Dom Pomocy Społecznej, dz.ewid. 310/6
2.	Biskupice	Spichlerz w zespole pałacowo-parkowym	I poł.XIX w. neoklasycyzm	dz.ewid. 310/6
3.	<i>Biskupice</i>	<i>Park w zespole pałacowo-parkowym</i>	<i>pocz. XX w.</i>	dz.ewid. 310/7 <i>charakter krajobrazowy</i>
4.	<i>Biskupice</i>	<i>Brama wjazdowa z elementami ogrodzenia</i>	<i>pocz. XX w.</i>	dz.ewid.310/7
5.	<i>Chartupia Mała</i>	<i>Kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP</i>	<i>1907-1916 neogotyck</i>	<i>dz.ewid.268</i>

6	Chartupia Mała	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia z bramą i ogrodzeniem	XVI w. (data erygowania parafii)	dz. ewid.268
7	Chartupia Mała	Plebania w zespole kościoła parafialnego	pocz. XX w.	dz.ewid. 269
8	Chartupia Mała	Cmentarz parafialny	pocz. XX w.	dz.ewid. 270
9	Chartupia Mała	Brama i ogrodzenie cmentarza	pocz.XX w.	dz.ewid. 270
10	Chartupia Mała	Wikariat w zespole kościoła paraf. d.pocztą	pocz.XX w.	dz.ewid. 269
11.	Chojne	Kościół parafialny p.w.św.Anny	XVI-XVII w.	dz.ewid.1333
12.	Chojne	Cmentarz przykościelny z bramą i ogrodzeniem	ok. 1527 r. (data erygowania par.)	dz.ewid.1333
13.	Chojne	Plebania w zespole kościoła par.	pocz.XX w.	dz.ewid. 1332
14.	Chojne	Cmentarz parafialny	II poł.XIX w.	dz.ewid. 549
15.	Chojne	Dwór w zespole dworsko-parkowym	XVII w. rozbud. XIX w.	dz.ewid.1335/9
16.	Chojne	Park w zespole dworsko-parkowym	XIX w.	dz.ewid.1331, 1332, 1335/9
17.	Dąbrowa Wielka	Kościół parafialny p.w. św.Michała Archanioła	pocz. XVIII w.	dz.ewid.400
18.	Dąbrowa Wielka	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego	XV w. (data erygowania parafii)	dz.ewid.400
19.	Dąbrowa Wielka	Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego p.w.św.Michała Arch.	XIX/XX	dz.ewid.400
20	Dąbrowa Wielka	Dwór w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym	XVIII/XIX w.	dz.ewid.324
21	Dąbrowa Wielka	Park w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym	XVIII/XIX w.	dz.ewid.324
22.	Dąbrowa Wielka	Pozostałość zespołu folwarcznego w zespole dworsko-parkowo-folw.	XIX/XX w.	dz.ewid.324
23.	Dąbrówka	Relikt parku	k.XIX w.	dz.ewid. 281/3
24.	Dzierlin	Dwór w zespole dworsko-parkowym	XVII-XVIII w. przebud.XIX w.	dz.ewid.89
25.	Dzierlin	Relikt parku	XIX w.	dz.ewid. 89
26.	Dzierlin	Kaplica dworska	XIX w.	dz.ewid.88/4
27.	Kamionaczyk	dwór	pocz. XX w.	dz.ewid. 194
28.	Kamionaczyk	Park dworski	pocz.XX w.	dz.ewid. 194
29.	Kamionaczyk	Relikt zespołu folwarcznego	pocz.XX w.	dz.ewid.181
30.	Kłocko	Kaplica, obecnie kościół w zespole kościoła parafialnego p.w.św.Walentego	XVIII w.	dz.ewid.76/2
31.	Kłocko	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia przykościeln.	XVIII w.	dz.ewid. 76/2
32.	Męcka Wola	Dwór w zespole dworsko-parkowym	pocz.XX w.	dz.ewid. 1349
33.	Męcka Wola	Oficyna w zespole dworsko-parkowym	pocz.XX w.	dz.ewid.1349
34.	Męcka Wola	Park w zespole dworsko-parkowym	XIX w.	dz.ewid.1347, 1348, 1349
35.	Podłężyce	Park w zespole dworsko-parkowym	poł.XIX w.	dz.ewid. 208/2, 200, 487, 202/1
36.	Podłężyce	kaplica	XIX w.	dz.ewid.139
37.	Okręglica	Zespół umocnień (bunkrów) z okresu II wojny św. 1944 r. z narysami i ziemnymi i budowlami	XX w.	Rejon wsi Bogumiłów, Okręglica, Wiechucice, Wiechetki, Chojne

Uwaga: drukiem wytłuszczonym i kursywą oznaczono obiekty i obszary wg rejestru zabytków,
Kursywą oznaczono obiekty i obszary w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.

Gmina posiada aktualną, opracowaną w 2013 r. gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych. Jak z powyższego wynika, zawiera ona pełny zbiór obiektów i obszarów wytypowanych do ewidencji wojewódzkiej powiększonych o jeden obiekt. Zbiór ten ma charakter zbioru otwartego. W toku prac planistycznych nad niniejszą zmianą studium wystąpiono z wnioskiem o przeniesienie zabytku w rejestrze obejmującego kaplicę dworską z XVIII w. w Kuśniach do ewidencji w gminie Brzeźnio, bowiem kaplica jest położona w granicach tej gminy, tuż przy granicy administracyjnej z gminą Sieradz.

Miejsca pamięci narodowej

- Wieś Kozy w obrębie Dąbrowa Wielka - tablica upamiętniająca historię ostatniego lotu bojowego załogi Karasia PZL – 23B 2 Pułku Lotniczego z Krakowa,
- Zabytkowa tablica pamiątkowa Wojciecha Janczaka z Charłupii Małej (w rejonie szkoły),
- Mogiły pamięci narodowej w Chojnem i Charłupii Małej z II wojny światowej (na cmentarzu),
- Pole bitwy z okresu kampanii wrześniowej w Mnichowie,
- Cmentarz wojenny Stawiszczce – miejsce pochówku 16 żołnierzy w zbiorowym grobie z 1914 r.

Spis stanowisk Archeologicznych

Dla gminy Sieradz została opracowana w 2013 r. ewidencja zabytków archeologicznych w formie zbioru kart adresowych. Obejmuje ona 272 zabytki nieruchome, określa też położenie stanowisk w zespołach oraz poza zespołami. Z uwagi na ich dużą ilość prawie cała gmina powinna zostać objęta strefą ochrony archeologicznej, gdzie inwestycje związane z naruszeniem uwarstwień ziemnych powinny być poprzedzone działaniami określonymi w przepisach odrębnych w zakresie ochrony zabytków.

	Miejscowość i nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
BISKUPICE				
	Biskupice 1 (2 na 69-44)	osada	unietycka	EB
	Biskupice 2 (4 na 69-44)	cmentarzysko	łużycka	EB halsztat zniszczone w 90 % (ekspl.żwiru)
	Biskupice 3 (9 na 69-44)	cmentarzysko	przeworska	rzym
	Biskupice 5 (12 na 69-44)	cmentarzysko	przeworska	rzym
	Biskupice 6 (28 na 69-44)	cmentarzysko	przeworska	rzym
	Biskupice 7 (32 na 69-44)	osada	przeworska	rzym
	Biskupice 8 (33 na 69-44)	śląd osadnictwa	przeworska	rzym
	Biskupice 9 (34 na 69-44)	cmentarzysko	przeworska	laten
	Biskupice 10 (35 na 69-44)	śląd osadnictwa	łużycka	IV-V EB
BOBROWNIKI				
	Bobrowniki 1 (41 na 71-46)	osada osada	polska polska	XIV-XV XVI-XVIII
	Bobrowniki 2 (42 na 71-46)	cmentarzysko	łużycka	IV-V-EB

	Bobrowniki 3 (43 na 71-46)	osada osada	polska polska	XIV-XV XVI-XVIII
	Bobrowniki 4 (45 na 71-46)	osada osada	polska polska	XIV-XV XVI-XVIII
	Bobrowniki 5 (46 na 71-46)	osada	przeworska	późny rzym
	Bobrowniki 6 (47 na 71-46)	śląd osadnictwa osada osada	nieokreślona łużycka prapolska	mezolit halsztat XI-XIII
	Bobrowniki 7 (50 na 71-46)	śląd osadnictwa osada	przeworska polska	rzym XIV-XV w.
	Bobrowniki 8 (129 na 71-46)	osada	łużycka	halsztat
	Bobrowniki 9 (130 na 71-46)	osada osada	przeworska polska	późny rzym XIV-XV w.
	Bobrowniki 10 (131 na 71-46)	osada osada osada	przeworska prapolska polska	późny rzym X-XI w. XIV-XV w.
	Bobrowniki 11 (132 na 71-46)	osada osada osada	łużycka prapolska polska	III-V EB XII-I poł.XIII w. XIV-XV w.
	Bobrowniki 12 (133 na 71-46)	śląd osadnictwa osada	nieokreślona polska	pradzieje XIV-XV w.
	Bobrowniki 13 (134 na 71-46)	śląd osadnictwa osada	nieokreślona polska	pradzieje XIV-XV w.
	Bobrowniki 14 (135 na 71-46)	śląd osadnictwa osada	nieokreślona polska	pradzieje XIV-XV w.
	Bobrowniki 15 (136 na 71-46)	osada	polska	XIV-XV w.
	Bobrowniki 16 (137 na 71-46)	osada	polska	XIV-XV w.
	Bobrowniki 17 (138 na 71-46)	osada	polska	XIV-XV w.
	Bobrowniki 18 (139 na 71-46)	śląd osadnictwa osada	nieokreślona polska	pradzieje XIV-XV w.
	Bobrowniki 19 (140 na 71-46)	osada	polska	XIV-XV w.
	Bobrowniki 20 (141 na 71-46)	osada	polska	XIV-XV w.
	Bobrowniki 21 (142 na 71-46)	osada	polska	XIV-XV w.
	Bobrowniki 22 (143 na 71-46)	osada	polska	XIV-XV w.
	Bobrowniki 23 (144 na 71-46)	osada	polska	XIV-XV w.
	Bobrowniki 24 (145 na 71-46)	osada	polska	XIV-XV w.
	Bobrowniki 25 (146 na 71-46)	osada	polska	XIV-XV w.
	Bobrowniki 26 (147 na 71-46)	śląd osadnictwa osada	nieokreślona polska	pradzieje XIV-XV w.
	Bobrowniki 27 (148 na 71-46)	śląd osadnictwa osada	nieokreślona polska	pradzieje XIV-XV w.
	Bobrowniki 28 (149 na 71-46)	osada	polska	XIV-XV w.
	Bobrowniki 29 (150 na 71-46)	śląd osadnictwa osada	prapolska polska	XII- 1 poł.XIII w. XIV-XV w.

	Bobrowniki 30 (151 na 71-46)	osada osada	prapolska polska	X-XI w. XIV-XV w.
	Bobrowniki 31 (152 na 71-46)	śląd osadnictwa osada osada	przeworska prapolska polska	późny rzym XI-XII XIV-XV w.
BOGUMIŁÓW				
	Bogumiłów 1 (50 na 71-45)	śląd osadnictwa punkt osadniczy osada	nieokreślona łużycka przeworska	epoka kamienia halsztat późny laten
	Bogumiłów 2 (31 na 71-45)	śląd osadnictwa cmentarzysko	nieokreślona pomorska	epoka kamienia halsztat-laten
	Bogumiłów 3 (44 na 71-45)	punkt osadniczy	łużycka	EB halsztat
	Bogumiłów 4 (45 na 71-45)	punkt osadniczy	łużycka lub pomorska	halsztat
	Bogumiłów 5 (46 na 71-45)	punkt osadniczy	nieokreślona	pradzieje
	Bogumiłów 6 (47 na 71-45)	osada	pomorska	laten
	Bogumiłów 7 (48 na 71-45)	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia
	Bogumiłów 8 (49 na 71-45)	punkt osadniczy osada	przeworska prapolska	rzym wcz. średniowiecze
BRZĘZINKA				
	Brzezinka 1 24 na 68-44)	cmentarzysko	pomorska	laten
	Brzezinka 2 25 na 68-44)	śląd osadnictwa	nieokreślona	nieokreślona
	Brzezinka 3 29 na 68-44)	śląd osadnictwa	nieokreślona	nieokreślona
	Brzezinka 4 30 na 68-44)	śląd osadnictwa cmentarzysko osada	nieokreślona łużycka prapolska	neolit halsztat XI-XIII w.
CHARŁUPIA MAŁA				
	Charłupia Mała 1 (21 na 69-44)	osada	prapolska	XI-XIII w.
	Charłupia Mała 2 (23 na 69-44)	cmentarzysko	przeworska	epoka żelaza, okres rzymski
	Charłupia Mała 3 (24 na 69-44)	dwór	polska	XIV w.
	Charłupia Mała 4 (25 na 69-44)	śląd osadnictwa	łużycka	epoka żelaza halsztat
	Charłupia Mała 5 (26 na 69-44)	cmentarzysko	pomorska	epoka żelaza, okres laterański
	Charłupia Mała 6 (64 na 69-44)	osada	polska	XIII-XVI w.
	Charłupia Mała 8 (8 na 69-44)	cmentarzysko cmentarzysko	łużycka przeworska	ep. żelaza, halsztat ep. żelaza, laten-rzym
CHOJNE				
	Chojne 1 (1 na 71-45)	cmentarzysko cmentarzysko	łużycka przeworska	ep. żelaza, halsztat ep. żelaza, rzym
	Chojne 2 (14 na 71-45)	osada cmentarzysko	łużycka przeworska	ep. żelaza, halsztat ep. żelaza, rzym
	Chojne-Przymiarki 2 (18 na 71-45)	cmentarzysko osada	łużycka polska	IV-V EB średniowiecze
	Chojne 3 (12 na 71-45)	cmentarzysko	łużycka	ep. żelaza, halsztat

	Chojne 4 (13 na 71-45) zagrożenie: zabudowa letnisk.	punkt osadniczy	przeworska	ep. żelaza,rzym
	Chojne 5 (10 na 71-45)	osada	polska	nowożytność
	Chojne 6 (11 na 71-45)	osada	polska	nowożytność
	Chojne 7 (18 na 71-45)	punkt osadniczy	łużycka	epoka brązu-żelaza halsztat
	Chojne-Pruchłata 8 (19 na 71-45)	punkt osadniczy	przeworska	epoka żelaza, rzym
	Chojne 9 (20 na 71-45)	punkt osadniczy	pomorska	epoka żelaza, laten
	Chojne 10 (21 na 71-45)	osada	polska	nowożytność
	Chojne 11 (26 na 71-45)	śląd osadnictwa	nieokreślona	pradzieje
	Chojne-Zalesie 12 (27 na 71-45)	cmentarzysko	przeworska	epoka żelaza, rzym
	Chojne-Zalesie 13 (28 na 71-45)	punkt osadniczy	łużycka	epoka żelaza, halsztat
	Chojne 14 (64 na 71-45)	śląd osadnictwa	przeworska	epoka żelaza, rzym
	Chojne-Zalesie 15 (65 na 71-45)	cmentarzysko cmentarzysko	łużycka przeworska	epoka żelaza, halsztat epoka żelaza, rzym
	Chojne 16 (154 na 71-45)	osada	polska	XIV-XV w.
	Chojne 17 (155 na 71-45)	osada	polska	XIV-XV w.
	Chojne 18 (156 na 71-45)	śląd osadnictwa osada	prapolska polska	XI-XII w. XIV-XV w.
	Chojne 19 (157 na 71-45)	osada	polska	XIV-XV w.
	Chojne 20 (158 na 71-45)	osada	polska	XIV-XV w.
	Chojne 21 (159 na 71-45)	osada	polska	XIV-XV w.
	Chojne 22 (160 na 71-45)	śląd osadnictwa osada	nieokreślona polska	pradzieje XIV-XV w.
DĄBROWA WIELKA				
	Dąbrowa Wielka 1 (1 na 71-44)	śląd osadnictwa cmentarzysko	nieokreślona przeworska	epoka kamienia epoka żelaza, rzym
	Dąbrowa Wielka 2 (2 na 71-44)	osada	przeworska	epoka żelaza, rzym
	Dąbrowa Wielka 3 (55 na 71-45)	cmentarzysko	łużycka	epoka brązu-epoka żelaza, halsztat
	Dąbrowa Wielka 4 (54 na 71-45)	śląd osadnictwa	ceramiki sznurowej	epoka kamienia, neo lit-wcz.ep.brązu
	Dąbrowa Wielka 5 (60 na 71-45)	punkt osadniczy	pomorska	epoka żelaza,laten
	Dąbrowa Wielka 6 (10 na 71-44)	punkt osadniczy punkt osadniczy	łużycka przeworska	epoka brązu epoka żelaza, rzym
	Dąbrowa Wielka 7 (14 na 71-44)	osada	polska	nowożytność

	Dąbrowa Wielka 8 (15 na 71-44) stan.cz.zniszczone	cmentarzysko osada	pomorska polska	epoka żelaza, laten nowożytność
	Dąbrowa Wielka 9 (16 na 71-44)	punkt osadniczy punkt osadniczy	nieokreślona nieokreślona	epoka kamienia pradzieje
	Dąbrowa Wielka 10 (61 na 71-45) stan. cz.zniszczone	śląd osadnictwa cmentarzysko	nieokreślona przeworska	epoka kamienia epoka żelaza, rzym
	Dąbrowa Wielka 11 (52 na 71-44)	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia
	Dąbrowa Wielka 13 (53 na 71-44)	dwór	polska	średniowiecze- nowożytność
DĄBRÓWKA SIERADZKA				
	Dąbrówka Sieradzka 1 (43 na 71-44)	punkt osadniczy	pomorska	epoka żelaza, laten
	Dąbrówka Sieradzka 2 (42 na 71-44) zagrożenie: budowa S8	śląd osadnictwa punkt osadniczy osada osada punkt osadniczy	nieokreślona trzcieniecka łużycka przeworska przeworska	ep. kamienia/brązu epoka brązu ep.brązu-ep.żelaza ep. żelaza, halsztat epoka żelaza, rzym
	Dąbrówka Sieradzka 3 (44 na 71-44)	śląd osadnictwa cmentarzysko cmentarzysko osada	nieokreślona łużycka przeworska polska	epoka kamienia ep.żelaza,halsztat epoka żelaza, rzym średniowiecze
	Dąbrówka Sieradzka 4 (62 na 71-45)	śląd osadnictwa punkt osadniczy punkt osadniczy osada	nieokreślona łużycka pomorska polska	epoka kamienia ep.żelaza,halsztat epoka żelaza, laten średniowiecze
	Dąbrówka Sieradzka Mokre 5 (45 na 71-44)	punkt osadniczy	łużycka	epoka brązu-epoka żelaza, halsztat
	Dąbrówka Sieradzka 6 (46 na 71-44)	śląd osadnictwa	przeworska	epoka żelaza, rzym
	Dąbrówka Sieradzka 7 (47 na 71-44)	osada	polska	średniowiecze
	Dąbrówka Sieradzka-Mokre 8 (48 na 71-44)	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia
	Dąbrówka Sieradzka 9 (50 na 71-44)	osada	polska	XIII-XV w.
	Dąbrówka Sieradzka 10 (51 na 71-44)	osada osada	prapolska polska	XI-XIII w. nowożytność
	Dąbrówka Sieradzka 11 (55 na 71-44) zagr. budowa S8	punkt osadniczy	nieokreślona	pradzieje
	Dąbrówka Sieradzka 12 (56 na 71-44)	punkt osadniczy punkt osadniczy	nieokreślona polska	pradzieje średni./nowożytność
DĘBINA				
	Dębina 1 (26 na 72-45)	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia mezolit-neolit
	Dębina 2 (27 na 72-45)	śląd osadnictwa	łużycka	epoka brązu
	Dębina 3 (33 na 72-45)	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia
DZIERLIN				

	Dzierlin 1 (5 na 69-44)	osada	łużycka i pomorska	epoka żelaza halsztat-laten
	Dzierlin 2 (6 na 69-44)	cmentarzysko	łużycka	epoka żelaza halsztat
	Dzierlin 3 (11 na 69-44)	cmentarzysko osada	przeworska przeworska	ep. żelaza:laten-rzym ep. żelaza:laten-rzym
	Dzierlin 4 (6 na 69-44)	domniemane grodzisko	polska	
DZIGORZEW				
	Dzigorzew 1 (13 na 69-44)	osada	przeworska	rzym
	Dzigorzew 2 (29 na 69-44)	osada osada osada osada	pomorska przeworska przeworska prapolska	epoka żelaza: laten epoka żelaza: laten epoka żelaza: Rzym IX-X w.
	Dzigorzew 3 (30 na 69-44)	śląd osadnictwa	nieokreślona	pradzieje
	Dzigorzew 4 (16 na 69-44)	śląd osadnictwa śląd osadnictwa punkt osadniczy	łużycka polska polska	nieokreślona średniowiecze XVII-XVIII w.
GRABOWIEC				
	Grabowiec 1 (55 na 70-46) zagr. budowa S8	punkt osadniczy	łużycka-pomorska?	epoka żelaza: halsztat-laten
	Grabowiec 2 (56 na 70-46) zagr. budowa S8	punkt osadniczy punkt osadniczy	trzcieniecka? łużycka	epoka brązu epoka brązu-epoka żelaza: halsztat
	Grabowiec 3 (12 na 69-46) zagr. duża piaśnica	śląd osadnictwa	łużycka	epoka brązu-epoka żelaza: halsztat
GRĄDY				
	Grądy 1 (1 na 68-44)	cmentarzysko osada	przeworska prapolska	epoka żelaza, laten IX-XIII w.
	Grądy 2 (58 na 69-44)	śląd osadnictwa	łużycka	epoka brązu
JEZIORY				
	Jeziory 1 (4/12 na 70-44)	punkt osadniczy śląd osadnictwa punkt osadniczy	pomorska polska polska	laten średniowiecze XVII-XVIII w.
	Jeziory 2 (8/17 na 70-44)	śląd osadnictwa osada	łużycka polska	nieokreślona XVII-XVIII w.
	Jeziory 3 (19 na 70-45)	kurhan	przeworska	epoka żelaza: rzym
	Jeziory 4 (1 na 70-44)	punkt osadniczy śląd osadnictwa	łużycka polska	epoka brązu nowożytność
	Jeziory 5 (2 na 70-44)	punkt osadniczy punkt osadniczy	przeworska polska	epoka żelaza:rzym XVII-XVIII
	Jeziory 6 (3 na 70-44)	śląd osadnictwa punkt osadniczy	łużycka polska	epoka żelaza:rzym XVII-XVIII
	Jeziory 7 (5 na 70-44)	punkt osadniczy	polska	XVII-XVIII w.
	Jeziory 8 (8 na 70-44)	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	łużycka polska polska	EB średniowiecze XVII-XVIII w.
	Jeziory 9 (7 na 70-44)	punkt osadniczy śląd osadnictwa	łużycka polska	epoka brązu/żelaza nowożytność

	Jeziory 10 (31 na 70-45) zagr. budowa S8	osada	łużycka	epoka brązu/żelaza
JĘDRZEJSKO				
	Jędrzejsko 1 (59 na 70-45)	osada	nieokreślona	pradzieje
KALINKI				
	Kalinki 1 (37 na 71-45)	punkt osadniczy osada	nieokreślona polska	pradzieje nowożytność
KAMIONACZYK				
	Kamionaczyk 1 (1 na 68-45)	śląd osadnictwa osada	nieokreślona polska	epoka kamienia XV-XVII w.
	Kamionaczyk 2 (4 na 68-45)	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	nieokreślona łużycka polska	epoka kamienia halsztat XVI-XVIII w.
	Kamionaczyk 3 (5 na 68-45)	osada	polska	nowożytność
	Kamionaczyk 4 (6 na 68-45)	osada	prapolska	VII-X w.
	Kamionaczyk 5 (8 na 68-45)	osada	prapolska	XI-XIII w.
KLINY				
	Kliny 1 (43 na 71-45)	osada	polska	nowożytność
KŁOCKO				
	Kłocko 1 (46/4 na 70-44)	śląd osadnictwa	nieokreślona	ep.kamienia, neolit
	Kłocko 2 (47/5 na 70-44)	cmentarzysko	pomorska lub łużycka	ep.żelaza halsztat-laten
	Kłocko 3 (45/3 na 70-44)	osada	nieokreślona	ep.kamienia
	Kłocko 4 (48/6 na 70-44)	cmentarzysko	pomorska	ep.żelaza, laten
	Kłocko 5 (19/16 na 70-44) zagr. zb.Smardzew	osada	łużycka	ep.żelaza, halsztat
	Kłocko 6 (53/28 na 70-44)	osada	przeworska	ep.żelaza, rzym
	Kłocko 7 (36/37 na 70-44)	śląd osadnictwa osada	łużycka polska	ep.żelaza, halsztat XVII-XVIII w.
	Kłocko 8 (41/38 na 70-44)	osada	polska	XVII-XVIII w.
	Kłocko 9 (33/30 na 70-44) zagr.zb.Smardzew	grodzisko stożkowate	polska	XIV w.
	Kłocko 10 (70 na 70-44)	śląd osadnictwa	nieokreślona	chronologia nieokreślona
	Kłocko 11 (61 na 70-44)	śląd osadnictwa	nieokreślona	neolit (2 siekiery krzemienne)
	Kłocko 12 (62 na 70-44)	cmentarzysko	nieokreślona	chronologia nieokreślona
	Kłocko 13 (63 na 70-44)	cmentarzysko	łużycka	halsztat –wczesny laten
	Kłocko 14 (18/15 na 70-44) zagr.zb.Smardzew	osada	przeworska	ep.żelaza, rzym

	Kłocko 15 (32/31 na 70-44)	osada	łużycka	epoka żelaza halsztat
	Kłocko 16 (34/29S na 70-44)	punkt osadniczy cmentarzysko punkt osadniczy	łużycka przeworska polska	epoka brązu/żelaza epoka żelaza, rzym XVII-XVIII w.
	Kłocko 17 (15 na 70-44)	punkt osadniczy	polska	XVII-XVIII w.
	Kłocko 18 (16 na 70-44) zagr. budowa S8	osada punkt osadniczy	łużycka polska	epoka brązu/żelaza XVI-XVIII w.
	Kłocko 19 (17 na 70-44)	punkt osadniczy	polska	XVII-XVIII w.
	Kłocko 20 (35/29N na 70-44)	punkt osadniczy ślad osadnictwa	przeworska polska	rzym późne średniowiecze
	Kłocko 21 (37 na 70-44) zagr. droga	punkt osadniczy	przeworska	epoka żelaza, rzym
	Kłocko 22 (39 na 70-44)	ślad osadnictwa punkt osadniczy	polska polska	średniowiecze XVII-XVIII w.
	Kłocko 23 (40 na 70-44)	ślad osadnictwa punkt osadniczy	łużycka polska	chr. nieokreślona XVII-XVIII w.
	Kłocko 24 (42 na 70-44)	punkt osadniczy	polska	XVII-XVIII w.
	Kłocko 25 (70 na 70-44) zagr. budowa S8	ślad osadnictwa punkt osadniczy	nieokreślona przeworska? rzym	epoka kamienia rzym?
	Kłocko 26 (71 na 70-44) zagr. budowa S8	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	nieokreślona łużycka? przeworska?	epoka kamienia? EB-halsztat rzym?
	Kłocko 27 (72 na 70-44) zagr. budowa S8	punkt osadniczy punkt osadniczy	łużycka prapolska	EB halsztat wcz. średniowiecze
KOLONIA BOGUMIŁÓW				
	Kol. Bogumiłów 1 (57 na 71-45)	cmentarzysko cmentarzysko	łużycka pomorska	epoka brązu/żelaza epoka żelaza, halsztat
	Kol. Bogumiłów 2 (51 na 71-45)	cmentarzysko	łużycka	epoka brązu
	Kol. Bogumiłów 3 (52 na 71-45)	punkt osadniczy punkt osadniczy osada	nieokreślona przeworska prapolska	epoka kamienia rzym wcz. średniowiecze
	Kol. Bogumiłów 4 (53 na 71-45)	punkt osadniczy	przeworska	rzym
	Kol. Bogumiłów 5 (56 na 71-45) zagr. część zniszcz. przez żwirownię	punkt osadniczy	przeworska	rzym
	Kol. Bogumiłów 6 (58 na 71-45)	punkt osadniczy	nieokreślona	pradzieje
KOWALE				
	Kowale 1 (4 na 68-44)	osada	polska	XIII-XV w.
	Kowale 2 (5 na 68-44)	ślad osadnictwa osada	łużycka polska	ep. żelaza, halsztat XIII-XV w.
KOZY				
	Kozy 1 (54 na 71-44) zagr. budowa S8	osada	łużycka	EB halsztat
KUŚNIE				
	Kuśnie 1 (7 na 71-44)	osada	przeworska	rzym

	Kuśnie 2 (8 na 71-44)	śląd osadnictwa punkt osadniczy dwór	nieokreślona łużycka polska	Mezolit EB nowożytność
	Kuśnie 3 (9 na 71-44) żagr. żwirownia	punkt osadniczy	łużycka	EB
	Kuśnie 4 (38 na 71-44)	śląd osadnictwa	nieokreślona	pradzieje
	Kuśnie 5 (39 na 71-44)	śląd osadnictwa osada	nieokreślona polska	pradzieje nowożytność
	Kuśnie 6 (40 na 71-44)	śląd osadnictwa	nieokreślona	pradzieje
	Kuśnie 7 (41 na 71-44)	osada	przeworska	rzym
ŁOSIENIEC				
	Łosieniec 1 (24/11 na 70-44)	punkt osadniczy osada	łużycka polska	halsztat XVII-XVIII w.
MĘCKA WOLA				
	Męcka Wola 1 (26 na 69-45)	punkt osadniczy	pomorska	chronologia nieokreślona
	Męcka Wola 2 (19/11 na 69-45) żagr. piaśnica	stanowisko nieokreślone	nieokreślona	chronologia nieokreślona
MĘKA				
	Męka 1 (2/2 na 69-45)	cmentarzysko śląd osadnictwa	łużycka polska	halsztat nowożytność
	Męka 2 (1/1 na 69-45)	osada punkt osadniczy	przeworska polska	rzym XVII-XVIII
	Męka 3 (27 na 69-45)	cmentarzysko	łużycka/pomorska	nieokreślona
	Męka 4 (28 na 69-45)	śląd osadnictwa	przeworska	rzym
	Męka-Borek 5 (22/8 na 69-45)	cmentarzysko	pomorska	laten
	Męka-Księża 6 (23/9 na 69-45)	osada	polska	XVII w.
	Męka-Księża 7 (24 na 69-45)	śląd osadnictwa	polska	średniowiecze
MNICHÓW				
	Mnichów 1 (25/5 na 69-45) Nr rejestru 42/A	grodzisko	prapolska	VII-IX w.
	Mnichów 2 (17/4 na 69-45)	osada osada	przeworska prapolska	rzym XI-XIII w.
	Mnichów 3 (20/12 na 69-45)	punkt osadniczy	polska	XVII-XVIII w.
	Mnichów 4 (11 na 69-45)	śląd osadnictwa punkt osadniczy	polska polska	średniowiecze XVII-XVIII w.
	Mnichów 5 (12 na 69-45)	osada	polska	XVII-XVIII w.
	Mnichów 6 (13 na 69-45)	punkt osadniczy	polska	XVII-XVIII w.
	Mnichów 7 (14 na 69-45)	śląd osadnictwa punkt osadniczy	polska polska	średniowiecze XVII-XVIII w.
	Mnichów 8 (15 na 69-45)	osada punkt osadniczy	prapolska/polska polska	wcz. średniowiecze XVII-XVIII w.
MONICE				
	Monice 1 (15 na 70-45)	osada	przeworska	rzym
	Monice 2 (13 na 70-45)	osada	przeworska	rzym
	Monice 3 (12 na 70-45) żagr.: piaśnica	cmentarzysko cmentarzysko	pomorska przeworska	laten rzym

	Monice 4 (11 na 70-45) zagr.:piaśnica budowa S8	śląd osadnictwa cmentarzysko osada osada śląd osadnictwa	nieokreślona pomorska pomorska przeworska prapolska	epoka kamienia/EB halsztat halsztat/wcz.laten rzymskie średniowiecze
	Monice 5 (14 na 70-45)	śląd osadnictwa	nieokreślona	chronologia nieokreślona
	Monice 6 (10 na 70-45) zagr.:budowa S8	osada osada	łużycka przeworska	EB halsztat rzymskie
	Monice 7 (32 na 70-45) zagr.:budowa S8	śląd osadnictwa	nieokreślona	pradzieje
	Monice 8 (33 na 70-45) zagr.:budowa S8	punkt osadniczy śląd osadnictwa	łużycka prapolska	EB halsztat średniowiecze
	Monice 9 (34 na 70-45) zagr.:budowa S8	punkt osadniczy śląd osadnictwa	nieokreślona prapolska	pradzieje średniowiecze
	Monice 10 (35 na 70-45) zagr.:budowa S8	osada śląd osadnictwa	łużycka polska	EB-halsztat średniowiecze- nowożytność
	Monice 11 (36 na 70-45) zagr.:budowa S8	osada punkt osadniczy	przeworska polska	rzymskie? średniowiecze- nowożytność
	Monice 12 (37 na 70-45) zagr.:budowa S8	osada punkt osadniczy	przeworska polska	Rzymskie? średniowiecze- nowożytność
	Monice 13 (38 na 70-45) zagr.:budowa S8	osada osada	przeworska polska	rzymskie? średniowiecze- nowożytność
	Monice 14 (39 na 70-45) zagr.:budowa S8	punkt osadniczy	prapolska	średniowiecze- nowożytność
	Monice 15 (40 na 70-45) zagr.:budowa S8	osada	prapolska	wczesne średniowiecze
	Monice 16 (41 na 70-45) zagr.:budowa S8	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	nieokreślona polska	pradzieje nowożytność
	Monice 17 (42 na 70-45) zagr.:budowa S8	śląd osadnictwa	nieokreślona	pradzieje
OKOPY				
	Okopy 1 (39 na 71-46) Nr rejestru 45/A	grodzisko	prapolska	XI-XIII w.
	Okopy 2 (38 na 71-46) zagr. wybier.piasku	osada	prapolska	XI-XIII w.
	Okopy 3 (44 na 71-46) zagr. wybier.piasku	osada	prapolska	XI-XIII w.
	Okopy 4 (153 na 71-46)	osada	polska	XIV-XV w.
OSMOLIN				
	Osmolin 1 (8 na 69-44) zagr.piaśnica	cmentarzysko	łużycka	halsztat
	Osmolin 2 (10 na 69-44)	cmentarzysko	przeworska	laten-rzymskie

	Osmolin 3 (7 na 69-44)	śląd osadnictwa	trzcieniecka	II EB
	Osmolin 4 (17 na 69-44)	śląd osadnictwa	łużycka	EB-halsztat
	Osmolin 5 (22 na 69-44)	cmentarzysko	łużycka	halsztat
PODŁĘŻYCE				
	Podłężyce 2 (28 na 70-45)	kurhan	przeworska	epoka żelaza, rzym
	Podłężyce 3 (27 na 70-45) Nr rejestru 46/A	grodzisko stożkowate	polska	XIII-XV w.
	Podłężyce 4 (26 na 70-45)	osada osada	przeworska prapolska	I-V w. n.e. XI-XIII w.
	Podłężyce 5 (29 na 70-45)	osada	polska	XIII-XV w.
	Podłężyce 6 (12 na 70-45)	śląd osadnictwa cmentarzysko cmentarzysko	łużycka łużycka przeworska	IV-V w. epoka brązu epoka żelaza, halsztat ep.żelaza, wcz.rzym
	Podłężyce 7 (13 na 70-45)	osada	polska	średniowiecze
	Podłężyce 7/S8 (48 na 70-45) zagr. budowa S8	punkt osadniczy	przeworska	epoka żelaza, laten
	Podłężyce 8 (14 na 70-45) zagr. budowa S8	osada	polska	średniowiecze
	Podłężyce 8/S8 (49 na 70-45) zagr. budowa S8	punkt osadniczy osada punkt osadniczy	łużycka przeworska polska	EB laten nowożytność
	Podłężyce 9 (30 na 70-45)	śląd osadnictwa	nieokreślona	chronologia nieokreślona
	Podłężyce 9/S8 (50 na 70-45) zagr. budowa S8	punkt osadnictwa osada cmentarzysko punkt osadniczy	pucharów lejkowatych przeworska przeworska polska	EB późny laten-rzym późny laten-rzym średniow./nowożytność
	Podłężyce 10 (51 na 70-45) zagr. budowa S8	osada punkt osadniczy	przeworska polska	późny laten średniow./nowożytność
	Podłężyce 11 (52 na 70-45) zagr. budowa S8	punkt osadniczy	polska	średniowiecze/nowoż.
	Podłężyce 12 (53 na 70-45) zagr. budowa S8	śląd osadnictwa	łużycka	EB-halsztat
PRZYMIARKI				
	Przymiarki 1 (7 na 71-45)	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia
	Przymiarki 3 (9 na 71-45)	punkt osadniczy punkt osadniczy	nieokreślona przeworska	epoka kamienia epoka żelaza, rzym
RUDA				
	Ruda 1 (18/10 na 69-45)	śląd osadnictwa	nieokreślona	neolit?
	Ruda 2 (4/6 na 69-45) zagr. nasadz. lasu	osada punkt osadniczy	przeworska polska	epoka żelaza, rzym XVII-XVIII w.
	Ruda 3 (5/7 na 69-45) zagr. głęboka orka	cmentarzysko osada punkt osadniczy	przeworska przeworska polska	epoka żelaza, rzym epoka żelaza, rzym XVII-XVIII w.

	Ruda 4 (21/13 na 69-45)	śląd osadnictwa	nieokreślona	pradzieje
	Ruda 5 (29 na 69-45)	śląd osadnictwa	nieokreślona	neolit (siekierka krzem. przed 1900-bad.Kręski
	Ruda 6 (30 na 69-45)	punkt osadniczy	łużycka lub pomorska	halsztat-wcz.laten
	Ruda 7 (3 na 69-45)	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	nieokreślona polska	pradzieje nowożytność
	Ruda 8 (6 na 69-45)	śląd osadnictwa punkt osadniczy	przeworska polska	rzym XVII-XVIII w.
	Ruda 9 (7 na 69-45)	osada	polska	XVII-XVIII w.
	Ruda 10 (8 na 69-45)	osada	polska	XVII-XVIII w.
	Ruda 11 (9 na 69-45)	śląd osadnictwa osada	pucharów lejkowatych polska	neolit XVII-XVIII w.
RZECHTA				
	Rzechta 1 (1 na 70-46)	cmentarzysko	łużycka	IV-V EB
	Rzechta 2 (4 na 70-46)	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia
	Rzechta 3 (5 na 70-46)	cmentarzysko osada	pomorska polska	epoka żelaza, laten nowożytność
	Rzechta 4 (6 na 70-46)	śląd osadnictwa	nieokreślona	halsztat
	Rzechta 5 (7 na 70-46)	osada	przeworska	epoka żelaza, rzym
	Rzechta 6 (8 na 70-46)	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia
	Rzechta 7 (9 na 70-46)	śląd osadnictwa osada	łużycka polska	epoka brązu XIV-XV w.
	Rzechta 8 (10 na 70-46) zagr. teren szkoły	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia
	Rzechta 9 (11 na 70-46)	osada	polska	nowożytność
	Rzechta 10 (28 na 70-46)	śląd osadnictwa	łużycka	epoka brązu IV-V
	Rzechta 11 (30 na 70-46) zagr. teren szkoły	cmentarzysko cmentarzysko	łużycka przeworska	epoka brązu-żelaza ep.żelaza:laten-rzym
	Rzechta 12 (52 na 70-46) zagr. budowa S8	punkt osadniczy	prapolska	średniowiecze
	Rzechta 13 (53 na 70-46) zagr. budowa S8	punkt osadniczy punkt osadniczy	przeworska polska	epoka żelaza, rzym? średniowiecze
	Rzechta 14 (54 na 70-46) zagr. budowa S8	osada	łużycka	epoka brązu
SOKOŁÓW				
	Sokołów 1 (63 na 71-45)	śląd osadnictwa	amfor kulistych	neolit (toporek kamienny)
	Sokołów 2 (35 na 71-45)	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia
	Sokołów 3 (36 na 71-45)	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia
	Sokołów 4 (38 na 71-45)	punkt osadniczy	polska	średniowiecze

	Sokołów 5 (39 na 71-45)	osada	polska	nowożytność
	Sokołów 6 (40 na 71-45)	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	nieokreślona nieokreślona	epoka kamienia pradzieje
	Sokołów 7 (41 na 71-45)	śląd osadnictwa	łużycka	halsztat
	Sokołów 8 (42 na 71-45)	śląd osadnictwa punkt osadniczy	nieokreślona łużycka	epoka kamienia EB halsztat
	Sokołów 9 (34 na 71-45)	osada	łużycka lub pomorska	EB halsztat
STAWISZCZE				
	Stawiszczce 1 (2 na 70-46)	cmentarzysko	pomorska	laten
	Stawiszczce 2 (3 na 70-46)	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia
STOCZKI				
	Stoczki 1 (23 na 71-45)	cmentarzysko	łużycka	epoka żelaza, halsztat
	Stoczki 2 (22 na 71-45)	śląd osadnictwa osada	nieokreślona polska	epoka kamienia nowożytność
	Stoczki 3 (24 na 71-45)	punkt osadniczy	łużycka	epoka żelaza, halsztat
	Stoczki 4 (25 na 71-45)	punkt osadniczy	łużycka	chronologia nieokreślona
STRUMIANY				
	Strumiany 1 (27 na 69-44)	osada	łużycka lub pomorska	chronologia nieokreślona
SUCHA				
	Sucha 1 (29 na 69-44)	osada	prapolska	XI-XIII w.
	Sucha 2 (60 na 69-44)	osada	prapolska i polska	XI-XV w.
	Sucha 3 (61 na 69-44)	osada	polska	XIV-XV w.
	Sucha 4 (62 na 69-44)	osada	polska	XIII-XV w.
	Sucha 5 (63 na 69-44)	osada	polska	XIV-XV w.
	Sucha 6 (10/3 na 69-45)	cmentarzysko punkt osadniczy punkt osadniczy	łużycka przeworska polska	epoka żelaza, halsztat epoka żelaza, Rzym XVII-XVIII w.
WIECHUCICE				
	Wiechucice 1 (2 na 71-45)	cmentarzysko	łużycka lub pomorska	ep.żelaza,halsztat-laten
	Wiechucice 2 (3 na 71-45)	cmentarzysko	przeworska	rzym
	Wiechucice 3 (4 na 71-45)	skarb	polska	XVII w. (monety w glinianym garnku)
	Wiechucice 4 (5 na 71-45)	śląd osadnictwa	łużycka	epoka żelaza, halsztat
	Wiechucice 5 (6 na 71-45)	punkt osadniczy punkt osadniczy osada	nieokreślona przeworska polska	epoka kamienia epoka żelaza, rzym XVI-XVII w.
	Wiechucice 6 (29 na 71-45)	punkt osadniczy	przeworska	rzym
	Wiechucice 7 (30 na 71-45)	osada	przeworska	rzym

WIECHUTKI				
	Wiechutki 1 (17 na 71-45)	cmentarzysko cmentarzysko	pomorskie przeworska	halsztat-laten rzymski
	Wiechutki 2 (15 na 71-45)	osada	polska	nowożytność
	Wiechutki 3 (16 na 71-45)	osada cmentarzysko	przeworska lub prapole polska	rzymski lub wczesnośredniowieczna nowożytność
	Wiechutki 4 (32 na 71-45)	osada	przeworska	rzymski
WOJCIECHÓW				
	Wojciechów 1 (7 na 68-45)	ślady osadnictwa	łużycka	IV-V EB
ZAGÓRKI				
	Zagórki 1 (31 na 69-44)	ślady osadnictwa	nieokreślona	pradzieje
ŻEROSŁAWICE				
	Żerosławice 1 (3 na 68-44)	osada	przeworska	epoka żelaza, rzymski
	Żerosławice 2 (8 na 68-44)	osada	przeworska	epoka żelaza, rzymski

2.2. Ocena ustaleń dotychczasowych dokumentów planistycznych w zakresie ochrony wartości kulturowych

W dotychczas obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz wskazane są strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmujące obiekty zabytkowe wraz z ich sąsiedztwem oraz tereny cmentarzy i parków o walorach zabytkowych. Takie strefy wskazano dla:

- cmentarzy rzymsko-katolickich w Chałupie Małej, w Chojnem i Dąbrowie Wielkiej,
- parków dworskich o charakterze zabytkowym w Dzierlinie, w Dąbrowce i Kamionaczyku,
- zespołu parkowo-pałacowego w Dzierlinie, Biskupicach i Męckiej Woli,
- terenów zespołu dworsko-parkowego w Podłęzycach,
- terenów wokół kościołów w Chałupie Małej, Chojnem, Kłocku i Dąbrowie Wielkiej,
- terenu wokół kaplicy w Kuśniach.

Tożsame strefy wyznaczone były w nieobowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz z 1991 r.

Ustalenia dla tych stref ograniczały się do obowiązku uzgodnień z organem ochrony konserwatorskiej rodzaju i sposobu prowadzenia działań inwestycyjnych w tych terenach. Ustalenia te wymagają weryfikacji.

W obowiązującym studium wyznaczono także strefy ochrony i obserwacji archeologicznej obejmujące miejsca koncentracji około 180 zarejestrowanych i potencjalnych stanowisk archeologicznych. Obejmowały one rejony wsi Biskupice, Bogumiłów, Bobrowniki, Chojne, Borzewisko, Wiechutki, Wiechucice, Sucha, Sokołów, Rzechtą, Ruda, Mnichów, Kuśnie, Kamionaczyk, Kłocko, Jezioro, Dzigorzew, Grądy, Dzierlin, Męcka Wola. Również i w tym zakresie wskazuje się na celowość skorygowania ustaleń zawartych w obowiązującym studium w tym zakresie.

Wskazać należy także na ustalenia odnoszące się do problematyki ochrony walorów kulturowych zawarte w dokumencie szczebla regionalnego - planie ochrony obowiązującym dla obszaru Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki.

Cały obszar położony w granicach PKMWiW w dokonanej waloryzacji został uznany za krajobraz kulturowy harmonijny lub zbliżony do naturalnego o wybitnych i znacznych walorach zabytkowych (dolina Warty), - oraz walorach przyrodniczych i widokowych. W

granicach Parku znalazły się wsie: Chojne, Stoczki, Bobrowniki z przeważającym typem zabudowy placowej i wielodrożnej oraz blokowym typem układu działek. Zapisano w tym planie zalecenie utrzymania regionalno-historycznej skali i struktury przestrzennej jednostek osadniczych, zakaz budowy obiektów budowlanych w pasie o szerokości 100 m od linii brzegów rzeki Warty za wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej oraz terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej z wyłączeniem strefy zagrożenia powodziowego. Ustalenia planu ochrony są uwzględniane w wydawanych przez gminę decyzjach ustalających warunki zabudowy.

Poza w/w dokumentami, problematyka ochrony wartości kulturowych nie ma odzwierciedlenia w przepisach prawa miejscowego, bowiem w gminie Sieradz nie sporządzono dotychczas ani jednego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

3. Uwarunkowania wynikające z diagnozy stanu zagospodarowania gminy.

3.1. Liczba ludności i procesy demograficzne

Lp.	Nazwa sołectwa	Wsie należące do sołectwa	2008	2013
1.	Biskupice		471	471
2.	Bobrowniki	Okopy	254	263
3.	Bogumiłów	Bogumiłów Kol.	338	387
4.	Borzewisko		87	87
5.	Chałupki		51	52
6.	Chałupia Mała		831	833
7.	Chojne		822	944
8.	Czartki	Mokre Zborowskie	237	250
9.	Dąbrowa Wielka	Budziczna, Kalinki, Kozy	611	600
10.	Dąbrówka		287	287
11.	Dębina		42	37
12.	Dzierlin		306	320
13.	Dzigorzew		410	403
14.	Grabowiec	Ludwików, Stawiszczce Letniska, Dębowiec	774	776
15.	Grądy		112	113
16.	Jeziory		232	220
17.	Kamionaczyk	Wojciechów	154	163
18.	Kłocko		882	937
19.	Kolonia Okręglica		28	34
20.	Kowale		126	128
21.	Kuśnie		210	237
22.	Łosieniec		137	131
23.	Męcka Wola		302	294
24.	Mnichów		171	173
25.	Okręglica		107	110
26.	Podłężyce		200	214
27.	Ruda		536	521
28.	Rzechta		362	376
29.	Sokołów		190	191
30.	Stoczki		258	277
31.	Sucha		216	218
32.	Wiechucice	Wiechutki, Zalesie Monice	436	428
	Razem gmina		10.180	10.475

Największymi liczebnie wsiami w gminie Sieradz są Chojne, Kłocko, Chwałupia Mała i Grabowiec ze Stawiszczem stanowiące jedno sołectwo i praktycznie stanowiące jeden zurbanizowany zespół osadniczy. Dużymi sołectwami liczącymi około 500 mieszkańców są też wsie sołeckie Ruda, Dąbrowa Wielka i Biskupice. Poniżej 100 mieszkańców liczą sołectwa Kolonia Okręglica, Dębina, Chałupki i Borzewisko.

W okresie ostatnich 5 lat liczba mieszkańców gminy zwiększyła się o 295 osób tj. wzrost stanowił 102,9 %. Największy przyrost nastąpił we wsi Chojne (aż o 122 osoby), w Kłocku (55 osób) i w Kuśniach (27 osób). Spadek liczby ludności wystąpił w sołectwach: Dąbrowa Wielka, Dębina, Dzigorzew, Łosieniec, Męcka Wola, Ruda i Wiechucice, był to jednak spadek nieznaczny, nie przekraczający 10 %.

Strukturę demograficzną ludności gminy przedstawia poniższe zestawienie:

wiek	Mężczyźni		Kobiety		Zmiany 2008=100%	
	2008	2013	2008	2013	M	K
0-6 lat	417	442	335	393	106,0	117,3
7-18 lat	867	775	798	702	89,4	88,0
19-65 lat	3393	3583			105,6	
19-60 lat			2866	2972		103,7
> 65 lat	504	523			103,8	
> 60 lat			1009	1096		108,6
Ogółem	5181	5323	5008	5163	102,7	103,9

W podziale na grupy wieku przedprodukcyjnego, produkcyjnego i poprodukcyjnego proporcje są następujące:

	2008 r.	2013 r.
wiek przedprodukcyjny	23,7 %	22,1 %
wiek produkcyjny	61,4 %	62,5 %
wiek poprodukcyjny	14,9 %	15,4 %

Z powyższego wynika, że w okresie ostatnich 5 lat w gminie Sieradz, pomimo jej podmiejskiego charakteru, występują tu również zachodzące powszechnie w kraju i w województwie procesy demograficzne: chociaż mniejsza się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrasta udział ludności w wieku poprodukcyjnym, to jednak spadki i wzrosty nie są znaczące. Wzrost wystąpił w produkcyjnej grupie wiekowej. Zjawiskiem niekorzystnym w tej grupie jest dysproporcja płci, bowiem w tej grupie na 100 mężczyzn przypadało w 2013 r. tylko 90,6 kobiet (jeszcze 5 lat wcześniej było to 92 kobiety na 100 mężczyzn). W skali ogólnej wskaźniki w w/w grupach wiekowych są zbliżone do średniej krajowej.

Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało w wieku nieprodukcyjnym w 2013 r. 60 osób. Przeciętna liczba osób przypadająca na jedno gospodarstwo domowe wynosi dla gminy 3,84.

3.2. Mieszkalnictwo

Według danych GUS (Bank danych lokalnych 2012 r.) zasoby mieszkaniowe gminy Sieradz wynosiły :

Liczba budynków mieszkalnych ogółem	- 2.815
Mieszkania	- 2.982
Izby	- 12.712
Powierzchnia użytkowa mieszkań	- 286.174 m ²

91,3 % mieszkań (2.722) było w 2012 r. wyposażonych w wodę z wodociągu gminnego,
82 % mieszkań (2.444) było w 2012 r. wyposażonych w ustęp spłukiwany,
77,7 % mieszkań (2.318) było w 2012 r. wyposażonych w łazienkę,
66,5 % mieszkań (1.983) miało w 2012 r. centralne ogrzewanie.

Zdecydowana większość zasobów mieszkaniowych stanowi budownictwo jednorodzinne, przy czym chociaż najwięcej zasobów pochodzi z lat 1945-1988, to jednak ostatni okres, w szczególności w niektórych częściach gminy (głównie Chojne, Kłocko i Wiechucice) też odznacza się dużym rozwojem. Nowa zabudowa realizowana po 1990 roku, odznacza się wyraźnym zwiększeniem powierzchni budowanych mieszkań, pełnym wyposażeniem we wszystkie instalacje sanitarne i z uwagi na dużą podaż dostępnych materiałów budowlanych - starannym wykończeniem elewacji budynków. Te budynki bardzo wyraźnie wyróżniają się z pozostałych zasobów mieszkaniowych. Biorąc pod uwagę wiek oddawanych do użytku mieszkań, można domniemywać, że stan techniczny zasobów mieszkaniowych jest średni i dobry. Cechą negatywną ostatniego okresu jest parcelacja nieruchomości rolnych na działki budowlane, ich indywidualne uzbrajanie i zabudowa poza zwartymi, historycznie ukształtowanymi obszarami osadnictwa wsi.

Przeciętnie na 1 mieszkanie przypadało w tym czasie 96 m² powierzchni użytkowej, zaś na 1 mieszkańca 27,3 m² powierzchni użytkowej w mieszkaniach. Sytuacja ta świadczy o relatywnie dobrym stopniu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. Gmina praktycznie nie realizuje budownictwa komunalnego przeznaczonego dla najuboższych. Problem ten ze względu na postępujący proces starzenia się społeczeństwa i potrzebę wymiany pokoleniowej w mieszkaniach, staje się podstawowym uwarunkowaniem polityki mieszkaniowej państwa i samorządów lokalnych.

3.3. Obsługa ludności

Dziedzinami infrastruktury społecznej decydującymi o poziomie życia mieszkańców jest edukacja, zdrowie i opieka społeczna, kultura sport i wypoczynek. Pozostałe dziedziny takie jak handel, gastronomia, administracja terenowa, banki, finanse, ubezpieczenia – są niezależne i nie muszą być związane bezpośrednio z miejscem zamieszkania.

- administracja

Gmina Sieradz z racji swojego położenia, nie ma własnego ośrodka gminnego. Urząd Gminy jest położony w Sieradzu, przy ul. Armii Krajowej 5. W Sieradzu znajdują się także siedziby innych organów i jednostek administracji publicznej, w tym także wszystkie szczebla powiatowego i niektóre szczebla wojewódzkiego (np. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków – Delegatura w Sieradzu).

- oświata i wychowanie

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty m.in. w zakresie edukacji publicznej należy do zadań własnych gminy. W rok szkolny 2012/2013 gmina wchodziła z następującym stanem w zakresie oświaty i wychowania:

- Szkoła Podstawowa im. Wojciecha Janczaka w Chartupiu Małym
  - o szkoła podstawowa - 117 uczniów
  - o klasa „0” - 40 uczniów
- Szkoła Podstawowa im. Tomasza Masteja w Chojnem
  - o szkoła podstawowa - 131 uczniów
  - o klasa „0” - 49 uczniów
- Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Walk nad Wartą Września 1939 r. w Rzechcie,
  - o szkoła podstawowa - 82 uczniów
  - o klasa „0” - 24 uczniów
- Szkoła Podstawowa im. Teodora Goździkiewicza w Dąbrowie Wielkiej
  - o klasa „0” - 27 uczniów

- szkoła podstawowa - 87 uczniów
  - Szkoła Podstawowa im M.Konopnickiej w Kłocku
    - klasa „0” - 27 uczniów
    - szkoła podstawowa - 82 uczniów
- Razem: 499 uczniów, w tym klasy „0” 167

- Publiczne Gimnazjum Gminy Sieradz im.Jana Pawła II w Sieradzu - 537 uczniów

We wszystkich szkołach podstawowych funkcjonowały oddziały przedszkolne, które stwarzały możliwość korzystania przez dzieci w wieku 3-6 lat, a nadto licząca ponad 70 grupa dzieci w wieku przedszkolnym korzystała z placówek w mieście Sieradzu.

W roku szkolnym 2012/2013 we wszystkich jednostkach zatrudnienie wynosiło 129 nauczycieli oraz 42 pracowników administracji i obsługi. .

Placówki oświatowe w większości są dobrze wyposażone, mają sale gimnastyczne. Ich rozmieszczenie na terenie gminy jest poprawne i nie wymaga zapewnienia dużych dojazdów do szkół. Przy wszystkich szkołach istnieją boiska, a w Chojnem i w Charlupi Małej typu ORLIK. W Kłocku przy szkole urządzone jest boisko ze sztuczną nawierzchnią typu „Blisko boisko”.

We wszystkich placówkach szkolnych istnieją też świetlice, pracownie komputerowe z dostępem do Internetu, zaś w Charlupi Małej, Chojnem i Rzechcie – stołówki wraz z kuchnią.

W zakresie szkół ponadgimnazjalnych mieszkańcy korzystają na ogół z placówek w Sieradzu, jednak na terenie gminy w Męckiej Woli funkcjonuje w zabytkowym pałacu zespół szkół ponadgimnazjalnych z internatem. W skład zespołu szkół wchodzi: Technikum kształcące w zawodach: technik leśnik, technik ochrony środowiska, technik architekt krajobrazu, technik budowlany, technik geodeta, Uzupełniające Technikum Leśne dla Dorosłych oraz 2-letnia Szkoła Policealna dla Młodzieży kształcąca w zawodzie technik farmaceutyczny. Od 2007 r. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nosi imię Włodzimierza Puchalskiego.

- ochrona zdrowia

Wszystkie placówki zapewniające opiekę medyczną pełnią placówki mieszczące się w mieście Sieradzu. Jest to Szpital im.Prymasa St.Wyszyńskiego, w skład którego wchodzi: Szpital Opieki Długoterminowej i Hospicyjnej, Ratownictwo i Transport Medyczny, Ambulatoryjne Lecznictwo Specjalistyczne i Podstawowa Opieka Zdrowotna (10 przychodni i poradni specjalistycznych).

W gminie nie ma też żadnej apteki, wszystkie w liczbie 19 mieszczą się w Sieradzu.

- pomoc społeczna

Za pomoc społeczną w gminie odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Placówką udzielającą wsparcia bezdomnym i potrzebującym jest także Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu. Średnio w kwartale udzielana jest pomoc finansowa dla 200-300 rodzin mieszkających w gminie.

- kultura

Obszar gminy Sieradz jest tradycyjnym i bogatym zapleczem zachowania i kultywowania obyczajów i sztuki ludowej regionu sieradzkiego.

Ważniejszymi ośrodkami ludowej twórczości artystycznej są:

- strój i zdobnictwo wnetrz – Chojne, Wiechucice, Mnichów,
- rzeźba – Ruda, Stoczki,
- strój kobiecy – Wiechucice, Chojne, Bogumiłów, Dzigorzew, Mnichów.

- handel, gastronomia

W gminie Sieradz występują wyłącznie małe obiekty handlowe służące zaspokajaniu potrzeb lokalnych mieszkańców. Nie ma tu dużych, o skali ponadlokalnej, obiektów handlu

hurtowego czy detalicznego. Obiektami gastronomicznymi są: restauracja w motelu „Na Półboru”, restauracja i hotel „Oaza” w Grabowcu, bar w Grabowcu, restauracja „Avocado”.

- obiekty kultu religijnego

W gminie Sieradz funkcjonują kościoły parafialne w:

- Chwałupki Małe – Sanktuarium Matki Bożej Księżnej Sieradzkiej. Kościół posiada wizerunek Najświętszej Marii Panny czczony w parafii od początku XVII wieku. Umieszczona w górnej części wieży kościoła korona stanowi świadectwo, że kościół chwałupski jest sanktuarium Matki Bożej zwanej tu powszechnie Księżną Sieradzką.
- Dąbrowie Wielkiej – parafia funkcjonująca tu pod XIV wiekiem p.w. św. Michała Archanioła.
- Chojnem – parafia p.w. św. Anny.
- Kłocku – parafia p.w. św. Walentego.

Związki z gminami ościennymi w omawianym zakresie dotyczą:

- wsi Sucha, Grądy, Kamionaczyk, Wojciechów, które należą do parafii w Kamionaczu, gm. Warta,
- wsi Rzechta, która należy do parafii w Strońsku, gm. Zapolice,
- wsi Stawiszce, Grabowiec, Ruda, Męcka Wola, Podłężyce, Czartki, które należą do parafii w Męce, m. Sieradz,
- wsi Dąbrówka i Bogumiłów, Wiechucice, Bogumiłów Kolonia, Monice, Wiechetki, Zalesie oraz część Jezior, które należą do parafii w Monicach, m. Sieradz,
- wsi Mnichów, która należy do parafii w Sieradzu,
- do parafii w Chwałupkach Małych należą zpoza gminy - wieś Kościerzyn z gminy Wróblew, wsie Baszków, Jakubice i Piotrowice z gminy Warta i fragment miasta Sieradza (rejon ul. Zakładników i Wolskiej),

- turystyka, wypoczynek, sport

Zazwyczaj rozwój funkcji rekreacyjnej uzależniony jest od atrakcyjności walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego oraz istniejącego zagospodarowania rekreacyjnego, a także tradycji wypoczynku i dostępności komunikacyjnej. Spośród poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego najważniejszą rolę odgrywają tu: rzeźba terenu, lesistość, zasoby wód powierzchniowych, osobliwości przyrody nieożywionej, osobliwości fauny i flory oraz obszary prawnie chronione. Z walorów środowiska kulturowego najważniejszą rolę przypisuje się cechom krajobrazu, obecności występowania zabytków kultury materialnej i obiektów o walorach kulturowych. W zakresie wyposażenia obszaru w obiekty turystyczne – istotne znaczenie mają obiekty bazy noclegowej oraz urządzenia towarzyszące: sportowe, gastronomiczne, rozrywkowe. Pewne znaczenie mają również oznakowane szlaki turystyczne i dostępność informacji o obszarze i jego atrakcjach, a jednym z najważniejszych elementów – dostępność komunikacyjna.

Na podstawie oceny walorów przyrodniczych, kulturowych oraz rozpoznania w terenie uznano, że najbardziej atrakcyjnymi dla funkcji rekreacyjnej są tereny nadwarciańskie w rejonie wsi Chojne-Bobrowniki-Wiechucice-Stoczki. Są to tereny leżące na skraju doliny rzeki Warty, w sąsiedztwie lasów. Do rzeki odległość wynosi 500-1000 m. Niezależnie od bliskości rzeki, atrakcyjnymi dla wypoczynku są tereny, na których już istnieje jakieś zagospodarowanie funkcją. Po prostu „jedni przyciągają drugich” tworząc zespoły działek rekreacyjnych (leżakowisk). Tak dzieje się w np. w Chojnem, gdzie na cele rekreacji indywidualnej zajętych jest ponad 16 ha. Niewielkie zespoły działek rekreacyjnych znajdują się w Stoczkach, Kuśniach i Dzierlinie. Nie wszystkie z nich są legalne i nie wszystkie istniejące w terenie zostały zgłoszone do opodatkowania. Stąd nie ma formalnych danych o całkowitej ilości zagospodarowanych i zabudowanych działek.

W grupie wniosków o zmianę przeznaczenia terenów – tylko kilka dotyczyło zabudowy leżakowisk, w większości, z uwagi na wyższe stawki opłat lokalnych – wnioski dotyczyły zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Szlaki turystyczne:

- Szlak Bursztynowy – Odcinek Nadwarciański – rowerowy o znaczeniu ponadregionalnym. W granicach gminy Sieradz prowadzi od wsi Kamionacz przez Wojciechów, Kamionaczek Rudę, Mnichów, do m.Sieradz (Męka), a na południe od m.Sieradz – przez Podłężyce do Strońska w gminie Zapolice.

- Sieradzka eSka – rowerowy, oznakowany kolorem żółtym o znaczeniu regionalnym, biegnący przez powiat sieradzki z Warty do Klonowej. Nazwa wywodzi się od kształtu szlaku na mapie. Szlak łączy się z Łódzką Magistralą Rowerową oraz siecią szlaków powiatu wieruszowskiego. W gminie Sieradz prowadzi z Sieradza do Chałupki Małej, Łosieńca i dalej do zbiornika Smardzew i Chałupki Wielkiej w gminie Wróblew. Drugi odcinek to Sieradz-Dąbrówka-Dąbrowa Wielka i dalej do Tumidaju w gminie Brzeźno.

- Szlak Dworków Ziemi Sieradzkiej – pieszy, znakowany kolorem niebieskim, o łącznej długości 47 km i przebiegu przez gminy Sieradz: Jezioro-Dąbrówka-Dąbrowa Wielka-Kozy i dalej do Dęboli i Tumidaju w gminie Brzeźno,

- Szlak im.St.W.Reymonta – pieszy, znakowany kolorem zielonym o przebiegu: Warta PKS (Muzeum) - Małków - Gołuchy - Tubądzin- Inczew- Sędzice - Kobierzycy - Ocina - Wróblew - Dąbrówka Zgniła - Mątyki - Chałupia Wielka - Kłocko - Sieradz (PKP)

- Szlak Walk nad Wartą 1939 r. – pieszy, znakowany kolorem niebieskim o łącznej długości 55 km i przebiegu Warta-Burzenin, w tym przez gminę Sieradz na odcinku z Kamionacz-Grądy-Mnichów-m.Sieradz (Męka)-Woźniki-Podłężyce i dalej Strońsko,

- Szlak Uroczysk i Rezerwatów – pieszy, znakowany kolorem czerwonym, który w gminie Sieradz obejmuje tylko niewielki odcinek przez uroczysko Woźniki i miejscowość Męcka Wola (kończy się na stacji PKP Męcka Wola),

- Szlak wodny rzeki Warty ze stanicami kajakowymi w Burzeninie, Sieradzu i Warcie.

Niezwykle ważnymi miejscami na szlakach turystycznych są miejscowości pątnicze-Chałupia Mała o znaczeniu regionalnym i Chojne o znaczeniu lokalnym.

Projektowanymi są szlaki: *Romański Szlak Turystyczny* i *Szlak „Skarbów Ziemi Sieradzkiej”*.

3.4. Sfera gospodarcza

- rolnictwo i leśnictwo

Ukształtowanie terenu w gminie Sieradz nie stanowi istotnych barier dla rozwoju rolnictwa. Warunki klimatyczne, z punktu widzenia rolnictwa, nie odbiegają od przeciętnych w województwie i nie stanowią problemu dla rozwoju tej funkcji. Największym problemem jest mało korzystna struktura agrarna i znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych. W ogromnej części rolnictwo jest oparte na małych i średnich obszarowo gospodarstwach rolnych. Średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego w dobrej kulturze w gminie wynosiła wg danych NSP 2010 r. 6,22 ha. Inwestycje poprawiające stosunki wodne wymagają ochrony oraz utrzymania istniejących urządzeń melioracyjnych. Zmeliorowany jest łącznie obszar o powierzchni 2.410,7 ha, w tym: 1621,3 ha gruntów ornych i 789,4 ha użytków zielonych. Łączna długość rowów odwadniających wynosi 151,6 km. Znacząca część urządzeń melioracji wodnych, w tym zwłaszcza drenarskich wymaga odbudowy, ale też znacząca część użytków rolnych, aby mogła stanowić dobre warunki dla rozwoju wysokotowarowego rolnictwa – wymaga nowych zabiegów melioracyjnych.

W gminie przeważają gleby dobre z dużym udziałem bardzo dobrych, o wysokiej i średniej bonitacji i korzystnych walorach dla produkcji rolnej. Najlepsze gleby należące do klasy IIIa i IIIb zajmują około 12,6 % gruntów ornych. Ich występowanie, z uwagi na szczególną prawną ochronę i obowiązek uzyskania zgody właściwego organu administracji publicznej na nierolnicze przeznaczenie – przedstawiono na rysunku studium – Kierunki polityki przestrzennej, zaś w podziale na klasy III i IV – na rysunku studium pn. Uwarunkowania rozwoju. Dobre i bardzo dobre gleby występują głównie w północno-zachodniej części gminy w rejonie wsi Biskupice i Chałupia Mała, w południowo-zachodniej części gminy w rejonie

wsí Dąbrowa Wielka, w południowo-wschodniej części wsi w rejonach wsi Stawiszczce-Grabowiec i w mniejszych płatach w rejonach wsi Mnichów, Męcka Wola i Sokołów. Najlubsza rolnicza przestrzeń produkcyjna jest we wsiach Chojne, Stoczki, Wiechucice, Bogumiłów, Borzewisko i Bobrowniki.

Ogólna ocena rolniczej przestrzeni produkcyjnej ze wskaźnikiem 58,0 % sytuuje gminę Sieradz w kraju i w województwie łódzkim w grupie gmin o średniej przydatności tej przestrzeni dla rolnictwa, a nawet poniżej, bowiem wskaźnik ten dla województwa łódzkiego wynosi 66,2 %.

Warunki przyrodnicze sprzyjają uprawie zbóż, ziemniaków, roślin przemysłowych, a w produkcji zwierzęcej – bydła, trzody chlewnej i drobiu. Wysoki udział użytków zielonych predestynuje gminę do prowadzenia i rozwoju chowu bydła i produkcji mleka.

Gmina Sieradz nie wyróżnia się w regionie łódzkim poziomem kultury rolnej wyrażonej stopniem wykształcenia rolników i specjalizacji oraz towarowości gospodarstw rolnych. Istotnym jednak czynnikiem stanowiącym źródło innowacji w rolnictwie i wzrostu jego kultury jest Ośrodek Hodowli Zarodowej Dębołęka – placówka w Dąbrowie Wielkiej.

Występujące w gminie zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego nie wpływają jednak w wyraźny sposób na profil produkcji rolnej i jej intensywność oraz towarowość gospodarstw rolnych. Zakłady przemysłu spożywczego to: piekarnia i cukiernia w Chałupii Małej oraz firmy ogrodnicze w miejscowościach: Kuśnie i Kłocko, przetwórnia owocowo-warzywna w Grabowcu.

- użytkowanie gruntów:

Według rocznego sprawozdania Starostwa Powiatowego w 2012 r. struktura użytkowania gruntów w gminie Sieradz była następująca:

- grunty orne	- 50,1 % ogólnej powierzchni gminy,	
- sady	- 0,65 %	„-“
- łąki	- 5,64 %	„-“
- pastwiska	- 5,83 %	„-“
- lasy i zadrzewienia	- 29,5 %	„-“
- pozostałe grunty	- 8,3 %	„-“

- struktura władania:

Na ogólną powierzchnię w granicach administracyjnych gminy gospodarstwa indywidualne stanowią 64,7 %, lasy państwowe – 16,8 %, wspólnoty gruntowe – tylko niecałe 0,2 %, drogi ponadgminne i grunty kolejowe 0,74 % i grunty komunalne 1,1 %.

- wielkość gospodarstw:

Według danych NSP 2010 r. w gminie Sieradz funkcjonowało 1543 gospodarstwa indywidualne, które gospodarowały na 9.609,3 ha użytków rolnych. Wśród nich:

o powierzchni do 1 ha – 237 gospodarstw, co stanowiło 15,4 % ich ogółu,

o powierzchni 1-5 ha – 726 gospodarstw, co stanowiło 47,1 % ich ogółu,

o powierzchni 5-10 ha – 368 gospodarstw, co stanowiło 23,8 % ich ogółu,

o powierzchni 10-15 ha – 140 gospodarstw, co stanowiło 9,1 % ich ogółu,

o powierzchni ponad 15 ha 73 gospodarstw, co stanowiło 4,7 % ich ogółu.

Ponadto funkcjonują we wsiach Dąbrówka i Dąbrowa Wielka 2 gospodarstwa rolne o znaczących powierzchniach będące filią spółki OHZ w Dębołęce (gmina Brzeźnio).

Zarówno na obszarze gminy profil produkcji roślinnej nie odbiega od przeciętnego w całym województwie łódzkim. Dominuje uprawa zbóż i ziemniaków oraz roślin pastewnych.

- pozarolnicza działalność gospodarcza

Według przyjętej w czerwcu 2014 r. przez Radę Gminy w Sieradzu Strategii rozwoju gminy Sieradz, w końcu 2012 r. w gminie Sieradz funkcjonowało 605 podmiotów gospodarczych, w większości w sektorze prywatnym. Tylko 11 podmiotów dotyczyło sektora publicznego.

Najwięcej, bo aż 31 % prowadziło działalność związana z handlem hurtowym i detalicznym, 19 % zajmowało się budownictwem, a 12 % przetwórstwem przemysłowym.

Z porównania danych ewidencji podmiotów gospodarczych w poszczególnych latach w okresie 2008-2013 wynika, że ogólna ich liczba zmienia się w bardzo niewielkim stopniu. Około kilkadziesiąt podmiotów w okresie roku podlega wyrejestrowaniu lub zawieszeniu i podobna liczba podmiotów jest nowo rejestrowana. Świadczy to o pewnej stabilizacji aktywności gospodarczej w tym zakresie i pozwala wnosić na przyszłość, iż będzie jednak następował niewielki wprawdzie, ale jednak wzrost liczby podmiotów gospodarczych i to w szczególności w usługach. Najwięcej podmiotów gospodarczych prowadzi swoją działalność w Chojnem (ponad 60), Chałupii Małej (ponad 40), a następnie w Rudzie, Grabowcu, Kłocku i Dzierlinie (ponad 20).

Pod względem liczby zatrudnionych, największe zakłady pracy to: Firma transportowa FTSH International Transport Mielczarek w Grabowcu zatrudniająca około 400 samych kierowców, firma „ERGOMAT” w Grabowcu, Przetwórnia Owocowo-Warzywna Macieja Kowalewskiego w Grabowcu oraz firmy handlu hurtowego i detalicznego „Arsen” w Grabowcu (materiały budowlane), „Anpol” w Biskupicach (płytki ceramiczne), tartak w Kuśniach, piekarnia i cukiernia w Dzierlinie, zakład metalowy Ochęcki w Chałupii Małej, „Chemaxpol” w Kuśniach, zakłady stolarskie w Bogumiłowie, Podłęzycach, Męckiej Woli, Kłocku i Stoczkach, betoniarstwo w Rudzie, kamieniarstwo w Jeziorach i Chałupii Małej i Rzechcie. Większość firm to drobne zakłady pracy zatrudniające po mniej niż 10 osób.

- zatrudnienie, bezrobocie

Stopa bezrobocia podawana przez PUP w Sieradzu dla powiatu sieradzkiego jest zmienna dla każdego z miesięcy w roku. W 2013 r. liczba ta wahała się w przedziale 13-14 %, w miesiącach letnich jest mniejsza i spada poniżej 13 %, zaś w miesiącach zimowych przekracza wartości 14 %.

W gminie Sieradz liczba bezrobotnych od wielu lat przekracza 500 osób i około 50 % tej liczby to kobiety. Gros liczby bezrobotnych nie ma prawa do zasiłku (ma to prawo zaledwie 60-70 osób), a około 75 % to osoby w wieku 18-44 lat.

Pod względem poziomu wykształcenia, najwyższą aktywnością zawodową odznaczają się mieszkańcy z wyższym i zasadniczym zawodowym wykształceniem, następnie wykształceniem średnim, a najniższym wskaźnikiem odznacza się grupa z wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia szkolnego.

3.4. Stan własności gruntów, obrót nieruchomościami

Według przyjętej przez Radę Gminy Sieradz Strategii rozwoju do 2020 r. , w szczególności zawartej w niej diagnozy stanu istniejącego, w strukturze własności gruntów gminy dominują grunty osób fizycznych. Stanowią one bowiem 74,5 % powierzchni ogólnej gruntów. Grunty Skarbu Państwa zajmują 22,6 % powierzchni gminy, a są to głównie lasów państwowych, grunty stanowiące zasób własności rolnej Skarbu Państwa oraz grunty w zarządzie zarządcy dróg krajowych i autostrad. Grunty komunalne gminy to zaledwie 187 ha, a więc nieco ponad 1 % ogólnej powierzchni, a grunty wspólnot gruntowych – 115 ha.

3.6. Ruch budowlany

W okresie od utraty ważności miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz do okresu sporządzania niniejszego studium, w gminie nie został sporządzony ani jeden plan miejscowy na podstawie przepisów aktualnie obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Cały ruch budowlany odbywa się w oparciu o indywidualnie rozpatrywane decyzje o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Gmina wydaje rocznie około 200 takich decyzji, a przegląd otrzymywanych do wiadomości pozwoleń na budowę wykazał, że Starostwo Powiatowe w Sieradzu udziela rocznie takich pozwoleń około 50-70 dla budynków i 15-20

dla urządzeń infrastruktury technicznej. Najwięcej decyzji dotyczy budynków mieszkalnych jednorodzinnych, a najbardziej atrakcyjnymi obszarami inwestowania okazały się rejony wsi Chojne, Wiechucice, Kłocko, Bogumiłów i Chałupia Mała.

3.7. Kolizje przestrzenne

Obejmują one przede wszystkim niewielkie tereny położone w dolinie rzeki Warty, gdzie na obszarze wskazywanego w Planie zagospodarowania województwa łódzkiego polderze „Sieradz” znajduje się rozproszona zabudowa zagrodowa wsi Chałupki oraz w dolinie rzeki Żegliny, gdzie z zabudową wkroczone w projektowany teren rezerwowany pod budowę zbiornika retencyjnego „Bogumiłów”. Oznacza to celowość ponowienia analiz w zakresie granic projektowanego zbiornika na etapie decyzji o realizacji inwestycji.

Z kolei do zabudowanych terenów wsi Budziczna jedyny dojazd prowadzi drogą stanowiącą dukt leśny, brakuje odcinka drogi publicznej.

Nie ma także dojazdu z drogi publicznej, a nawet z gminnej drogi wewnętrznej do fragmentu terenów zabudowy zagrodowej we wsi Grabowiec, gdzie jedynym dojazdem jest dojazd po drodze wzdłuż linii kolejowej po terenie zamkniętym PKP.

W dotychczasowym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz z 2002 r. wyznaczono tereny do zabudowy mieszkaniowo-usługowej w Dzigorzewie w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksu wojskowego K-2617 położonego przy ul. Wojska Polskiego w Sieradzu. Nowa zabudowa na tym fragmencie terenu jest kolizyjną wobec zgłaszanych przez organ wojskowy uciążliwości na swoim terenie (strzelnica garnizonowa, hałas środków transportowych, itp.). Gmina nie przystąpiła do sporządzania planu miejscowego dla tego obszaru pomimo ustalonych w pierwszej edycji studium deklaracji. Dopiero bowiem w toku prac planistycznych nad planem miejscowym można byłoby ustalić formalno-prawne sposoby i warunki zabudowy i zagospodarowania terenów przyległych do kompleksu wojskowego. Dlatego też należy oznaczyć ten fragment terenu w Dzigorzewie jako problemowy, wymagający indywidualnego rozwiązania.

4. Uwarunkowania wynikające z diagnozy układu komunikacyjnego

4.1. Układ drogowy

W układzie sieci drogowej miasto Sieradz odgrywa rolę regionalnego węzła tej komunikacji, zaś w obszarze gminy przebiegają główne drogi wychodzące z tego węzła. Są to:

- droga ekspresowa S-8 z węzłami komunikacyjnymi „Sieradz-Południe”, „Sieradz-Wschód” i „Zduńska Wola” i łącznikami od nich do dotychczasowych odcinków dróg krajowych Nr 12/14,
- droga krajowa nr 12 główna ruchu przyspieszonego na nowym odcinku od węzła „Sieradz-Południe” do ronda położonego na pograniczu granic administracyjnych miasta Sieradza i gminy Wróblew,
- droga krajowa nr 83, główna Sieradz-Warta-Koło,
- drogi wojewódzkie, główne Nr 479 w kierunku Rossoszycy i Poddębic oraz Nr 480 w kierunku Burzenina i Widawy,
- drogi powiatowe zbiorcze: Nr 1765E w kierunku Strońska i Widawy, Nr 4901E w kierunku gminy Zduńska Wola, Nr 1700E w kierunku Warty, Nr 1725E w kierunku gminy Burzenin i Nr 1708E w kierunku Brzeźnia i Brąszewic. Pozostałe drogi powiatowe i gminne mają lokalne znaczenie.
- drogi międzyregionalne nie pozostające w zarządzie GDDKiA (dawne odcinki dróg krajowych przewidziane do przekazania gminie po oddaniu do użytku S-8) tj. odcinek Zduńska Wola-Sieradz i odcinek Sieradz – granice gminy w kierunku Złoczewa. Prawdopodobnie droga ta zostanie drogą wojewódzką, jednak jej stan prawny w okresie sporządzania zmiany studium nie był ostatecznie uregulowany.

- drogi ekspresowe i krajowe

W dniu 29 listopada 2014 r. został oddany do użytku odcinek **drogi ekspresowej S-8** z węzłami: „Zduńska Wola”, „Sieradz Wschód” i „Sieradz-Południe”, przebiegającej przez obszar gminy pomiędzy wsiami Czechy w gminie Zduńska Wola, po gruntach wsi Grabowiec, Rzechta, Podłężyce, Chałupki, Jezioro, Dąbrówka, Dąbrowa Wielka, Kuśnie do granicy z gminą Brzeźno.

Z węzłów do istniejących dróg międzyregionalnych prowadzą łączniki drogowe: z węzła „Zduńska Wola” do b.drogi krajowej Nr 14 we wsi Czechy (nazwanej w projekcie studium drogą międzyregionalną nie pozostająca w zarządzie GDDKiA), łącznik z węzła „Sieradz-Wschód” łącznik do drogi krajowej Nr 83 na skraju granic administracyjnych miasta i gminy Sieradz (rejon rezerwatu „Półboru”). Droga ekspresowa zapewnia powiązania gminy z siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz powiązania międzyregionalne i regionalne, w tym z aglomeracją łódzką. W związku z realizacją drogi ekspresowej i odcinków dróg łącznikowych zmienia się też obraz powiązań z istniejącymi drogami regionalnymi i lokalnymi. Obsługa przyległych terenów jest możliwa wyłącznie przy pomocy dróg serwisowych lub innych dróg publicznych; w związku z budową tej drogi, ciągłość części dróg poprzecznych została przerwana, dla pozostałych zostały wybudowane skrzyżowania bezkolizyjne.

Droga krajowa Nr 12. Nowowyprowadzona droga od węzła „Sieradz-Południe” do skraju granic administracyjnych miasta Sieradza i gminy Wróblew stała się obecnie odcinkiem drogi krajowej Nr 12. Na odcinku przebiegającym przez gminę Sieradz ma długość i klasę drogi głównej ruchu przyspieszonego.

Droga krajowa Nr 83 przebiega przez obszar gminy Sieradz po gruntach wsi Chałupia Mała, Dzierlin i Biskupice. Ma klasę drogi głównej, jednak z uwagi na przebieg przez znaczące tereny zabudowane – jest wobec tej zabudowy kolizyjną.

- drogi wojewódzkie

Droga wojewódzka Nr 479 relacji Sieradz (Woźniki)-Poddębice przebiega przez obszar gminy Sieradz od granic administracyjnych miasta Sieradza do granicy z gminą Warta we wsi Czartki. Jej zarządca przypisał jej klasę drogi głównej. Jej stan ocenia się jako zadowalający.

Droga wojewódzka Nr 480 relacji Sieradz-Burzenin-Widawa. Przez tereny zabudowane przebiega tylko przez wieś Stoczki. Jej stan jest zadowalający.

Łączna długość dróg wojewódzkich w granicach gminy Sieradz wynosi 10,30 km.

- drogi powiatowe

Drogi powiatowe mają numery nadane im uchwałą Nr 48/2004 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 10 lutego 2004 r. w sprawie nadania numerów drogom powiatowym na obszarze województwa łódzkiego (Dz.U. z 2004 r. Nr 75, poz.670).

Wykaz dróg powiatowych:

Lp	Numer drogi	Relacja	Długość w gminie km
1.	1714E	Smardzew-Dzierlin (skrzyż.drogi kr. nr 12 – skrzyż. drogi kraj.nr 83)	4,0
2.	1700E	Glinno-Włyń (gr.m.Sieradz-gr.m.Warta)	8,0
3.	4901E	Annopole-Czartki (gr.gm.Zd.W.-skrzyż. dr.nr 479)	2,4
4.	1762E	Męcka Wola (gr.m.Sieradz-gr.gm.Zd.W.)	2,5
5.	1712E	Kłocko-Chałupia Wielka-Krzaki (gr.gm.Wróblew-skrzyż. dr.kraj.nr 14)	3,9
6.	1713E	Dąbrowa Wielka-Izabela-Baszków (skrzyż.dr.1725E-Kuśnie-skrzyż dr.nr 14)	4,0

7.	1725E	Sieradz-Lipno (gr.m.Sieradz-ul.Droga Dąbrowska-Dąbrowa Wielka-Sokołów-gr.gm.Burzenin)	10,2
8.	1726E	Sokołów-Okręglica (skrzyż. dr.1725E-Okręglica-skrzyż. dr.nr 480)	3,2
9.	1708E	Wiechucice-Witów-Brzeźnio-Brąszewice-Włocin (skrzyż. dr.480-Chojne-Bobrowniki-gr.gm.Burzenin)	9,5
10.	1765E	Woźniki-Pstrokonie (gr.m.Sieradz-ul.Widawska-Podłężyce-gr.gm.Zd.Wola)	2,0
11.	1743E	Podłężyce-Rzechta (skrzyż. dr.1765E-Rzechta-skrzyż.dr.nr14)	3,1
		razem	52,8

- drogi gminne

Drogi gminne stanowią uzupełniający i dopełniający element systemu drogowego każdej gminy. Wykaz gminnych dróg publicznych i ich numery według załącznika do uchwały nr 35/12 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 16 stycznia 2012 r. (Dz.U.W.Ł. z 2012 r. poz. 291) jest następujący:

Lp	Numer drogi	Relacja	Długość km	Nawierzchnia, ocena stanu
1.	114251E	Biskupice-Grądy-Sucha-Okupniki	2,49	w 72 % bitumiczna,
2.	114252E	Grądy-Kamionaczyk	1,78	gruntowa
3.	114253E	Ruda-dr.woj.Nr 479	2,44	gruntowa
4.	114637E	Gr.m.Sieradz(Herby)-dr.pow.Nr 1762E	1,18	gruntowa
5.	114254E	Męcka Wola-Polesie	2,75	bitumiczna
6.	114582E	Gr.gm.Wróblew (Kościerzyn)-Charłupia Mała-Wola Dzierlińska	2,31	w 84 % bitumiczna
7.	114255E	Kusnie-Dąbrówka	3,14	w 38% bitumiczna
8.	114256E	Dr.woj.Nr 480-Bogumiłów-dr.powiatowa Nr 1725E	3,18	w 59 % bitumiczna
9.	114257E	Gr m.Sieradz-Chałupki-Chojne-Stoczki	7,67	w 89 % gruntowa
10.	114258E	Kuśnie-gr.gm.Brzeźnio (Barczew)	2,27	gruntowa
11.	114164E	Dąbrowa Wielka-gr.gm.Brzeźnio	2,83	gruntowa
12.	114259E	Dr pow. Nr 1725E – Redzeń II gm.Burzenin	0,97	gruntowa
13.	114202E	Dr woj.Nr 480 (Stoczki)-gr.gm.Burzenin	3,15	gruntowa
14.	114260E	Rzechta-gr.gm.Zduńska Wola (Polków)	0,60	bitumiczna
15.	114579E	Dzigorzew-Kol.Wola Dzierlińska	2,08	bitumiczna

Przedstawiona wyżej tabela nie zawiera odcinków dawnych dróg krajowych: 12/14 pomiędzy gminą Zduńska Wola i granicą miasta Sieradza oraz odcinka dawnej drogi krajowej Nr 14 na odcinku od granicy administracyjnej miasta Sieradz do granicy z gminą Brzeźnio w kierunku Żłoczewa. Dotychczas nie nastąpiło formalne przekazanie tych dróg gminie, po oddaniu do użytku drogi ekspresowej S-8, a gmina nie jest zainteresowana ich przejęciem z uwagi na brak środków na utrzymanie tych odcinków. Drogi te bowiem nadal pełnią funkcje międzyregionalne.

4.2. Kolej

W granicach gminy Sieradz przebiega linia kolejowa nr 14 relacji Łódź-Ostrów Wielkopolski z przystankiem we wsi Męcka Wola. Jest to linia dwutorowa zelektryfikowana prowadząca wszystkie rodzaje ruchu osobowego i towarowego. Jest zaliczana do linii o znaczeniu krajowym. Od czerwca 2014 r. jest wykorzystywana także do prowadzenia składów Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej Łódź-Sieradz. Przystanek kolejowy na terenie gminy znajduje się w

Męckiej Woli. Zasadniczym dworcem kolejowym jest dworzec w Sieradzu oraz przystanek kolejowy w Sieradzu – Męce.

Przebieg linii kolejowej dużych prędkości w dotychczasowych opracowaniach planistycznych nie był rezerwowany. Obecnie preferowany wariant przebiega przez gminę Sieradz i jest wskazany na obydwu rysunkach studium.

4.3. Komunikacja zbiorowa

Obsługę autobusową zapewniają głównie linie podmiejskie Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Sieradzu, PKS Oddział w Sieradzu oraz przedsiębiorców prywatnych. Linie kursów autobusowych komunikacji miejskiej docierają do wsi: Chałupia Mała, Kłocko, Bogumiłów, Chojne, Męcka Wola, Grabowiec, Stawiszczce, Wiechucice, Wiechetki, Rzechta, Podłężyce.

Linie są prowadzone wzdłuż drogi krajowej i większości dróg powiatowych. Oferta autobusowa jest dostosowana do istniejącego zapotrzebowania. Układ linii i przystanków zapewnia dobrą dostępność dla większości obszarów gminy,

4.4. Ruch piesz i rowerowy

Większość dróg, w tym część dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych nie posiadają wydzielonych chodników dla pieszych, które znajdują się prawie wyłącznie na odcinkach z intensywną zabudową. Stanowi to istotne zagrożenie dla bezpieczeństwa pieszych.

Nie ma też w gminie wydzielonych ścieżek rowerowych. Ruch rowerowy odbywa się na ogólnodostępnych jezdnich dróg publicznych. Chodniki i ścieżki rowerowe są budowane dopiero przy okazji przebudowy i modernizacji tych dróg.

4.4. Lotnictwo

W gminie Sieradz w miejscowości Chojne, na dwóch działkach o długości ok. 400 m, funkcjonuje lądowisko „Sieradz” przystosowane do operacji startów i lądowań statków powietrznych o maksymalnej masie startowej MTOM do 5700 kg. Lądowisko zostało wpisane do ewidencji lądowisk Urzędu Lotnictwa Cywilnego pod nr 242 (decyzja z dnia 16 października 2013 r. znak: ULC-L-TL-1/511-0098/01/13).

5. Uwarunkowania wynikające z diagnozy stanu infrastruktury technicznej

Infrastruktura techniczna jest uznawana za jedną z najistotniejszych czynników wpływających na podejmowanie decyzji lokalizacyjnych przez inwestorów. Czynniki ten w istotny sposób wpływa bowiem na kształtowanie warunków bytowych ludności.

5.1. Zaopatrzenie w wodę

Analiza stanu zaopatrzenia Gminy Sieradz w wodę wykazała, że prawie cały teren gminy posiada zorganizowany system zaopatrzenia w wodę poprzez sieć wodociągów wiejskich. Gmina eksploatuje ponad 137 km sieci wodociągowej, na która składa się sieć rozdzielcza oraz ponad 2460 przyłączy wodociagowych. Sieć ta pokrywa praktycznie cały obszar gminy, z wyjątkiem enklaw na peryferiach o rozproszonej zabudowie. Z wodociągów korzystają prawie wszyscy mieszkańcy, a wskaźnik dostępności gminnych wodociągów dla ludności wynosi ponad 98 %. Gminną siecią wodociagową administruje w ogromnej większości, Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Sieradzu, a tylko siecią we wsiach Czartki, Rzechta i Podłężyce – firma „Janpol” sp.z o.o. ze Zduńskiej Woli. Źródłem zaopatrzenia ludności jest woda podziemna pochodząca głównie z utworów kredowych, ale też i czwartorzędowych, poprzez sieć hydroforni. Każda z hydroforni pracuje niezależnie, tworząc odrębny rejon zasilania i stanowiąc niezależny układ wodociagowy.

Na terenie gminy występują następujące ujęcia wód podziemnych zaopatrujące

wodociągi wiejskie:

1. **Bogumiłów**, dz. nr 495 - wodociąg grupowy, składa się z jednej studni o głębokości 120,0 m ujmującej do eksploatacji utwory kredy górnej. Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalono w wysokości $Q = 32,6 \text{ m}^3/\text{h}$, maksymalny godzinowy pobór wody określony w pozwoleniu wodnoprawnym wynosi $Q_{\text{maxh}} = 30,0 \text{ m}^3/\text{h}$.
2. **Charłupia Mała** (pod nazwą tej miejscowości opracowane są dokumentacje geologiczne), Dzierżyn, dz. nr 95 i dz. nr 94 (wydane pozwolenia wodnoprawne) – wodociąg wiejski, służy dla potrzeb nawadniania upraw polowych i awaryjnego zaopatrzenia w wodę zbiorczej sieci wodociągowej. Składa się z dwóch studni o głębokości 140,0 m (studnia nr 1) i głębokości 96,0 m (studnia nr 2) ujmujących do eksploatacji utwory kredy górnej. Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalono w wysokości $Q = 100,0 \text{ m}^3/\text{h}$ – studnia nr 2 i $30,0 \text{ m}^3/\text{h}$ dla studni nr 1, maksymalny godzinowy pobór wody określony w pozwoleniu wodnoprawnym wynosi:
  - w okresie od maja do końca sierpnia - $Q_{\text{maxh}} = 92,5 \text{ m}^3/\text{h}$ do nawadniania upraw polowych i awaryjnego zaopatrzenia zbiorczej sieci wodociągowej,
  - w okresie od września do końca kwietnia - $Q_{\text{maxh}} = 19,0 \text{ m}^3/\text{h}$ do awaryjnego zaopatrzenia zbiorczej sieci wodociągowej.
3. **Ruda**, dz. nr 268/3 obręb Ruda - wodociąg wiejski, składa się z jednej studni o głębokości 70,0 m ujmującej do eksploatacji utwory kredy górnej. Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalono w wysokości $Q = 72,0 \text{ m}^3/\text{h}$, maksymalny godzinowy pobór wody określony w pozwoleniu wodnoprawnym wynosi $Q_{\text{maxh}} = 25,3 \text{ m}^3/\text{h}$.
4. **Rzechta**, dz. nr 31/1 obręb Rzechta – wodociąg publiczny, składa się z jednej studni o głębokości 45,0 m ujmującej do eksploatacji utwory kredy górnej. Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalono w wysokości $Q = 20,0 \text{ m}^3/\text{h}$, maksymalny godzinowy pobór wody określony w pozwoleniu wodnoprawnym wynosi $Q_{\text{maxh}} = 18,0 \text{ m}^3/\text{h}$.
5. **Stoczki** – ujęcie składa się z jednej studni o głębokości 64,0 m ujmującej do eksploatacji utwory kredy górnej. Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalono w wysokości $Q = 12,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Obecnie jest nieczynne, nie posiada pozwolenia wodnoprawnego,
6. **Grabowiec Helenów** (dokumentacja hydrogeologiczna pn. Stawiszczce) – ujęcie składa się z jednej studni o głębokości 45,0 m ujmującej do eksploatacji utwory kredy górnej. Wydajność eksploatacyjną ujęcia ustalono w wysokości $Q = 15,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Studnia eksploatowana w ramach zasobów ustalonych kat. „B” dla rejonu m. Zduńska Wola w wysokości $Q = 900 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s = 15,5 \text{ m}$ jako średnia ważona

Ponadto na omawianym terenie występują ujęcia wykonane i zaopatrujące w wodę innych odbiorców m.in. zakłady, szkoły oraz indywidualnych odbiorców. Zasoby eksploatacyjne ustalone są w wysokości od ok. $1,0 \text{ m}^3/\text{h}$ do ponad $50,0 \text{ m}^3/\text{h}$.

Do ujęć o największych ustalonych zasobach eksploatacyjnych należą m.in.:

1. **Dąbrowa Wielka** – pozwolenie wodnoprawne udzielone Ośrodkowi Hodowli Zarodowej Sp. z o.o. w Dębolicach, zaopatruje w wodę Gospodarstwo Rolne i osiedle Mieszkaniowe w Dąbrowie Wielkiej, składa się z dwóch studni o głębokości 59,0 m (studnia nr 1) i 72,0 m (studnia nr 2) ujmujących do eksploatacji utwory kredy górnej. Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalono w wysokości $Q = 66,0 \text{ m}^3/\text{h}$, maksymalny godzinowy pobór wody określony w pozwoleniu wodnoprawnym wynosi $Q_{\text{maxh}} = 38,2 \text{ m}^3/\text{h}$.
2. **Biskupice** Przedsiębiorstwo :ANPOL”, ujęcie wody składa się z jednej studni o głębokości 90,0 m ujmującej do eksploatacji utwory kenozoiczne. Zasoby eksploatacyjne ujęcia

ustalono w wysokości $Q = 28,7 \text{ m}^3/\text{h}$.

3. Chojne P.O.Dz., ujęcie wody składa się z jednej studni o głębokości 29,5 m ujmującej do eksploatacji utwory czwartorzędu. Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalono w wysokości $Q = 25,0 \text{ m}^3/\text{h}$.
4. Charłupia Mała i Dzierlin, ujęcia wody przeznaczone do nawadniania upraw polowych, zlokalizowane na gruntach prywatnych, o głębokościach od 28,0 m do 48,0 m, o zasobach ustalonych w wysokościach od $Q = 3,5 \text{ m}^3/\text{h}$ do $Q = 33,7 \text{ m}^3/\text{h}$, maksymalne pobory wody określone w pozwoleniach wodnoprawnych nie przekraczają $30,0 \text{ m}^3/\text{h}$
5. Przedsiębiorstwo Robót Drogowych i Mostowych Sp. z o.o. w Czartkach, dz. nr ew. 350, ujęcie wody składa się z jednej studni o głębokości 50,0 m ujmującej do eksploatacji utwory kenozoicznej. Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalono w wysokości $Q = 16,0 \text{ m}^3/\text{h}$, maksymalny godzinowy pobór wody określony w pozwoleniu wodnoprawnym wynosi $Q_{\text{maxh}} = 6,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Studnia przeznaczona jest dla potrzeb socjalno-bytowych i technologicznych zakładu.
6. Męcka Wola, byłe PPHU „Tymianek”, ujęcie składa się z dwóch studni o głębokościach 51,0 m (studnia nr T-1) i 70,0 m (studnia nr T-2) ujmujących do eksploatacji utwory kredy górnej. Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalono w wysokości $Q = 75,0 \text{ m}^3/\text{h}$,
7. Męcka Wola, była Spółdzielnia Produkcyjna, składa się z jednej studni o głębokości 33,0 m ujmującej do eksploatacji utwory kredy górnej. Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalono w wysokości $Q = 28,0 \text{ m}^3/\text{h}$,
8. Stawiszczce, Zajazd Turystyczny, ujęcie wody składa się z jednej studni o głębokości 42,0 m ujmującej do eksploatacji utwory kredy górnej. Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalono w wysokości $Q = 32,6 \text{ m}^3/\text{h}$,
9. Stawiszczce, Kowalewski Sp. z o.o., ujęcie wody składa się z dwóch studni o głębokości 95,0 m (studnia nr 1) i 80,0 m (studnia nr 2) ujmujących do eksploatacji utwory kredy górnej. Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalono w wysokości $Q = 20,0 \text{ m}^3/\text{h}$, maksymalny godzinowy pobór wody określony w pozwoleniu wodnoprawnym wynosi $Q_{\text{maxh}} = 20,0 \text{ m}^3/\text{h}$.
9. Jezioro, HEILIT+WOERNE, ujęcie wody składa się z jednej studni o głębokości 98,0 m ujmującej do eksploatacji utwory kredy górnej. Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalono w wysokości $Q = 30,0 \text{ m}^3/\text{h}$,

Eksploatację urządzeń i sieci wodociągów gminnych prowadzi Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp z o.o w Sieradzu oraz Gmina Sieradz. Na eksploatację ujęć MPWiK posiada pozwolenia wodnoprawne.

5.2. Odprowadzanie ścieków

Odbiornikiem ścieków nieczyszczonych z terenów zarówno miasta jak gminy Sieradz jest nowoczesna, mechaniczno-biologiczno-chemiczna oczyszczalnia zlokalizowana na terenie wsi Dzigorzew, której przepustowość pokrywa zapotrzebowanie zarówno miasta Sieradza jak i gminy Sieradz. Przepustowość ta wynosi $15\,000 \text{ m}^3/\text{dobę}$ z możliwością rozbudowy do $30\,000 \text{ m}^3/\text{dobę}$. Teren, na którym oczyszczalnia ścieków została wybudowana stanowi własność miasta Sieradz. Zarządza nią MPWiK w Sieradzu w oparciu o pozwolenie wodno-prawne obowiązujące do 2016 r.

Gmina Sieradz stanowi pozytywny przykład uzyskania bardzo wysokich efektów w rozwoju sieci kanalizacyjnej. Jest ona rozwijana w oparciu o obowiązujący dla obszaru miasta i gminy i zatwierdzony w 2007 r. oraz stale aktualizowany plan aglomeracji.

Optymalnym, z punktu widzenia ochrony środowiska, byłaby sytuacja w której rozwój sieci kanalizacji sanitarnej nadążałby za wzrostem długości sieci wodociągowej. W gminie Sieradz długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 112,1 km (długość sieci wodociągowej to 137 km, a więc stosunek obydwu długości do siebie wynosi 81,8 %). W kanalizację są wyposażone wsie: Biskupice, Dzierlin, Dzigorzew, Mnichów, Ruda, Męcka Wola, Grabowiec-Stawiszcz, Rzechta, Podłężyce, Chojne, Borzewisko, Bobrowniki, Wiechucice, Stoczki, Bogumiłów, Dąbrowa Wielka, Dąbrówka, Jezioro, Kłocko. Wszystkie ścieki są kierowane do miejskiej komunalnej oczyszczalni ścieków w Dzigorzewie. Całością sieci kanalizacyjnej zarządza MPWiK.

Przydomowych oczyszczalni ścieków obecnie jest 129, przy czym są one zlokalizowane w większości we wsiach: Kłocko – 32, Chojne – 27, Chłupia Mała – 14, Bogumiłów i Bogumiłów Kolonia – 11, Dzierlin – 9, Wiechucice i Wiechutki – 10, Męcka Wola – 7, Dąbrówka – 6, a pozostałych miejscowościach (Biskupice, Jezioro, Ruda, Dąbrowa Wielka, Stoczki, Bobrowniki, Podłężyce, Rzechta, Stawiszcz i Borzewisko) – 5 i mniej.

Przy oczyszczalni ścieków w Dzigorzewie istnieje punkt zlewowy, gdzie są wywożone ścieki gromadzone w szczelnych zbiornikach bezodpływowych. Oczyszczalnia ścieków jest obiektem ponadgminnym, bowiem obsługuje zarówno miasto Sieradz jak i przeważającą część obszaru gminy.

5.3. Elektroenergetyka

Przez obszar gminy Sieradz przebiegają napowietrzne linie wysokiego napięcia 110 kV zakończone głównymi punktami zasilania w Sieradzu 110/15 kV z kierunków Zduńska Wola, Błaszki i Łączew. (GPZ „Sieradz”, GPZ „Jawor”). Nowe linie nie są planowane. Zasilanie poszczególnych wsi odbywa się liniami średniego napięcia 15 kV i głównie są to linie napowietrzne wraz z nasłupowymi stacjami transformatorowymi 15/0,4 kV. Obecnie w gminie funkcjonują głównie nasłupowe stacje transformatorowe, przy czym odnotować należy fakt ich zastępowania liniami kablowymi i wewnętrznymi stacjami transformatorowymi. Ocenia się, że jest to stan zadowalający.

5.4. Zaopatrzenie w gaz

W gminie gaz przewodowy nie jest wykorzystywany. Nie ma, jak dotychczas, odbiorców, których potrzeby uzasadniałyby budowę przez właściciela istniejącej sieci gazowej tj. Polską spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Warszawie gazociągów średniego ciśnienia do poszczególnych użytkowników. Mieszkańcy gminy zaopatrują się w gaz z butli propan-butan. Gazyfikacja obszarów określanych w studium przez przedsiębiorstwo gazownicze będzie możliwa, jeżeli zaistnieją techniczne i ekonomiczne warunki budowy odcinków sieci gazowych. W przypadku braku możliwości budowy odcinków sieci gazowych, gazyfikacja obszarów może być realizowana na warunkach określonych w odrębnych umowach zawartych pomiędzy przedsiębiorstwem gazowniczym a gminą, bądź odbiorcą.

5.5. Usuwanie odpadów

Od 1 lipca 2013 r. za właściwe zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu gminy Sieradz jest odpowiedzialny samorząd gminy. Gmina Sieradz jest członkiem Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina”, do którego należą także miasto Sieradz, gmina Wróblew, Gmina Goszczanów, gmina i miasto Warta i inne gminy z województwa wielkopolskiego. Wyłonioną do odbioru odpadów w drodze przetargu firmą jest aktualnie Przedsiębiorstwo Komunalne z Sieradza. Odpady komunalne są wywożone na stację przeładunkową odpadów komunalnych w Sieradzu (ul. Dzigorzewska) i następnie wywożone poza obszar gminy.

Osady ściekowe z oczyszczalni ścieków są wykorzystywane jako nawóz, którym użyźnia się pola uprawne. W ostatnim okresie osady z oczyszczalni ścieków posłużyły do użyźnienia nasypów na drodze ekspresowej S8 i obsiania ich trawą.

Zgodnie z odrębnymi przepisami, gospodarka odpadami przemysłowymi jest obowiązkiem każdego zakładu je wytwarzającego i jest prowadzona bez udziału samorządu gminy. Problemem na najbliższą przyszłość jest sukcesywna wymiana dachów pokrytych eternitem. Wykonana została inwentaryzacja pokryć dachowych z eternitu i opracowano gminny program działań w tym zakresie. Program ten nie doczekał się jednak stosownej uchwały Rady Gminy. Według tego programu powierzchnia dachów pokrytych eternitem w gminie wynosi 309.986.m². Nie ma w gminie Sieradz terenów o funkcji stałego cmentarzyska dla zwierząt. Od bardzo wielu lat były natomiast na gruntach wsi Bogumiłów 3 mogilniki. Kilka lat temu jeden z nich został zlikwidowany, natomiast dwa pozostałe nadal istnieją. W gminie funkcjonuje jeden podmiot gospodarczy uprawniony do odbioru pojazdów wycofanych z eksploatacji. Jest to firma w Chojnem przy ul. Sieradzkiej 54 prowadzona przez Andrzeja i Jerzego Matusiak.

5.6. Ciepłownictwo

W gminie Sieradz nie ma zorganizowanych systemów ciepłych. W zabudowie zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej przeważają indywidualne kotłownie opalane w ogromnej większości węglem, a tylko czasem – olejem opałowym lub gazem ze zbiorników. Budynki szkolne są ogrzewane przez kotłownie olejowe, a tylko szkoła w miejscowości Chojne – z kotłowni wykorzystującej biomasę.

5.7. Telekomunikacja

Obsługę mieszkańców gminy Sieradz pełni centrala telekomunikacyjna w Sieradzu i powiązany z nią układ sieci telefonicznych i światłowodowych. Nie ma ograniczeń dla rozbudowy i usprawnienia tej sieci.

Stacje bazowe telefonii komórkowej istnieją w Bogumiłowie na terenie strzelnicy myśliwskiej i w Biskupicach.

6. Wnioski do kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wynikające z analizy uwarunkowań

Analiza uwarunkowań rozwoju gminy wykazała, że w najbliższym okresie należy się koncentrować na:

- zachowaniu i ochronie przed zabudową terenów otwartych w dolinach rzeki Warty, Żegliny, Niniwki i Myi stanowiących krajowy i lokalne korytarze ekologiczne oraz wartościowe przyrodniczo elementy systemu ekologicznego regionu i gminy,
- realizowaniu określonych w przepisach odrębnych celów i zasad ochronnych w granicach już ustanowionych form ochrony prawnej w zakresie ochrony przyrody,
- zachowaniu i ochronie istniejących bogatych zasobów dziedzictwa kulturowego, w szczególności obiektów i obszarów w rejestrze i w gminnej ewidencji zabytków, dla których należy zadbać o harmonijne zagospodarowanie otoczenia z uwzględnieniem wyeksponowania obiektów stanowiących pozytywne dominanty w rolno-osadniczym krajobrazie gminy,
- wskazaniu obszarów koncentracji realnych procesów rozwojowych gminy w sferze działalności gospodarczej. W tym zakresie należy zweryfikować dotychczas wskazywane terenowe rezerwy rozwojowe w Męckiej Woli na rzecz wykorzystania urbanizującego się pasma wschodniego pomiędzy dawną drogą krajową Nr 12/14 a drogą ekspresową S8 w celu uzyskania ciągłości funkcji z obszarem przemysłowym wsi Czechy w gminie Zduńska Wola. Do rozważenia w dalszych etapach prac nad studium pozostaje obszar położony w rejonie wsi Dąbrówka-Jeziory, gdzie jest możliwość zagospodarowania gruntów pozostających w zasobie własności Skarbu Państwa i gdzie już istnieje i funkcjonuje zespół elektrowni wiatrowych,
- wskazaniu obszarów, na których mogą być lokalizowane urządzenia wytwarzające

energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu,

- wskazaniu obszarów udokumentowanych i potencjalnych złóż kopalin,
- wskazaniu kierunków rozwojowych poszczególnych jednostek osadniczych ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania dowolnej i przypadkowej parcelacji gruntów rolnych i rozpraszaniu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej poza ukształtowane struktury wsi i ciągi uzbrojenia komunalnego,
- utrzymaniu terenów tradycyjnych miejsc wypoczynku sezonowego na działkach rekreacyjnych (letniskowych),
- kontynuowaniu wyposażania terenów osadniczych w urządzenia infrastruktury technicznej, w tym w szczególności w sieć kanalizacji sanitarnej,

7. Ocena struktury funkcjonalno-przestrzennej.

W dotychczasowym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sieradz sporządzonym w 2001 r. w ramach wyodrębnionych w gminie Sieradz stref funkcjonalno-przestrzennych, wyróżniono dwa podstawowe obszary zróżnicowanych działań polityki przestrzennej: obszar podmiejski i obszar wiejski.

Obszar podmiejski to obszar wsi o największej aktywności gospodarczej, efektywności i przedsiębiorczości, objęty najżywszymi w gminie procesami urbanizacji i procesami rozwojowymi. Obejmuje rejony:

- rejon Chałupia Mała - Dzierlin - Dzigorzew,
- rejon Grabowiec – Stawiszczce – Męcka Wola,
- rejon Kłocko – Jezioro,
- rejon Wiechutki – Wiechucice – Chojne.

Obszar wiejski – to pozostały obszar wsi bardziej oddalonych od miasta Sieradza z przewagą polityk ochronnych uwarunkowanych ekologicznie i nastawionych na rozwój gospodarki rolnej z udziałem wypoczynku na działkach rekreacyjnych. Wyróżniono w tym obszarze:

- tereny występowania gleb wysokich klas bonitacyjnych oraz tereny zmeliorowane w rejonie wsi Biskupice, Kowale, Łosieniec, rejon wsi Kuśnie, Dąbrowa Wielka, Dąbrówka, Sokołów,
- tereny doliny rzeki Warty z priorytetem funkcji ochronnych i szansą agroturystyki na bazie istniejących wsi: Kamionaczyk, Grądy, Sucha, Mnichów, Chałupki, Borzewisko, Bobrowniki,
- duże kompleksy leśne z wsiami: Ruda, Czartki, część Męckiej Woli, Bogumiłów, Okręglica, Dębina, część wsi Chojne i Stoczki,

Wnioski z analizy zaktualizowanych uwarunkowań oraz ustalenia nowej strategii rozwoju gminy Sieradz do 2020 r. generalnie potwierdziły słuszność wyżej opisanych założeń struktury funkcjonalno-przestrzennej i celowość ich kontynuowania. Korekta tych ustaleń wynika głównie z potrzeby aktualizacji dokumentu wskutek realizacji nowych inwestycji infrastrukturalnych, nowej wizji organu samorządowego gminy, wniosków mieszkańców i zainteresowanych inwestorów oraz wydanych decyzji o ustaleniu warunków zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

IV. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

1. Cele rozwoju gminy określone w strategii rozwoju społeczno-

gospodarczego gminy

W czerwcu 2014 r. Rada Gminy Sieradz przyjęła nową Strategię Rozwoju Gminy Sieradz do roku 2020, w której zostały sformułowane cele rozwoju gminy. **Wizję gminy Sieradz** określono następująco *"Gmina Sieradz to gmina różnorodna lecz spójna terytorialnie, wyróżniająca się lokalną przedsiębiorczością, atrakcyjnymi warunkami zamieszkania i inwestowania. Stanowi obszar funkcjonalny miasta Sieradza o lokalnej specyfice, różnorodnej gospodarce, tworząc wyjątkową przestrzeń podmiejską. Dzięki licznym atutom środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozwijającej się infrastrukturze i wielofunkcyjnej gospodarce stwarza korzystne warunki zamieszkania, spędzania wolnego czasu oraz rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości"*.

Z kolei **misję Gminy Sieradz** określono jako *"Tworzenie warunków do poprawy jakości życia mieszkańców i rozwoju różnorodności funkcjonalnej gminy przez jej samorząd oraz aktywacja i integracja społeczeństwa obywatelskiego przez społeczność lokalną. Rozwój gminy Sieradz będzie się odbywać poprzez zachowanie równowagi pomiędzy rozwojem gospodarczym opartym na solidnej bazie usługowo-gospodarczej a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego"*.

Również w ramach opracowywania strategii rozwoju gminy Sieradz dokonano diagnozy stanu, opracowano analizę SWOT i wyodrębniono główne obszary kluczowe i cele strategiczne. Obszarami są:

Obszar strategiczny: gospodarka, dla której ustalono cele strategiczne:

- 1) kreowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości,
- 2) tworzenie warunków sprzyjających inwestowaniu oraz inicjowanie działań w zakresie inwestycji strategicznych,
- 3) rozwój sektora rolnego w kierunku wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich – rozwój nowoczesnego rolnictwa,
- 4) gospodarcze wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego oraz rozwój przemysłów czasu wolnego.

Obszar strategiczny: przestrzeń, infrastruktura i środowisko, dla którego ustalono cele strategiczne:

- 1) przejrzysta gospodarka gruntami, standard ładu przestrzennego i estetyka przestrzeni,
- 2) czyste i zadbane środowisko naturalne gminy,
- 3) rozwój infrastruktury drogowej,
- 4) rozwój infrastruktury komunalnej,
- 5) rozwój sieci teleinformatycznej – przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu.

Obszar strategiczny: społeczeństwo i jakość życia, dla którego ustalono cele strategiczne:

- 1) wspieranie aktywności społecznej i kapitału ludzkiego,
- 2) rozwój oferty kultury czasu wolnego,
- 3) rozwój działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Dla realizacji powyższych celów określono cele operacyjne i kierunki działań.

Realizacja działań określonych w Strategii Rozwoju Gminy, w tym wszystkich o charakterze inwestycyjnym odbywa się w przestrzeni, której organizacja i zasady zagospodarowania sprzyjają albo też utrudniają, o ile wręcz uniemożliwiają osiągnięcie założonych celów. Dlatego też m.in. również w tym dokumencie podkreśla się szczególną rolę, jaką może i powinno odgrywać sporządzenie nowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W nim bowiem, jak wskazuje Strategia, należy wskazać strefy aktywności gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem lokalizacji wykorzystującej atut przebiegu trasy ekspresowej S-8 z węzłami komunikacyjnymi i przebudowanych przy okazji realizacji tej trasy skrzyżowań z układem dróg lokalnych, a także możliwych do pozyskania i uzbrojenia gruntów z przeznaczeniem na cele inwestycyjne. Z kolei uporządkowana struktura funkcjonalno-przestrzenna powinna

sprzyjać kształtowaniu ładu przestrzennego i estetyki przestrzeni, gdyż są przykłady „rozlewania się” urbanizacji w strefie podmiejskiej poza ukształtowane historycznie struktury wsi.

2. Kierunki rozwoju przestrzennego gminy

Jedną z podstawowych zasad w planowaniu przestrzennym, jaką jest utrzymanie ciągłości ukształtowanych struktur osadniczych i przestrzennych nakazuje, iż należy honorować zasadnicze ustalenia obowiązującego do końca 2003 r. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz oraz uwzględniających je ustaleń dotychczasowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z 2001 r. Potwierdziły to wnioski z analizy zaktualizowanych uwarunkowań oraz przyjęte wprost z dotychczasowego studium gminy wnioski do nowej strategii rozwoju gminy Sieradz do 2020 r.

Nadal zatem należy utrzymać wyróżnione w dotychczasowym studium dwa podstawowe obszary zróżnicowanych działań polityki przestrzennej: obszar podmiejski i obszar wiejski.

OBSZAR PODMIEJSKI obejmuje fragmenty gminy skoncentrowane przy głównych wylotowych drogach z Sieradza. Najważniejsze z nich to:

- obszar podmiejski wschodni, w kierunku Zduńskiej Woli skupiony po obydwu stronach międzyregionalnej drogi (dawnej krajowej nr 12/14) i linii kolejowej Ostrów Wielkopolski-Łódź, obejmujący fragmenty wsi Stawiszcz i Grabowiec oraz Męckiej Woli,
- obszar podmiejski zachodni, w kierunku miasta Warty skupiony po obydwu stronach drogi krajowej nr 83, obejmujący fragmenty wsi: Charłupia Mała, Dzigorzew, Dzierlin,
- obszar podmiejski południowy, w kierunku Złoczewa skupiony wzdłuż drogi dawnej krajowej nr 14 nazywaną w niniejszym studium drogą międzyregionalną nie pozostającą w zarządzie GDDKiA, obejmujący fragmenty wsi: Jezioro, Kłocko, Kuśnie, Uzupełnia tę strefę kształtujący się obszar podmiejski południowo-wschodni obejmujący wsie Wiechutki, Wiechucice i Chojne skupiający się wzdłuż wojewódzkiej drogi Nr 480 i drogi powiatowej do wsi Chojne.

Istotnym ograniczeniem w rozwoju i tempie urbanizacji tych obszarów są gleby wysokich klas bonitacyjnych prawnie chronionych III klasy bonitacyjnej. Jest to równoznaczne z obowiązkiem sporządzeniem planów miejscowych dla tych obszarów i w ramach procedury ich opracowywania - uzyskanie zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na przeznaczenie gruntów rolnych RIIIA i RIIB na ich nierolnicze przeznaczenie.

Wśród w/w obszarów strefy podmiejskiej szczególne znaczenie należy przypisać obszarowi wschodniemu położonemu pomiędzy linią kolejową a przebiegiem drogi ekspresowej S-8. Obsługuje ten obszar istniejąca, dotychczasowa droga krajowa Nr 12/14, którą po oddaniu do użytku kolejnych odcinków drogi ekspresowej, jej dotychczasowy zarządca tj. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad próbuje przekazać samorządowi gminnemu jako drogę gminną, zaś gmina nie zamierza zarządu nad drogą sprawować. Niezależnie od tej, dotychczas nie rozwiązanej ostatecznie kwestii, ten obszar ma znaczenie strategiczne dla dalszej aktywizacji gospodarczej i stanu zamożności gminy Sieradz, bowiem naciski inwestorów zewnętrznych na zabudowę i zagospodarowanie głównie funkcją produkcyjno-usługową, składami i magazynami mają realne szanse rychłego urzeczywistnienia. Tu bowiem: jest pełne wyposażenie obszaru w urządzenia infrastruktury technicznej, jest gazociąg wysokiego ciśnienia i rezerwa mocy elektroenergetyki, są też niezwykle ważne atuty powiązań komunikacyjnych tj. bliskość dwóch węzłów na S-8, istniejąca droga dotychczas krajowa, linia kolejowa i ewentualność budowy dróg lokalnych. Nie jest to też obszar prawnie chroniony na podstawie przepisów o ochronie przyrody i ochronie zabytków.

OBSZAR WIEJSKI – obejmuje położone dalej od granic administracyjnych miasta

Sieradza wsie z przewagą polityk ochronnych uwarunkowanych ekologicznie i nastawionych na rozwój gospodarki rolnej z udziałem wypoczynku na działkach rekreacyjnych. Wyróżniono w tym obszarze:

- tereny występowania gleb wysokich klas bonitacyjnych oraz tereny zmeliorowane w rejonie wsi Biskupice, Kowale, Łosieniec, rejon fragmentu wsi Kuśnie, Dąbrowa Wielka, Dąbrówka, Sokołów,
- tereny doliny rzeki Warty z priorytetem funkcji ochronnych i szansą agroturystyki na bazie istniejących wsi: Kamionaczyk, Grądy, Sucha, Mnichów, Chałupki, Borzewisko, Bobrowniki,
- duże kompleksy leśne z wsiami: Ruda, Czartki, część Męckiej Woli, Bogumiłów, Okręglica, Dębina, część wsi Chojne i Stoczki,

3. Prognoza demograficzna

Symulacja zmian liczby ludności w gminie Sieradz, przy utrzymywaniu się dotychczasowych tendencji przenoszenia się mieszkańców miast w strefę podmiejską, pozwala zakładać, że liczba mieszkańców gminy do 2050 roku będzie miała wprawdzie wolną, ale jednak rosnącą tendencję osiągając około 13 tys. maksymalnie 14 tys. osób.

4. Powiązania regionalne

Na możliwość przekształceń i rozwoju przestrzennego gminy Sieradz w istotny sposób wpływają regionalne elementy infrastruktury technicznej, w tym głównie w zakresie komunikacji.

O dobrym skomunikowaniu się gminy Sieradz z regionem decydowała dotychczas dawna droga krajowa nr 12/14, główna ruchu przyspieszonego oraz istniejąca linia kolejowa relacji Łódź Kaliska – Ostrów Wlkp. a także inne drogi: krajowa Nr 83 w kierunku Warty Konina i wojewódzkie Nr 480 i 479 klasy głównej. Obecnie decydującą rolę przejęła w tym względzie droga ekspresowa S-8 wraz z trzema węzłami komunikacyjnymi „Zduńska Wola”, „Sieradz-Wschód” i „Sieradz-Południe” oraz nowym odcinkiem drogi krajowej Nr 12. Miejsce obsługi podróżnych na trasie S-8 to MOP I i MOP II „Dąbrowa Wielka”. Droga ekspresowa S-8 tworzy bezpośrednie połączenie z autostradą A-1 w rejonie Rzgowa oraz autostradą A-2 poprzez autostradę A-1 w węźle w Strykowie.

W niniejszej zmianie studium dotychczasowe drogi krajowe: Nr 12/14 na odcinku Zduńska Wola-Sieradz i droga Nr 14 odcinek Sieradz-granica gminy z gminą Brzeźnio nazwano drogami międzyregionalnymi nie pozostającymi w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. W okresie uchwalania zmiany studium nadal nie jest znany ostateczny ich zarządca.

Innymi elementami regionalnej infrastruktury technicznej są linie elektroenergetyczne 110 kV, gazociąg wysokiego ciśnienia Łódź-Sieradz oraz miejska oczyszczalnia ścieków komunalnych w Dzigorzewie.

Pozostałymi elementami powiązań regionalnych są należące do systemu obszarów chronionych w województwie łódzkim:

- fragment obszaru Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki,
- Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- rezerwat przyrody „Półboru”, użytki ekologiczne i pomniki przyrody, a także
- krajowy korytarz ekologiczny obejmujący dolinę Warty, regionalny korytarz ekologiczny doliny Żegliny i innych dolinek lokalnych.

5. Podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy

Obecna zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz jest kontynuacją polityki zawartej w dotychczasowej pierwszej edycji tego

dokumentu sporządzonej w 2001 r. Utrzymany jest więc podział na strefy funkcjonalno-przestrzenne, które - zgodnie z przepisami aktualnie obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – mogą stanowić obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym; mają bowiem swoje odrębne uwarunkowania przyrodnicze i społeczno-gospodarcze i dla nich są formułowane zróżnicowane działania polityki przestrzennej. Są to: obszar podmiejski i obszar wiejski wraz z rolniczo wykorzystywaną doliną rzeki Warty oraz określone rodzaje przeznaczenia terenów.

Pomimo opisanych w uwarunkowaniach różnic funkcjonalnych i przestrzennych istniejących w poszczególnych częściach gminy za priorytetowy kierunek rozwoju przestrzennego należy uznać nadal funkcję rolniczą, zaś inne tj. mieszkaniową, mieszkaniowo-usługową, produkcyjno-usługową i w mniejszym stopniu rekreacyjno-wypoczynkową – są funkcjami wspomagającymi i uzupełniającymi.

Koncepcja przekształceń i rozwoju struktury przestrzennej gminy zakłada:

- rozwój i lepsze wykorzystanie obszarów związanych z drogą międzyregionalną na odcinku Zduńska Wola-Sieradz, przy czym uszczegółowienie i rozwiązanie problemów związanych z obsługą komunikacyjną powinno być dokonane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (wieś Grabowiec, Stawiszczce),
- podniesienie standardów istniejącej zabudowy wsi poprzez uporządkowanie ich struktury funkcjonalno-przestrzennej i przeciwdziałanie zabudowie „w szczerym polu”, ale też umożliwienie rozwoju terenów mieszkaniowych jako oferty dla przybyszów z zewnątrz. Rozwój ten należy przy tym podzielić na etapy w zależności od możliwości gminy w zakresie uzbrojenia nowych terenów wskazywanych pod zabudowę,
- rozwój terenów stanowiących ofertę dla różnorodnej działalności produkcyjno-usługowej,
- zapewnienie funkcjonowania lokalnych ciągów przyrodniczych w powiązaniu z regionalnym i krajowym systemem przyrodniczym.
- wskazanie terenów, gdzie jest możliwe spełnienie warunków środowiskowych oraz akceptacja społeczna dla lokalizacji odnawialnych źródeł energii o mocy ponad 100 kW,
- wskazanie terenów potencjalnych zasobów surowców mineralnych wymagających udokumentowania,
- wskazanie terenów z predyspozycjami i zasadnością zalesienia.

5.1. Kierunki przekształceń w strukturze przestrzennej gminy

a) kształtowanie ładu przestrzennego

W celu wzbogacenia atrakcyjności gminy, zaleca się przestrzeganie wniosków płynących z uwarunkowań przedstawionych w zapisie Studium oraz wymagań funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych, środowiskowych, kulturowych, kompozycyjno-estetycznych w celu takiego kształtowania przestrzeni, by w rezultacie uzyskiwać takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzyłoby harmonijną całość.

Zgodnie z aktualną w okresie sporządzania niniejszej zmiany studium ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Ustalenia zawarte w studium są jednak wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe.

Ustalenia zawarte w tekście studium oraz na rysunkach studium nie są

ściłym przesądzeniem o formie i granicach zainwestowania i użytkowania terenów, bowiem określają kierunki zagospodarowania przestrzennego. Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, granice poszczególnych terenów mogą zostać skorygowane, w szczególności wobec konieczności uwzględnienia granic własności czy też szczegółowego zaprojektowania układu komunikacyjnego.

Ustalenia studium w zakresie przeznaczenia terenów dotyczą podstawowych i dopuszczalnych, czy też towarzyszących rodzajów zabudowy. Na tych terenów mogą być realizowane także inne formy zabudowy i sposób zagospodarowania pod warunkiem nie pozostawiania w sprzeczności z funkcjami ustalonymi w studium.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów przeznaczonych pod zabudowę, należy przewidzieć zieleni publiczną, podstawowe usługi dla ludności oraz tereny przewidziane do obsługi komunikacyjnej. Nowa zabudowa powinna odpowiadać funkcjom, zasadom i wskaźnikom określonym w niniejszym opracowaniu.

b) ogólne zasady kształtowania zabudowy

- nowe działki budowlane na terenach podlegających podziałowi powinny mieć powierzchnię i kształt umożliwiające ich prawidłowe zagospodarowanie, zapewnioną dostępność komunikacyjną, możliwość sukcesywnego wyposażania terenów i obiektów w infrastrukturę techniczną;
- obiekty budowlane należy modernizować i projektować w taki sposób, by forma architektoniczna była dostosowywana do krajobrazu i otaczającej zabudowy, z wyłączeniem otaczających obiektów zdegradowanych;
- w ramach przebudowy i modernizacji istniejących zespołów zabudowy obowiązuje porządkowanie nieruchomości w odniesieniu do obiektów funkcji podstawowej, budynków gospodarczych i garażowych, oraz zagospodarowania terenu w zakresie dojazdów, miejsc parkingowych, zieleni i wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Budynki gospodarcze na działce nie powinny mieć charakteru prowizorycznego, szpecącego krajobraz, a rodzaj ich użytkowania nie powinien naruszać warunków zamieszkania;
- zaleca się dopuścić lokalizację obiektów usługowych w zespołach zabudowy mieszkaniowej pod warunkiem, że prowadzona w nich działalność nie spowoduje pogorszenia warunków zamieszkania, nie spowoduje przekroczenia standardów środowiska poza obszarem granic działki,
- zaleca się, z uwagi na potrzebę ochrony środowiska przyrodniczego, stosowanie zasady równoczesnej lub wyprzedzającej realizacji elementów infrastruktury technicznej zapewniającej ochronę wód przed zanieczyszczeniem w stosunku do realizacji obiektów i urządzeń dla ustalonych funkcji;
- na terenach objętych i proponowanych do objęcia ochroną konserwatorską, zaleca się prowadzenie działań w zakresie projektowanych zamierzeń inwestycyjnych i modernizacyjnych w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, obowiązuje zachowanie ustaleń zawartych w przepisach odrębnych dotyczących tych obszarów i obiektów;
- zakazuje się odprowadzania zanieczyszczonych wód i ścieków do wód powierzchniowych i gruntu, z wyłączeniem zrzutów w oparciu o przepisy odrębne;
- w bezpośrednim sąsiedztwie lasów powinna być ustalona strefa ochronna lasu, w której należy ograniczyć zabudowę;
- na terenach wskazanych pod zabudowę z udziałem funkcji mieszkaniowej - zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w przepisach odrębnych, dla których sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko jest obligatoryjne (za wyjątkiem linii, urządzeń infrastrukturalnych wraz z telekomunikacyjnymi i z zakresu łączności publicznej oraz innych inwestycji celu publicznego i drogowych, obronności kraju oraz inwestycji produkcyjnych i usługowych, w tym rolniczych i związanych z rolnictwem oraz związanych z zagospodarowaniem

odpadów);

- podane w rozdziale 5.2 wysokości dotyczą obiektów budowlanych, za wyjątkiem urządzeń technicznych, których wysokość wynika bezpośrednio z wymogów technologicznych, takich jak: kominy, wieże, silosy, dźwigi itp. oraz urządzenia sportowe, łączności i inne;
- dla obiektów o wysokości 50 m.n.p.t. i większej (wieże, kominy, maszty, słupy itp.), stanowiących przeszkody lotnicze, należy uwzględnić przepisy odrębne dotyczące oznakowania przeszkodowego. Lokalizacja tych obiektów powinna być także konsultowana z WKZ w zakresie relacji widokowych z obiektami zabytkowymi;
- w przypadku podjęcia działań inwestycyjnych, na obszarze wyposażonym w urządzenia melioracji wodnych, rozwiązanie kolizji z istniejącymi urządzeniami melioracji wodnych szczegółowych powinno być dokonane zgodnie z przepisami odrębnymi;
- na terenach upraw rolnych, za zgodną ze Studium uznaje się lokalizację stawów i zbiorników (hodowlanych) oraz zalesienia w oparciu o przepisy odrębne;
- na terenach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy i ograniczenia w użytkowaniu i zagospodarowaniu, w oparciu o przepisy odrębne;
- ustala się możliwość lokalizacji małych przydomowych turbin wiatrowych (bez konieczności podłączania do sieci) na potrzeby właściciela nieruchomości o mocy do 100 kW.

5.2. Wskaźniki i parametry kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów.

Pomimo poniższych, uszczegółowionych ustaleń, ostateczne ich określenie nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, biorących pod uwagę ocenę stanu faktycznego, dokonane uprzednio ustalenia, lokalne warunki i możliwości kształtowania zabudowy na konkretnym terenie, w tym doprecyzowanie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej. Wyznaczone na rysunku „Kierunki polityki przestrzennej” tereny pod różne formy zagospodarowania dostosowano do skali mapy, co oznacza, że przebieg granic poszczególnych terenów oraz sieci infrastruktury technicznej określono w sposób orientacyjny, dopuszczający uściślenie ich lokalizacji przy utrzymaniu istoty zamierzonej dyspozycji przestrzennej. Przedstawione na rysunku przeznaczenie terenu oznacza funkcję dominującą a nie wyłączną i może być uzupełnione innymi funkcjami, które nie mogą być jednak przeciwstawne funkcji wiodącej.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne wyszczególnione w podrozdziale 5.2 należy traktować w sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako oczekiwane standardy urbanistyczne, a więc jako wielkości wyjściowe. Mogą one ulec niewielkim zmianom w zależności od uwarunkowań przestrzennych i stopnia szczegółowości ustaleń planów miejscowych.

1. Dla terenów mieszkaniowych o podstawowym przeznaczeniu: zabudowa mieszkaniowo-usługowa (podmiejska), z dopuszczalną funkcją tylko zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług lokalnych ustala się następujące zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu:

- lokalizacja nowych i utrzymanie istniejących budynków z możliwością ich rozbudowy i przebudowy, również poprzez podniesienie stopnia wyposażenia komunalnego, poziomu estetyki obiektów i użytkowanego terenu;
- maksymalna wysokość budynków – do trzech kondygnacji naziemnych, w tym użytkowe poddasze; maksymalnie do 12 m do kalenicy; preferowana wysokość – to 9 m do kalenicy;
- w zespole istniejącej bądź nowej zabudowy uzupełnienie lub wyposażenie, między innymi w urządzenia infrastruktury technicznej, zieleń rekreacyjną, miejsca parkingowe lub garażowe, a także zaprojektowanie terenów placów publicznych;
- forma dachów, pokryć dachowych w nawiązaniu do sąsiednich budynków lub w częściach oddalonych - spadowe;

- zalecany minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30% powierzchni działki;
- zalecany maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 50 % powierzchni działki, ale dla działek już zainwestowanych, przy rozbudowie obiektów budowlanych mogą być dopuszczone wartości większe niż zalecane maksymalne,
- prowadzenie działalności usługowej z wykluczeniem rodzajów działalności powodującej przekraczanie standardów środowiska;
- utrzymanie istniejących i możliwość lokalizacji nowych usług rzemiosła, zarówno wbudowanych w obiekty mieszkalne jak i wolnostojących, z zastrzeżeniem, że prowadzona działalność nie może powodować negatywnego oddziaływania poza granice własnej działki;
- możliwość lokalizowania zabudowy jednorodzinnej, małych domów mieszkalnych i funkcji usługowej, w tym również usług publicznych, jako funkcji dopuszczalnej,
- zaleca się minimalne powierzchnie działek powstałych w wyniku podziałów wtórnych: 1200 m² dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej, 1000 m² dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i 600 m² dla usług. Wielkości te mogą być niższe, jednak nie powinny przekraczać dopuszczalnej tolerancji 30%.

Przyjęty w niniejszym studium podział terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniowo-usługową na dwa etapy realizacji obejmuje:

- a) w I etapie: wykorzystanie do obsługi komunikacyjnej istniejących dróg publicznych i istniejącego uzbrojenia terenów. Umożliwia to realizację od zaraz ustaleń studium oraz obustronne obudowanie istniejących, głównie gminnych, dróg publicznych,
- b) w II etapie tereny rozwojowe o charakterze podmiejskim oznaczają możliwość przeznaczenia terenów pod zabudowę mieszkaniowo-usługową wymagających ustalenia przebiegu nowych dróg dojazdowych, ustalenia zasad podziałów i nowych sieci uzbrojenia komunalnego. Etap ten powinien być możliwy do „uruchomienia” po wyczerpaniu rezerw terenowych przeznaczonych do zabudowy w I etapie.

2. Dla terenów mieszkaniowych o podstawowym przeznaczeniu: tereny osadnictwa wiejskiego, obejmują zarówno tereny zabudowy zagrodowej jak i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczalną funkcją usług lokalnych i agroturystyki - ustala się następujące zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu:

- lokalizacja nowej i utrzymanie istniejącej zabudowy zagrodowej z możliwością rozbudowy, przebudowy, modernizacji i budowy obiektów związanych z prowadzeniem gospodarstw rolnych i ogrodniczych, w tym również ograniczonej wielkościami zabudowy w zakresie prowadzenia specjalnych działów gospodarki rolnej (typu pieczarkarnie do 1000 m² powierzchni zabudowy, fermy hodowlane do 40 DJP) z jednoczesnym porządkowaniem użytkowanej działki;
- lokalizacja nowej i utrzymanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z możliwością rozbudowy, przebudowy, modernizacji i budowy obiektów mieszkaniowych w zabudowie jednorodzinnej,
- utrzymanie istniejących i możliwość lokalizacji usług i rzemiosła zarówno wbudowanych w obiekty mieszkaniowe jak i wolnostojących z zastrzeżeniem, że prowadzona działalność nie może powodować negatywnego oddziaływania na środowisko poza granice własnej działki;
- możliwość przekształcenia zabudowy na funkcję agroturystyczną, z zastrzeżeniem, że działalność ta nie może powodować negatywnego oddziaływania na środowisko, poza granice własnej działki;
- zalecany minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej - 30 % powierzchni działki; a maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 40 %,
- wysokość budynków - do trzech kondygnacji nadziemnych, z dopuszczeniem użytkowego poddasza, maksymalnie do 11 m; podpiwniczenia w zależności od warunków gruntowo-wodnych i spełnieniu przepisów odrębnych;
- dla budynków mieszkalnych zarówno w zabudowie zagrodowej jak i jednorodzinnej zalecane dachy dwu- lub wielospadowe, o kącie nachylenia do 45°. Dachy płaskie

można dopuścić w sytuacji występowania budynków o takiej geometrii dachu w sąsiedztwie;

- utrzymanie istniejącej zabudowy rekreacyjnej oraz możliwość realizacji nowej z prawem do przebudowy i rozbudowy;
- możliwość dokonywania podziału i łączenia działek, w wyniku, których minimalna zalecana powierzchnia nowej działki budowlanej po podziale wyniesie około 900 m² dla zabudowy nierolniczej i 1200 m² dla zabudowy zagrodowej.

Relacje pomiędzy zabudową zagrodową a zabudową mieszkaniową zostaną jednoznacznie przesądzone i uściślone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Wielkości nowoutworzonych działek należy traktować jako preferowane, z możliwością odstępstwa w uzasadnionych przypadkach, ze względu na istniejące uwarunkowania, do uszczegółowienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Dla zespołów o wiodącej funkcji mieszkaniowej, dla których będą sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego należy przewidzieć i określić niezbędne funkcje uzupełniające (w zależności od występujących uwarunkowań i potrzeb), jak: tereny dróg publicznych, zieleni urządzonej, usługi, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej itp.

3. Dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o charakterze osiedlowym z dopuszczeniem usług lokalnych ustala się następujące zasady i wskaźniki kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu:

- zachowanie istniejącej zabudowy i dokonanych podziałów na działki budowlane,
- preferowana wysokość budynków mieszkalnych – do dwóch kondygnacji, z dopuszczeniem użytkowego poddasza; maksymalnie 11 m do kalenicy, wysokość budynków związanych z prowadzoną działalnością usługową – parterowa lub dwie kondygnacje nadziemne, maksymalnie do 9 m;
- zalecane dachy: w nawiązaniu do sąsiednich budynków lub spadowe o kącie nachylenia w przedziale 10-45⁰,
- zalecany minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30 % powierzchni działki;
- zalecany maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy: 40 % powierzchni działki;
- zalecana minimalna powierzchnia działek budowlanych: 800-1000 m².

4. Dla terenów zabudowy o funkcjach mieszanych o podstawowym przeznaczeniu dla zabudowy jednorodzinnej i rekreacji indywidualnej, ustala się następujące zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu:

- lokalizacja nowej i utrzymanie istniejącej zabudowy, z możliwością rozbudowy, przebudowy, z jednoczesnym porządkowaniem użytkowanej działki;
- możliwość lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; preferowana wysokość budynków mieszkalnych – do dwóch kondygnacji, z dopuszczeniem użytkowego poddasza; podpiwniczenia w zależności od warunków gruntowo-wodnych i spełnieniu przepisów odrębnych;
- możliwość lokalizacji zabudowy rekreacji indywidualnej; preferowana wysokość budynków mieszkalnych – 9,0 m, rekreacyjnych – parter z dopuszczeniem użytkowego poddasza o wysokości do 7,5 m;
- dla budynków mieszkalnych jak i rekreacyjnych zalecane dachy dwu- lub wielospadowe, o kącie nachylenia do 45⁰, a tam, gdzie one przeważają w terenie – dachy płaskie,
- zalecany minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 30 % powierzchni działki; dla zabudowy rekreacji indywidualnej – 60 %;
- zalecany maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy: 35 % dla zabudowy jednorodzinnej i 15 % dla zabudowy rekreacyjnej,
- dopuszcza się lokalizowanie zabudowy towarzyszącej, takiej jak zabudowa gospodarcza, garażowa;
- utrzymanie istniejącej zabudowy zagrodowej z możliwością ograniczonej rozbudowy

nie powodującej wzajemnych kolizji obniżających poziom warunków zamieszkania i wypoczynku;

- możliwość dokonywania podziału i łączenia działek, w wyniku, których minimalna zalecana powierzchnia nowej działki budowlanej po podziale wyniesie około 1000 m².
- możliwość przekształcenia zabudowy istniejącej zagrodowej i rekreacyjnej, na funkcję agroturystyczną, z zastrzeżeniem, że prowadzona działalność nie spowoduje przekroczenia standardów jakości środowiska poza granicami działki lub lokalu, do których prowadzący posiada tytuł prawny.

5. Dla terenów o podstawowym przeznaczeniu zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej) z dopuszczeniem zabudowy wypoczynku zbiorowego – ustala się następujące zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 15% powierzchni działki rekreacji indywidualnej,
- minimalny udział powierzchni terenu biologicznie czynnego – 70% powierzchni działki,
- maksymalna wysokość budynków – 7,5 m,
- połączenie dachowe budynków – w przewadze spadowe,
- dla dopuszczalnej zabudowy wypoczynku zbiorowego: wskaźnik powierzchni zabudowy – 40 % powierzchni działki, 40 % minimalny udział terenu biologicznie czynnego, maksymalna wysokość budynków – 12 m,
- możliwa lokalizacja obiektów towarzyszących, w tym gospodarczych i garaży wolnostojących jako budynków parterowych, o kształcie i formie odpowiadającej otoczeniu;
- zalecana minimalna powierzchnia działki rekreacji indywidualnej (letniskowej) – 1000 m², wypoczynku zbiorowego – 1.500 m².

6. Dla terenów o podstawowym przeznaczeniu dla zabudowy usługowej, z dopuszczalną funkcją usług sportu i obsługi turystyki i rekreacji, a także zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej dla właścicieli, zieleni i obsługi komunikacji - ustala się następujące zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu:

- lokalizacja nowych i utrzymanie istniejących obiektów, z możliwością modernizacji, rozbudowy bądź uzupełnienia i wymiany zabudowy;
- utrzymanie istniejącej funkcji, z możliwością zmiany profilu, przy zastrzeżeniu, że zmiana nie będzie powodować negatywnego oddziaływania na środowisko przekraczającego granice działki;
- możliwość zmiany funkcji usług na zabudowę mieszkaniową, bądź możliwość realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej jako funkcji dopuszczalnej;
- możliwa lokalizacja obiektów towarzyszących, w tym gospodarczych i garaży wolnostojących jako budynków parterowych, o kształcie i formie odpowiadającej otoczeniu;
- dla obiektów sakralnych, objętych rejestrem bądź ewidencją zabytków – działania inwestycyjne uwarunkowane wymaganiami określonymi przez przepisy odrębne (obiekty i obszary w rejestrze) lub określone indywidualnie w planie miejscowym (obiekty w ewidencji),
- możliwość uzupełnienia zabudowy usługowej o obiekty i urządzenia związane z funkcją dydaktyczną i wychowaniem fizycznym;
- dopuszcza się zmianę dotychczasowej funkcji podstawowej na inne cele publiczne, bądź usługowe;
- utrzymanie istniejących obiektów i urządzeń sportowych – boisk i placów gier itp.;
- możliwość realizacji nowych sportowych, wypoczynkowych i rekreacyjnych obiektów i urządzeń terenowych;
- możliwość przekształcenia, wyburzenia bądź zmiany przeznaczenia istniejących budynków usługowych, jednak bez możliwości wprowadzania uciążliwych funkcji przemysłowych i wytwórczych oraz obiektów i działalności związanych z gospodarką

odpadami ;

- dopuszcza się lokalizację obiektów pomocniczych, towarzyszących funkcjom usługowym, zaplecza socjalnego, szatni, sanitariatów itd. jako parterowych,
- możliwość lokalizowania nowych budynków usługowych o wysokości do 15 m;
- dopuszcza się możliwość wydzielania nowych działek usługowych z wjazdem umożliwiającym korzystanie z samochodowego transportu towarowego wraz z zapewnieniem miejsc parkingowych, w tym uwzględniających miejsca parkingowe dla niepełnosprawnych;
- zalecany minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej - 10 % powierzchni działki i maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 80 % powierzchni działki;
- możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej właściciela i pomieszczeń dozoru jako funkcji uzupełniającej lub dopuszczalnej;
- dopuszcza się zmianę profili działalności i całkowite przekształcenie zainwestowania, z możliwością wyburzeń i wymiany zabudowy. Zaleca się wykorzystanie terenu na inne cele usługowe z możliwością funkcji mieszkaniowej – jako dopuszczalnej;

7. Dla terenów o podstawowym przeznaczeniu dla zabudowy produkcyjno-usługowej, magazynów, składów, z dopuszczalną funkcją urządzeń infrastruktury technicznej i obsługi komunikacji, a także urządzeń fotowoltaiki - odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW - ustala się następujące zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu:

- lokalizacja nowych i utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, przebudowy i modernizacji, z zastrzeżeniem, że prowadzona działalność nie może powodować negatywnego oddziaływania na środowisko poza granice działki;
- możliwość lokalizowania nowych budynków o wysokości do 25 m, z dopuszczeniem urządzeń wyższych, jeżeli wynika to z przyjętej technologii produkcji;
- dopuszcza się możliwość wydzielania nowych działek z wjazdem umożliwiającym korzystanie z samochodowego transportu towarowego wraz z zapewnieniem miejsc parkingowych;
- możliwość zagospodarowania działki lub zespołu działek wyłącznie jedną z funkcji podstawowych tj. produkcyjną lub usługową, a także obydwoma funkcjami;
- możliwość wprowadzenia funkcji mieszkaniowej jako uzupełniającej, jeżeli wynika to z charakteru prowadzonej działalności lub z potrzeb dozoru i nadzoru;
- zalecany minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 10 % powierzchni działki i maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 80 %,
- możliwość lokalizowania instalacji i urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW z wyłączeniem elektrowni wiatrowych, przy czym – w przypadku urządzeń fotowoltaiki - linie rozgraniczające zabudowy przemysłowej, przetwórstwa, składów i magazynów stanowią równocześnie granice ich stref ochronnych. Dopuszczenie lokalizacji urządzeń ogniw fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych dotyczy także terenów rezerw zabudowy przemysłowej, przetwórstwa, składów i magazynów.
- maksymalna wysokość urządzeń związanych z odnawialnymi źródłami energii – fotowoltaiki – 7 m, przy czym mogą być one lokalizowane na powierzchniach dachowych budynków lub zadaszonych parkingów;
- minimalna zalecana powierzchnia działek – 3000 m z dopuszczeniem odstępstw w zależności od istniejącego stanu własności;
- na wskazanych na rysunku studium obszarach w miejscowości Grabowiec – ustala się możliwość lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² z obowiązkiem sporządzenia planu miejscowego,

8) Dla terenów obsługi produkcji rolnej w Dąbrówce i w Dąbrowie Wielkiej ustala się następujące zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu:

- lokalizacja nowych i utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, przebudowy i modernizacji, z zastrzeżeniem, że prowadzona działalność nie może

- powodować negatywnego oddziaływania na środowisko poza granice działki;
- możliwość lokalizowania nowych budynków o wysokości do 15 m, z dopuszczeniem urządzeń wyższych, jeżeli wynika to z potrzeb prowadzonej działalności;
- możliwość wprowadzenia funkcji uzupełniających – usług, nie kolidujących z przeznaczeniem podstawowym;
- możliwość wprowadzenia funkcji mieszkaniowej jako uzupełniającej, jeżeli wynika to z charakteru prowadzonej działalności lub z potrzeb dozoru i nadzoru;
- zalecany minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30 % powierzchni działki i maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 60 %,

9) W studium wprowadza się pojęcie tzw. terenów rozwojowych dla wiodących funkcji, takich jak: mieszkaniowo-usługowa i produkcyjno-usługowa, składów i magazynów. Oznacza to możliwość przeznaczenia terenów obecnie otwartych, użytkowanych rolniczo – jako funkcji docelowej, prognozowanej, w dłuższym horyzoncie czasowym tj. jako II etap realizacji zabudowy.

Przyjmuje się zasadę, iż tereny rozwojowe winny być sukcesywnie obejmowane miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, które określą i uszczegółowią zasady przyszłego zagospodarowania, możliwości obsługi komunikacyjnej oraz infrastrukturą techniczną. a także określą relacje pomiędzy poszczególnymi formami i funkcjami zabudowy, tak aby zachowane były standardy zamieszkiwania oraz obsługi. W szczególności w strefie podmiejskiej istotnym jest, aby było możliwym tworzenie uporządkowanych zespołów tej zabudowy tworzących osiedla mieszkaniowe, nie zaś – rozpoczynanie budów w „szczerym polu” w zespole działek utworzonych wskutek podziału nieruchomości jednego właściciela.

Dla terenów rozwojowych o funkcjach określonych w studium obowiązywać mają zasady zagospodarowania i wskaźniki opisane wyżej.

10) Dla pozostałych terenów, ustala się następujące zasady zagospodarowania:

a) tereny rolne:

- utrzymanie istniejących upraw polowych, sadów, plantacji itp. z możliwością zabudowy obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, zabudową usługową i produkcyjną, służącą produkcji rolniczej i służących obsłudze gospodarki rolnej itp., pod warunkiem, że klasa bonitacyjna gruntów rolnych nie będzie wymagała formalnego dokonania zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze;
- zachowanie rozproszonej zabudowy zagrodowej i możliwość realizacji zabudowy zagrodowej oraz związanej z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, zabudowy inwentarskiej, rolniczej, związanej z przetwórstwem, składowaniem, produkcją sadowniczą, warzywną itp.,
- możliwość przekształcania istniejącej zabudowy bądź realizowania zabudowy agroturystycznej,
- możliwość utrzymania istniejących siedlisk, z prawem do ich modernizacji i rozbudowy,
- utrzymanie istniejących zadrzewień śródpolnych oraz oczek i cieków wodnych,
- budowa zbiorników wodnych (hodowlanych i rekreacyjnych) na ciekach naturalnych i rowach melioracyjnych jest możliwa po spełnieniu przepisów odrębnych (ustawy Prawo wodne),
- dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych oraz właściwych warunków odpływu wód opadowych i roztopowych należy zachować istniejącą sieć rowów melioracyjnych. W przypadku realizacji inwestycji, kolizje z istniejącymi urządzeniami melioracji wodnych szczegółowych – rowami melioracyjnymi powinny być rozwiązane zgodnie z przepisami odrębnymi (ustawą Prawo wodne),
- zaleca się nieprzykrywanie rowów melioracyjnych na otwartych terenach upraw rolnych,

- możliwość lokalizacji urządzeń infrastruktury technicznej (w tym m.in. stacji bazowych telefonii komórkowej),
- możliwość prowadzenia rozpoznania złóż kruszywa pospolitego, ewentualnego udokumentowania ich, celem uzyskania koncesji na eksploatację, przy zachowaniu przepisów odrębnych. Po udokumentowaniu zasobów za nie naruszające ustalenia studium należy uznać możliwość eksploatacji o ograniczonej wielkości (poniżej 2 ha i wydobywaniu rocznym mniejszym niż 20 tys. m³),
- zakazuje się składowania ziemi na otwartych terenach upraw rolnych,
- możliwość zalesiania gruntów rolnych, na zasadach określonych w przepisach odrębnych;
- możliwość modernizacji bądź rozbudowy istniejących dróg, oraz budowy nowych odcinków,
- zakaz parcelacji na małe działki (w zamyśle budowlane), dopuszcza się adaptację istniejącej, rozproszonej zabudowy zagrodowej, tj. rozbudowę i wymianę budynków w ramach istniejącego siedliska,
- w przypadkach szczególnych, dopuszcza się zabudowę obiektów związanych funkcjonalnie z podniesieniem efektywności gospodarki rolnej,
- osłanianie istniejącej zabudowy, uciążliwej dla środowiska, dysharmonijnej w krajobrazie, pasmami zadrzewień i zakrzewień,
- przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością rolniczą, a także innych obiektów budowlanych, należy stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty rolne,
- w wypadku występowania bądź odkrycia nowych stanowisk archeologicznych należy postępować zgodnie z przepisami odrębnymi,
- nasadzenia trwałej zieleni wysokiej pod liniami elektroenergetycznymi – z uwzględnieniem przepisów odrębnych w zakresie odległości od tych linii.

Odrębnego potraktowania wymagają tereny rolne z możliwością lokalizacji akceptowanych społecznie odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW. Są nimi instalacje ogniw fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych oraz istniejące elektrownie wiatrowe, dla których zostały wydane bądź zostaną wydane decyzje o pozwoleniu na budowę. Obszary, na których wskazuje się możliwość lokalizacji odnawialnych źródeł energii wraz ze strefami ochronnymi są wskazane graficznie na rysunku studium. Maksymalna wysokość urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii – to 220 m.

b) tereny rolne z przewagą trwałych użytków zielonych:

- utrzymanie istniejących kompleksów łąk jako istotnego elementu przyrodniczego i krajobrazowego gminy, jako terenów otwartych, z możliwością zadrzewień,
- dopuszcza się lokalizowanie urządzeń związanych z infrastrukturą techniczną i drogową, przy zachowaniu przepisów odrębnych,
- utrzymanie istniejących zadrzewień, rowów, oczek i cieków wodnych itp.,
- budowa zbiorników wodnych (hodowlanych i rekreacyjnych) na ciekach naturalnych i rowach melioracyjnych jest możliwa po spełnieniu przepisów odrębnych,
- możliwość modernizacji bądź rozbudowy istniejących dróg, oraz budowy nowych odcinków,
- możliwość wykorzystania terenów w granicach wskazanych jako „Polder Sieradz” i „Polder Myja” w sytuacjach zagrożenia powodzią,
- utrzymanie istniejących kompleksów zadrzewień śródpolnych wraz z możliwością ich powiększenia jako terenów do zalesienia w oparciu o obowiązujące przepisy w zakresie regulowania granicy polno-leśnej. Utrzymanie zadrzewień nie wyklucza ich pielęgnacji oraz racjonalnego użytkowania.
- zakaz wypalania traw,
- ochrona powierzchni zmeliorowanych - przy zmianie ich przeznaczenia konieczna jest kompleksowa przebudowa sieci drenarskich,

- stosowanie biologicznej obudowy cieków, zabezpieczenie koryt przed erozją przez roślinność,
- tereny te są zapleczem gospodarki hodowlanej (łąki i pastwiska),
- dopuszcza się niezbędne urządzenia z zakresu gospodarki wodnej i rolniczej,
- zapewnienie możliwości dojazdu do kompleksów terenów i do urządzeń melioracyjnych,
- adaptuje się istniejące budownictwo zagrodowe wraz z możliwą jego modernizacją. Zaleca się maksymalne ograniczenie lokalizacji nowych siedlisk na terenach użytków zielonych.
- w obiektach istniejących – uzupełnianie wyposażenia w zakresie infrastruktury technicznej (z dopuszczeniem, na warunkach wynikających z przepisów odrębnych, lokalnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz ogrzewania, z zaleceniem przechodzenia na nieuciążliwe dla środowiska media grzewcze),
- rozwój urządzeń związanych z turystyką, wypoczynkiem, sportem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki wodnej, rolnej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej, jest uwarunkowany od spełnienia wymagań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu. Wymagania powinny być zróżnicowane w zależności od położenia i cech poszczególnych fragmentów terenu,
- urządzenie tras rowerowych wg proponowanych przebiegów,
- w wypadku występowania lub odkrycia stanowisk archeologicznych należy postępować zgodnie z przepisami odrębnymi.

c) tereny zieleni parkowej:

- utrzymanie, pielęgnacja i rewaloryzacja istniejącej zieleni wysokiej i krzewów ozdobnych,
- możliwość urządzenia placów zabaw, lokalizowania obiektów małej architektury i sanitariatów itp.,
- dla wszystkich założeń parkowych (Biskupice, Chojne, Dąbrowa Wielka, Dąbrówka, Dzierlin, Kamionaczyk, Męcka Wola i Podłężyce), za wyjątkiem założenia pałacowo-parkowego we wsi Męcka Wola, wskazuje się potrzebę rewaloryzacji.
- możliwość lokalizowania funkcji usługowej (gastronomii, handlu, usług hotelowych) jako funkcji dopuszczalnej;

d) tereny ogrodów działkowych:

- utrzymanie dotychczasowej formy użytkowania w Dzierlinie, Chojnem i Kuśniach,
- możliwość lokalizowania obiektów małej architektury oraz urządzeń i sieci infrastruktury technicznej,
- możliwość przekształcenia w tereny ogólnodostępnej zieleni urządzonej;

e) tereny cmentarzy:

- utrzymanie istniejących cmentarzy we wsiach Charlupia Mała, Chojne, Dąbrowa Wielka i w Kłocko wraz z niezbędnymi obiektami towarzyszącymi (głównie parkingi),
- możliwość lokalizowania obiektów i zaplecza - urządzeń sanitarnych, socjalnych itp.,
- dla obiektów cmentarzy, w szczególności zieleni cmentarnej, podlegających ochronie konserwatorskiej - działania inwestycyjne uwarunkowane spełnieniem przepisów odrębnych odnoszących się do stref ochrony sanitarnej;

f) tereny lasów:

- zachowanie istniejących kompleksów leśnych, ochrona zasobów, siedlisk oraz ekosystemów
- pilne dokonanie korekty ustaleń planów urządzenia lasów,
- utrzymuje się istniejące osady leśne, z prawem do ich rozbudowy i modernizacji,
- zakaz realizacji zabudowy poza zabudową związaną z gospodarką leśną oraz obiektów infrastruktury technicznej, drogowej i ochrony przeciwpożarowej;

- wykorzystanie terenów dla potrzeb turystyki i wypoczynku, przy zachowaniu następujących zasad:
  - ruch turystyczny pieszy powinien odbywać się na wyznaczonych trasach, z określeniem rejonów swobodnej penetracji terenu, w porozumieniu z Nadleśnictwami Poddębice, Kolumna i Złoczew ,
  - ruch turystyczny rowerowy i konny powinien być ograniczony do wyznaczonych przez właściwe nadleśnictwo i odpowiednio urządzonych tras śródleśnych,
  - dopuszcza się urządzenie punktów widokowych i miejsc wypoczynku,
  - rozwój urządzeń związanych z turystyką, wypoczynkiem i sportem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki leśnej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej warunkuje się spełnieniem wymogów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu,
  - urządzenie tras rowerowych wg przebiegów uzgodnionych z właściwym nadleśnictwem,
- w wypadku występowania lub odkrycia stanowisk archeologicznych należy prowadzić postępowanie określone w przepisach odrębnych,
- w odniesieniu do dróg i szlaków stosuje się odpowiednio przepisy jak dla dróg dojazdowych i pożarowo-leśnych,
- dopuszcza się przeprowadzenie, w razie braku innych możliwości, liniowych elementów infrastruktury technicznej (najlepiej z wykorzystaniem istniejących dróg, duktów i przecinek),

Cele gospodarki leśnej realizowane będą zgodnie z ustawą o lasach, przy nadaniu nadrzędnej rangi środowiskowo-twórczym funkcjom lasu.

g) tereny wskazane do zalesień:

- utrzymanie dotychczasowego użytkowania rolniczego do czasu przeprowadzenia zalesień,
- utrzymanie istniejących oczek wodnych i cieków, dróg i elementów infrastruktury technicznej.
- warunkiem zakwalifikowania terenu do zalesienia winny być następujące przesłanki
  - posiada on powierzchnię nie mniejszą niż 0,5 ha,
  - teren graniczy z lasem,
  - nie graniczy z uprawami sadowniczymi lub szklarniowymi o powierzchni większej niż 0,25 ha,
  - dysponuje glebami o klasach bonitacyjnych nie objętych ochroną prawną, lub niewielkie enklawy gleb klasy IV znajdują się wewnątrz kompleksu gleb słabszych.

h) tereny wód otwartych (zbiorniki, rzeki, ciek i rowy melioracyjne) :

- utrzymanie śródlądowych wód powierzchniowych: rzek: Warty, Żegliny, Myi, Niniwki, Kanał Mesznik oraz urządzeń melioracji wodnych – Kanału Mazurek, Kanału Tyczyńskiego i wałów przeciwpowodziowych rzek: Warty, Myi i Żegliny. Ustala się zakaz likwidacji rowów, zakoli, starorzeczy, zbiorników i oczek wodnych z jednoczesnym zakazem ich zanieczyszczania i ograniczania dostępu do nich,
- zakazuje się przegradzania dolin rzecznych stanowiących korytarze ekologiczne,
- użytkowanie wód otwartych do celów rekreacyjnych i sportowych, urządzenie łowisk i stawów hodowlanych powinno być poprzedzone działaniami zgodnie z przepisami odrębnymi,
- możliwość lokalizacji urządzeń służących regulacji rzeki oraz ochrony przeciwpowodziowej zgodnie z przepisami odrębnymi;
- należy zapewnić pas gruntu o szerokości min./ 1,5 m wolnego od trwałych naniesień i nasadzeń od rzeki w celu umożliwienia prawidłowej eksploatacji zgodnie z przepisami odrębnymi,
- kolizje systemów komunikacji i infrastruktury technicznej z rzekami powinny być rozwiązywane zgodnie z przepisami odrębnymi.

i) tereny komunikacji infrastruktury technicznej (wszystkie tereny dróg i tereny kolejowe, komunalne ujęcia wody, ważniejsze zakładowe ujęcia wody, oczyszczalnia ścieków, obiekty i urządzenia gazownictwa oraz elektroenergetyki):

- utrzymanie istniejących obiektów i urządzeń z możliwością ich rozbudowy i modernizacji,
- możliwość realizacji nowych obiektów i urządzeń technicznych w oparciu o przepisy odrębne,
- utrzymanie obecnej i realizowanej infrastruktury drogowej i kolejowej, obsługi komunikacyjnej z możliwością przebudowy, modernizacji i budowy nowych przebiegów usprawniających układ komunikacyjny i obsługę techniczną obszaru.

5.3. Zasady ochrony urządzeń melioracji wodnych i terenów zmeliorowanych

Granice terenów zmeliorowanych zostały przedstawione na obydwu rysunkach studium. Tereny te i urządzenia melioracji wodnych powinny pozostać w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym i jako trwałe użytki zielone. W przypadku inwestycji realizowanych na gruntach figurujących w ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów prowadzonej w okresie sporządzania niniejszego studium przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi – zmiana przeznaczenia zmeliorowanych gruntów rolnych może nastąpić tylko w sytuacjach wyjątkowych przy braku alternatywnych rozwiązań, po uprzednim dokonaniu przebudowy urządzeń melioracyjnych, w sposób umożliwiający ich prawidłowe funkcjonowanie na terenach oddziaływania, zgodnie z przepisami odrębnymi. Obowiązują także działania określone przepisami odrębnymi w zakresie wykreślenia z ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów po dokonaniu zmiany sposobu wykorzystania gruntów rolnych.

W przypadku użytków rolnych nie figurujących w ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów – każda zmiana przeznaczenia terenów nie powinna zakłócać przepływu wód gruntowych.

Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych oraz właściwych warunków odpływu wód opadowych i roztopowych należy zachować istniejącą sieć rowów melioracyjnych. Należy zapewnić pas gruntu od rowów melioracyjnych wolny od naniesień i nasadzeń w celu umożliwienia ich prawidłowej eksploatacji. Kolizje systemów komunikacji i infrastruktury technicznej z rowami melioracyjnymi i rurociągami drenarskimi powinny być rozwiązane zgodnie z przepisami odrębnymi (ustawy Prawo wodne). Otwarte rowy melioracyjne stanowiące urządzenia melioracji wodnych nie powinny być, poza szczególnymi i uzasadnionymi przypadkami niewielkich odcinków, przykrywane tj. prowadzone jako rurociągi.

Należy też zapewnić pas gruntu w sąsiedztwie stopy wału przeciwpowodziowego po stronie odpowietrznej (wolny od zabudowy, trwałych naniesień, trwałych ogrodzeń i nasadzeń) na potrzeby komunikacji związanej z utrzymaniem, rozbudową lub przebudową wału przeciwpowodziowego oraz zapewnienia jego bezpieczeństwa.

Ustala się przebieg granicy strefy ochronnej szczelności i stabilności wału przeciwpowodziowego poprowadzonej w odległości min. 50 m od stopy wału przeciwpowodziowego po stronie odpowietrznej, gdzie obowiązują szczególne warunki zagospodarowania i użytkowania zgodnie z przepisami odrębnymi.

Rozbudowa istniejących obiektów budowlanych oraz wykonywanie robót budowlanych w strefie 50 m od stopy wału przeciwpowodziowego po stronie odpowietrznej jest możliwa po wcześniejszym uzyskaniu odpowiedniej decyzji zwalniającej z zakazów tam obowiązujących zgodnie z przepisami odrębnymi. Kolizje systemów komunikacji i infrastruktury technicznej z wałami przeciwpowodziowymi powinny być rozwiązywane zgodnie z przepisami odrębnymi.

5.4. Obszary przestrzeni publicznej

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, „ilekroć w ustawie jest mowa o „obszarze przestrzeni publicznej” – należy przez to rozumieć obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, określone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”. W takim rozumieniu w gminie Sieradz, podobnie jak w sąsiedniej gminie Zduńska Wola nie ma ani jednego obszaru o szczególnym znaczeniu dla ogółu wszystkich mieszkańców, czyli takiego miejsca, w którym koncentruje się w wyraźny sposób życie publiczne. Obszary takie znajdują się w rozproszeniu.

Urząd Gminy, w którym mieszkańcy załatwiają swoje różne sprawy, mieści się w mieście Sieradzu przy ul. Armii Krajowej 5. Życie publiczne koncentruje się w gminie przede wszystkim w rejonach usług publicznych, takich jak:

rejony kościołów i kaplic (Chałupia Mała, Chojne, Dąbrowa Wielka, Kłocko),
rejony szkół podstawowych (Kłocko, Rzechta, Chałupia Mała, Chojne, Dąbrowa Wielka) i
rejony centralnej części wsi, w szczególności posiadających świetlice wiejskie lub ogólnodostępne parki wiejskie.

W Studium preferowane jest stanowisko mówiące o tym, że istnienie miejsc wspólnych spotkań mieszkańców sprzyja procesowi integracji społecznej, poczuciu własnej wartości i lokalnemu patriotyzmowi. Wspólne spotkania mogą owocować wieloma bardzo ciekawymi i pożytecznymi akcjami społecznymi. Obszary o charakterze przestrzeni publicznej powinny posiadać obiekty służące zaspokajaniu potrzeb nie tylko stałych mieszkańców, ale i mieszkańców sezonowych oraz turystów. W takim znaczeniu obszarów przestrzeni publicznej w gminie Sieradz obecnie nie ma.

W Studium przyjmuje się, iż szczególnie w miejscowości Chałupia Mała, gdzie pątników i turystów przyciąga sanktuarium Matki Boskiej Chałupskiej – taki obszar powinno się wyznaczyć. Z uwagi na położenie na gruntach parafialnych – nie jest to jednak obszar powszechnie i stale dostępny dla wszystkich. Należy zatem uznać obszar w sąsiedztwie kościoła w Chałup[i] Małej jako potencjalny obszar przestrzeni publicznej.

5.5. Walory krajobrazowo - turystyczne

Do działań znaczących w rozwoju gminy należy także rozwój sektora turystyki. Jednym ze sposobów na zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy, jest rozbudowa infrastruktury turystycznej, na którą składają się między innymi szlaki rowerowe, konne, samochodowe, obszary wypoczynku i rekreacji. Ich przygotowanie i realizacja uzależniona będzie jednak od działań samorządu lokalnego.

Do turystycznego rozwoju gminy Zduńska Wola, mogą przyczynić się istniejące oraz projektowane szlaki i pasma turystyczno- kulturowe o znaczeniu ponadlokalnym:

- *Szlak Bursztynowy – Odcinek Nadwarciański* – rowerowy o znaczeniu ponadregionalnym.
- *Sieradzka eSka* - rowerowy, oznakowany kolorem żółtym o znaczeniu regionalnym,
- *Szlak Dworków Ziemi Sieradzkiej* - pieszy, znakowany kolorem niebieskim, o znaczeniu regionalnym,
- *Szlak im.St.W.Reymonta* – pieszy, znakowany kolorem zielonym o znaczeniu regionalnym,
- *Szlak Walk nad Wartą 1939 r.* – pieszy, znakowany kolorem niebieskim o znaczeniu regionalnym,
- *Szlak wodny rzeki Warty ze stanicami kajakowymi w Burzeninie, Sieradzu i Warcie* o znaczeniu ponadregionalnym. W gminie Sieradz jest przewidywana budowa przystani kajakowej w Bobrownikach,
- *Szlak turystyczny Romański* – projektowany,
- *Szlak turystyczny „Skarbów Ziemi Sieradzkiej”* – projektowany.

Inne szlaki są wyszczególnione w rozdziale III.3.3.

Niezwykle ważnymi miejscami na szlakach turystycznych są miejscowości pątnicze-Charłupia Mała i Chojne.

Gminę rozślawiają nadto zachowane i kultywowane obyczaje, wyroby i prezentacje na lokalnych i regionalnych festiwalach wszelakich przejawów sztuki ludowej regionu sieradzkiego. Pietyzmem przez władze samorządowe należy zatem otaczać i doceniać ośrodki ludowej twórczości artystycznej: w zakresie stroju i zdobnictwa wnętrz w Chojnem, Wiechucicach, Mnichowie, rzeźby – w Rudzie i Stoczkach, stroju kobiecego – w Wiechucicach, Chojnem, Bogumiłowie, Dzigorzewie i Mnichowie.

5.6. Tereny wyłączone z zabudowy ze względu na przepisy odrębne

Są to zakazy lub ograniczenia dla zabudowy i zagospodarowania obejmujące:

- strefy ochronne wyznaczone w odległości 50 m od granic ogrodzenia cmentarnego cmentarza w Charłupii Małej, Chojnem i Kłocku, wyłączone z zabudowy o funkcjach określonych zgodnie z przepisami odrębnymi oraz strefy położone w odległości 50-150 m, w których obowiązują ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu określone w przepisach odrębnych,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią (w dolinie Warty), na których występują ograniczenia wynikające z ustawy Prawo wodne. Tylko w szczególnych przypadkach, jeżeli nie utrudni to ochrony przed powodzią, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, przy realizacji inwestycji, w drodze decyzji, zwolnić od tych zakazów.
- tereny udokumentowanych złóż surowców naturalnych do czasu całkowitego wyeksploatowania zasobów,
- strefy uciążliwości od obiektów infrastruktury technicznej:
  - ✓ napowietrznych linii WN 110 kV (korytarz wg Polskiej Normy)
  - ✓ napowietrznych linii średniego napięcia (korytarz wg Polskiej Normy)
  - ✓ gazociągów wysokiego ciśnienia (korytarze wg przepisów odrębnych),
- tereny kolejowe PKP (teren zamknięty, odległości wynikające z przepisów odrębnych),
- teren kompleksu wojskowego K-7672, - (zamknięty-specjalny, w sołectwie Sokołów),
- tereny w strefie szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych.

5.7. Tereny, na których ogranicza się lokalizację zabudowy ze względu na ochronę walorów przyrodniczych

Wyżej wymienione tereny to:

- lasy,
- tereny zieleni urządzonej (Charłupia Mała),
- kompleksy zieleni z pomnikami przyrody,
- tereny zieleni parkowej, w tym parki zabytkowe,
- tereny zagrożone powodzią i okresowymi podtopieniami,
- tereny występowania potencjalnych złóż surowców,
- tereny innych dolin rzecznych i obniżeń terenowych,
- obszary występowania gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych (II-III) oraz tereny zmeliorowane,
- wzdłuż dróg ekspresowej i głównych (odległości w zależności od przekroczenia poziomu hałasu powodowanego natężeniem ruchu oraz ograniczenia w zakresie obsługi terenów przyległych wynikające z przepisów odrębnych),
- tereny lokalizacji odnawialnych źródeł energii wraz ze strefami ochronnymi.

6. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego

6.1. Obiekty i obszary objęte ochroną oraz zasady ich ochrony

Wymogi ochrony przyrody wynikają m.in. z zapisów zawartych w obowiązującej w okresie sporządzania niniejszej zmiany studium ustawy z dnia 16.04. 2004 r. o ochronie przyrody oraz z aktów wykonawczych.

Tereny położone w gminie Sieradz zostały objęte kilkoma formami ochrony przyrody takimi jak: rezerwat przyrody, Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki, pomniki przyrody, Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu i użytki ekologiczne.

1. Rezerwat Przyrody „Półboru”

Dla obiektu powinien zostać sporządzony plan ochrony i działania w nim określone będą wykonywane przez Nadleśnictwo Kolumna, które nim administruje.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie zbiorowisk leśnych dąbrowy świetlistej i fragmentów grądu oraz stanowisk roślin chronionych.

2. Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki

Obowiązującym w zakresie zasad ochrony jest w okresie sporządzania dokumentu Rozporządzenie nr 9/2006 Wojewody Łódzkiego, z dnia 11 stycznia 2006 r w sprawie Parku Międzyrzecza Warty i Widawki (Dz. Urz. Woj. Ł. nr 20, poz. 194, z dnia 23 stycznia 2006 r). Zasady ochrony Parku reguluje także Rozporządzenie nr 30/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 listopada 2006 roku w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki (Dz. Urz. W. Ł. nr 380, poz. 2946, z dn. 13 listopada 2006 r).

3. Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu

W obecnym kształcie Nadwarciański OChK został utworzony na podstawie Rozporządzenia nr 5/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 w sprawie wyznaczenia Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Ł. nr 75, poz. 709 z dn. 31 marca 2009 r).

Od stycznia 2013 r obowiązuje Uchwała Nr XXXI/614/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 18 grudnia 2012 r. w sprawie Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, gdzie wymienione są ustalenia dotyczące czynnej ochrony, jaką należy realizować na terenie obszaru oraz aktualnie obowiązujące zakazy. Nadzór nad obszarem sprawuje Marszałek Województwa Łódzkiego.

4. Użytki ekologiczne

Są one opisane w części obejmującej uwarunkowania i celem ochrony tych obszarów jest zachowanie w niezmienionym kształcie i pozostawienie procesom naturalnej sukcesji („Dąbrowa I” i „Dąbrowa II”).

5. Pomniki przyrody. Są wyszczególnione w części obejmującej uwarunkowania. Zasady ich ochrony powinny wynikać z aktualnej ustawy o ochronie przyrody po podjęciu stosownej uchwały przez Radę Gminy Sieradz .

6. Inne formy ochrony przyrody.

Na terenie gminy Sieradz w ramach obszaru włączonego do sieci Natura 2000 (specjalny obszar ochrony ptaków) znajduje się fragment doliny Warty. Zasady ochrony tego terenu wynikają z Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/147/WE tzw. dyrektywy ptasiej, z ustawy o ochronie przyrody oraz przepisów odrębnych.

Na terenach Lasów Państwowych zidentyfikowano siedliska naturalne, chronione na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000”. Są to:

• grąd subkontynentalny	kod 9170
• wyżynny jodłowy bór mieszany	kod 91PO
• łęg olszowy	kod 91EO

6.2. Ogólne kierunki polityki w zakresie ochrony przyrody

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Ustawa w tym zakresie nakłada stosowne obowiązki zarówno na osoby fizyczne jak również na organy administracji publicznej, osoby prawne i inne jednostki organizacyjne. Ustawa określa bezpośrednią odpowiedzialność za nadzór nad poszczególnymi formami ochrony.

W przypadku parku krajobrazowego oraz obszaru chronionego krajobrazu nadzór taki pełni Marszałek Województwa Łódzkiego.

Dla tych form ochrony obowiązują akty prawne na podstawie których wykonywanie ochrony jest ściśle określone. Rolą władz samorządowych gminy Sieradz jest przestrzeganie tych zasad oraz respektowanie zakazów, a nade wszystko współdziałanie z marszałkiem województwa i agendami przez niego powołanymi. W przypadku parku krajobrazowego dotyczy to Dyrekcji Sieradzkich Parków Krajobrazowych. Realizacja tych zadań w zakresie kształtowania i ochrona krajobrazu, przede wszystkim może być realizowane poprzez kształtowanie polityki przestrzennej gminy.

Ważnym obiektem objętym ochroną prawną jest rezerwat przyrody „Półboru”. Jest to rezerwat wchodzący w skład Państwowego Gospodarstwa Leśnego. Kierunkiem polityki władz samorządowych gminy w tym przypadku powinno być prowadzenie szerokiej edukacji ekologicznej w ścisłym porozumieniu z Nadleśnictwem Kolumna. Efektem prawidłowo realizowanej edukacji będzie respektowanie zasad ochrony rezerwatów. Zakazy obowiązujące w rezerwacie wynikają z ustawy o ochronie przyrody. Prawem, ale i społecznym obowiązkiem władz samorządowych gminy jak i jej mieszkańców jest uczestniczenie w procedurach dotyczących sporządzenia planu ochrony dla rezerwatu.

Zgodnie z przepisami odrębnymi, jedynie rada gminy jest kompetentna w zakresie wprowadzenia ochrony lub jej zniesienia w przypadku pomnika przyrody, zespołu przyrodniczo krajobrazowego, użytku ekologicznego oraz stanowiska dokumentacyjnego.

Na terenie gminy od 1998 r. są wyznaczone tereny jako projektowany rezerwat przyrody „Chojne-Oles” oraz projektowany użytk ekologiczny „Chojne-Starorzecze” i zespół przyrodniczo krajobrazowy „Chojne nad Wartą”. Wszystkie położone są w granicach Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki i zostały zaproponowane do ochrony w pierwszej edycji planu ochrony parku.

Do chwili obecnej nie podjęto żadnych działań w zakresie wprowadzenia ochrony prawnej. Projektowane do ochrony tereny stanowią w ogromnej przewadze własność prywatną, co bardzo poważnie ogranicza możliwość uznania tych obiektów za formy ochrony przyrody.

Kierunkiem polityki władz samorządowych w tym zakresie, musi pozostać prawidłowe kształtowanie polityki przestrzennej, umożliwiającej pełną ochronę obiektów istniejących jak podjęcie działań na rzecz wprowadzanie ochrony w przypadku form projektowanych.

Istotne znaczenie ma tu realizowanie zasady zrównoważonego rozwoju. Tak jak w przypadkach pozostałych, ważnym elementem jest prowadzenie ogólnie pojętej edukacji ekologicznej.

W przypadku istniejących użytków ekologicznych oraz wszystkich pomników przyrody na Radzie Gminy Sieradz spoczywa obowiązek dostosowania stanu prawnego tych form ochrony do wymogów ustawy o ochronie przyrody.

6.3. Strefy ochronne ujęć wód podziemnych

Wszystkie ujęcia wód podziemnych mają zapewnione bezpośrednie strefy ochrony. Jest to obszar, na którym usytuowane jest ujęcie wody oraz otaczający je pas gruntu o szerokości od 8 do 10 m, zależnie od charakteru i rodzaju ujęcia. Dopuszczalne

jest wyznaczanie granic terenu ochrony bezpośredniej o innej szerokości, jeżeli jest to uzasadnione ukształtowaniem i zagospodarowaniem terenu otaczającego ujęcie wód podziemnych. Na terenie ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Musi on być ogrodzony, oznaczony i wyposażony w tablice informacyjne.

Teren ochrony pośredniej jest obszarem wyznaczonym na podstawie ustaleń zawartych w dokumentacji hydrogeologicznej określającej zasoby ujęcia i obszar zasobowy ujęcia obejmujący strefę wewnętrzną, przylegającą do terenu ochrony bezpośredniej i strefę zewnętrzną. Wewnętrzny teren ochrony pośredniej obejmuje obszar wyznaczony 30-dniowym czasem przepływu wody w warstwie wodonośnej do ujęcia. Zewnętrzny teren ochrony pośredniej obejmuje obszar spływu wód do ujęcia, w tym także obszar zasilania oraz obszar ochrony jakościowej i ilościowej (zasobowej) ujęcia. Sposób wyznaczania granicy terenu ochrony pośredniej określają odpowiednie przepisy, w których podane są także nakazy, zakazy i ograniczenia w użytkowaniu terenów wewnętrznego i zewnętrznego ochrony pośredniej. Obecnie żadne z komunalnych ujęć wody nie ma ustanowionej strefy ochrony pośredniej.

Podobnie jak w dotychczasowym studium, również w obecnej edycji wskazane są zasięgi obszarów zasobowych dla ujęć wód podziemnych w Zduńskiej Woli (Opiesin) i Sieradza (Górka Kłocka).

7. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej - zasady ochrony

Obiekty i obszary dziedzictwa kulturowego przedstawiono w rozdziale IV.3 niniejszego tekstu Studium. W niniejszym rozdziale zawarte są ustalenia dotyczące ochrony tych obiektów i obszarów.

Dla utrzymania ciągłości historycznej użytkowania obiektów wpisanych do rejestru zabytków i objętych ochroną konserwatorską, najbardziej właściwe jest ustalenie dla nich funkcji nawiązujących do pierwotnego przeznaczenia.

W polityce ochrony zabytków należy uwzględniać:

- zachowanie i eksponowanie walorów dziedzictwa kulturowego gminy Sieradz,
- konserwację i przywracanie do stanu właściwego zasobów, składników i walorów środowiska kulturowego,
- kształtowanie harmonijnego, współczesnego krajobrazu kulturowego z uwzględnieniem uwarunkowań historycznych i regionalnych.

Dziedzictwo kulturowe stanowi wartość podlegającą ochronie prawnej. Ochrona dóbr kultury materialnej jest celem publicznym i także zadaniem polityki przestrzennej. Obiekty kultury materialnej winny być wykorzystywane i użytkowane z zapewnieniem ochrony konserwatorskiej, rewaloryzacji i humanizacji oraz nadania im odpowiednich funkcji użytkowych.

Działania prowadzone w sferze ochrony krajobrazu kulturowego powinny zmierzać do:

- zachowania istniejącej zabudowy o wartościach zabytkowych i kompozycyjnych,
- konserwacji, rewaloryzacji i porządkowania zabytkowych parków, cmentarzy, zabytkowych budynków mieszkalnych i gospodarczych,
- zachowania i ochrony stanowisk archeologicznych,
- zachowania i konserwacji obiektów historycznych oraz dążenie do usunięcia elementów uznanych za zniekształcające założenia historyczne i rekonstrukcji cennych obiektów zniszczonych,
- dostosowania współczesnej funkcji do wartości obiektów zabytkowych.

- ustalenia dotyczące zabytków wpisanych do rejestru:

W odniesieniu do obiektów wpisanych do rejestru zabytków tj.

1. pałacu w Biskupicach o znaczeniu ponadregionalnym – nr rej. 288/A,
2. spichlerza w Biskupicach – nr rej. 3/A,
3. kościoła w Chojnem o znaczeniu ponadregionalnym – nr rej. 10/A,
4. dworu w Chojnem o znaczeniu ponadregionalnym – nr rej. 11/A,
5. parku w Chojnem – nr rej. 358/A,
6. kościoła parafialnego w Dąbrowie Wielkiej o znaczeniu regionalnym – nr rej. 12/A,
7. dworu w Dąbrowie Wielkiej o znaczeniu regionalnym – nr rej. 13/A,
8. parku w Dąbrowie Wielkiej – nr rej. 370/A,
9. dworu w Dzierlinie o znaczeniu regionalnym – nr rej. 16/A,
10. kaplicy w Dzierlinie – nr rej. 421/A,
11. kaplicy-kościoła w Kłocku – nr rej. 28/A,
12. oficyny dworskiej w Męckiej Woli – nr rej. 42/A,
13. parku w Męckiej Woli – nr rej. 40/A,
14. parku podworskiego w Podłężycach – nr rej. 414/A

stosownie do obowiązujących uwarunkowań prawnych, wszelkie działania w tych obiektach wymagają prowadzenia postępowania uwzględniającego wymagania określone w przepisach odrębnych w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Wykorzystanie zabytku na cele użytkowe może się odbywać wyłącznie w sposób zapewniający zachowanie jego wartości. Wszelkie zmiany w otoczeniu i w sąsiedztwie w/w zabytków (przebudowa istniejących i budowa nowych obiektów oraz sposób zagospodarowania), których charakter może mieć wpływ na walory tych obiektów (np. ekspozycja) – nie mogą pogorszyć stanu zachowania zabytku ani naruszyć jego wartości bądź też w inny sposób ograniczyć możliwość właściwego korzystania z zabytku.

W odniesieniu do obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków tj.

1. grodziska w Mnichowie – nr rej. 42/A,
2. grodziska w Okopach – nr rej. 45A,
3. grodziska w Podłężycach – nr rej. 46/A

wszelkie działania na terenie zabytku i w jego sąsiedztwie wymagają postępowania określonego w przepisach odrębnych w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

- ustalenia w odniesieniu do obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków:

W gminnej ewidencji zabytków znajdują się obiekty wyszczególnione w rozdziale 2.1. Wszystkie obiekty zawarte w gminnej ewidencji zabytków należy przewidzieć do trwałej adaptacji, z zachowaniem charakterystycznych dla lokalnej tradycji budowlanej form i faktur w następujący sposób:

- przy zagospodarowywaniu i użytkowaniu budynków ustalić obowiązek trwałego zachowania ich wartości. Działania, które mogą mieć wpływ na wygląd elewacji bądź mogą przyczynić się do zmiany wyglądu powinny być podjęte w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- adaptacja, przebudowa lub rozbudowa budynku jest dopuszczalna wyłącznie w sytuacji, która nie doprowadzi do niekorzystnych zmian w skali i zniekształcenia formy, ponadto powinna uwzględniać zachowanie historycznej proporcji, detalu, tradycyjnych technik, materiałów, a także faktur wypraw wewnętrznych,
- w stosunku do obszarów zabytkowych parków ustalenia dotyczące zmiany sposobu użytkowania terenu powinny uwzględniać pierwotną funkcję obszaru, z zakazem wprowadzania zmian mogących spowodować uszczerbek dla wartości obszaru oraz nakazem działań rewaloryzacyjnych obszaru i pielęgnacyjnych istniejącego drzewostanu,
- wszelkie działania dotyczące zmiany gabarytów i elewacji, w tym także proporcji otworów zewnętrznych i form zewnętrznej stolarki otworowej, powinny być dokonywane pod warunkiem, że nie spowodują niekorzystnych zmian formy budynku,
- rozbiórkę budynków zabytkowych można dopuścić w sytuacjach uzasadnionych ich stanem zachowania i przy braku możliwości technicznych dla ich remontu –

Wojewódzki Konserwator Zabytków może nałożyć obowiązek wykonania dokumentacji inwentaryzacyjnej obiektu likwidowanego;

- wszelkie zmiany w sąsiedztwie zabytków, których charakter może mieć wpływ na walory zabytków (np. ekspozycyjne i użytkowe), przebudowa istniejących i budowa nowych obiektów oraz sposób zagospodarowania przestrzeni, nie powinny pogorszyć stanu zachowania zabytku ani naruszać jego wartości.

- Proponowane wytyczne dla obszarów wymagających ochrony konserwatorskiej:

W gminie Sieradz obszary ochrony konserwatorskiej występują w następujących wsiach: Biskupice, Charłupia Mała, Dzierlin, Chojne, Dąbrowa Wielka, Dąbrówka, Kamionaczyk, Kłocko, Męcka Wola, Podłężyce i Mnichów.

BISKUPICE - obszar ochrony konserwatorskiej zespołu dworsko-parkowego, w którym odrębnie chronione są pałac i spichlerz - obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz park w zespole pałacowo-parkowym wraz z bramą wjazdową i elementami ogrodzenia – wpisane do ewidencji zabytków. Zasady tej ochrony opisane są powyżej. Obszar zespołu wyróżnia się w całości układu przestrzennego Biskupic swoimi cechami przestrzennymi, a w szczególności tym, że dominują w nim elementy historycznej kompozycji przestrzennej, obrazujące czytelnie historyczne pochodzenie zespołu oraz elementy reprezentacyjne lub typowe dla I połowy XIX w. i początku XX w. w rozwoju architektury i urbanistyki pod względem rozplanowania, zabudowy oraz układu terenu i krajobrazu.

Wskazuje się na wyznaczenie strefy ochrony ekspozycji zespołu dworsko-parkowego, w którym zasady zabudowy i zagospodarowania terenu winny być podporządkowane zachowaniu odpowiednich relacji przestrzenno-funkcjonalnych wynikających z tego sąsiedztwa. W obszarze strefy ochrony ekspozycji obszaru zabytkowego:

- wskazuje się na utrzymanie istniejących funkcji i zabudowy, a wszelkie uzupełnienia zabudowy istniejącej powinny zmierzać ku wykształceniu się czytelnego układu przestrzennego, z możliwie jak największym ograniczeniem zbliżania się w sytuowaniu nowych obiektów budowlanych do granicy obszaru zabytkowego,
- należy zakazać lokalizowania obiektów kubaturowych stanowiących konkurencyjne dominanty wobec zasadniczego obiektu ochrony,
- sytuowanie nowej zabudowy należy podporządkować zasadzie możliwie jak najlepszego widokowego wyeksponowania zespołu zabytkowego,
- w przypadku przystąpienia do sporządzania planu miejscowego strefa ochrony ekspozycji winna stanowić integralną część obszaru objętego tym planem,

CHARŁUPIA MAŁA - obszar ochrony konserwatorskiej zespołu kościoła parafialnego, w którym odrębnie chronione są: kościół parafialny, cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia z bramą i ogrodzeniem, plebania w zespole kościoła parafialnego i wikariat w zespole kościoła parafialnego wpisane do ewidencji zabytków. Zasady tej ochrony opisane są powyżej.

Wskazuje się na wyznaczenie strefy ochrony ekspozycji zespołu kościoła parafialnego, w którym zasady zabudowy i zagospodarowania terenu winny być podporządkowane zachowaniu odpowiednich relacji przestrzenno-funkcjonalnych wynikających z tego sąsiedztwa.

W obszarze strefy ochrony ekspozycji obszaru zabytkowego:

- wskazuje się na utrzymanie istniejących funkcji i zabudowy, a wszelkie uzupełnienia zabudowy istniejącej należy podporządkować zasadzie możliwie jak najlepszego widokowego wyeksponowania zespołu zabytkowego,
- zakazuje się lokalizowania obiektów kubaturowych stanowiących konkurencyjne dominanty wobec zasadniczego obiektu ochrony.
- w przypadku przystąpienia do sporządzania planu miejscowego strefa ochrony ekspozycji winna stanowić integralną część obszaru objętego tym planem,

Proponuje się nadto objąć ochroną konserwatorską układ przestrzenny części wsi Charłupia

Mała, w którym:

- realizacja nowej zabudowy powinna być dostosowania do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i bryły zabudowy, przy jednoczesnym założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej,
- należy zachować i utrzymać historyczne linie zabudowy, wskazuje się na utrzymanie istniejących funkcji i zabudowy, a wszelkie jej uzupełnienia powinny zmierzać ku wykształceniu się czytelnego układu przestrzennego, bez przesuwania się zabudowy w kierunku otwartych terenów o rolniczym użytkowaniu,
- należy zachować istniejące podziały parcelacyjne,
- nie powinno się wytyczać nowych ciągów komunikacyjnych, ale opierać je na dotychczasowych założeniach,

Obiektem wpisanym do ewidencji zabytków jest także cmentarz, którego zachowanie wraz z miejscem pamięci narodowej i ogrodzeniem podlega zasadom opisanym wyżej dla obiektów i obszarów w gminnej ewidencji zabytków.

DZIERLIN - obszar ochrony konserwatorskiej zespołu dworsko-parkowego, w którym odrębnie chronione są dwór w zespole dworsko-parkowym - obiekt wpisany do rejestru zabytków oraz relikty parku wraz z kaplicą dworską w zespole dworsko-parkowym – wpisane do ewidencji zabytków. Zasady tej ochrony opisane są powyżej.

Obszar zespołu, z uwagi na zajmowaną powierzchnię i intensywnie zabudowane sąsiedztwo, relatywnie mało wyróżnia się w całości układu przestrzennego Dzierlina. Dlatego też proces harmonijnego zagospodarowania otoczenia według zasady uzyskania odpowiednich relacji funkcjonalno-przestrzennych z obszarem ochrony konserwatorskiej jawi się jako długotrwały i trudny w realizacji. Wskazuje się jednak na celowość wyznaczenia strefy ochrony ekspozycji obszaru zespołu dworsko-parkowego, w której:

- należy sukcesywnie dostosowywać istniejącą zabudowę w zakresie funkcji i skali do uzyskania odpowiednich relacji z sąsiadującym obszarem zabytkowym, a wszelkie uzupełnienia zabudowy istniejącej należy podporządkować zasadzie możliwie jak najlepszego widokowego wyeksponowania zespołu zabytkowego,
- zakazuje się lokalizowania obiektów kubaturowych stanowiących konkurencyjne dominanty wobec zasadniczego obiektu ochrony,
- relikty istniejącego drzewostanu parkowego należy pilnie poddać rewaloryzacji,
- zaleca się objąć planem miejscowym obszar w granicach wskazywanej ochrony konserwatorskiej wraz ze strefą ochrony ekspozycji.

CHOJNE - obszar ochrony konserwatorskiej zespołu dworsko-parkowego, w którym odrębnie chronione są kościół parafialny, dwór w zespole dworsko-parkowym i park w zespole dworsko-parkowym – wpisane do rejestru zabytków oraz plebania – obiekt wpisany do ewidencji zabytków. Zasady tej ochrony opisane są powyżej dla obszarów i obiektów w rejestrze i w gminnej ewidencji zabytków.

Obszar zespołu wyróżnia się w całości układu przestrzennego wsi Chojne swoimi cechami przestrzennymi, a w szczególności tym, że dominują w nim elementy historycznej kompozycji przestrzennej, obrazujące czytelnie historyczne pochodzenie zespołu oraz elementy reprezentacyjne w rozwoju architektury i urbanistyki dla okresu pochodzenia w/w obiektów pod względem rozplanowania, zabudowy oraz układu terenu i krajobrazu.

Wyznacza się strefę ochrony ekspozycji zespołu dworsko-parkowego, w której zasady zabudowy i zagospodarowania terenu winny być podporządkowane zachowaniu odpowiednich relacji przestrzenno-funkcjonalnych wynikających z tego sąsiedztwa.

W obszarze strefy ochrony ekspozycji obszaru zabytkowego:

- wskazuje się na utrzymanie istniejących funkcji i zabudowy, a wszelkie uzupełnienia zabudowy istniejącej powinny zmierzać ku wykształceniu się czytelnego układu przestrzennego,
- zakazuje się lokalizowania obiektów kubaturowych stanowiących konkurencyjne dominanty wobec zasadniczego obiektu ochrony.
- sytuowanie nowej zabudowy należy podporządkować zasadzie możliwie jak

najlepszego widokowego wyeksponowania zespołu zabytkowego,
Proponuje się nadto objąć ochroną konserwatorską układ przestrzenny części wsi Chojne, w którym:

- należy zachować i utrzymać historyczne linie zabudowy, wskazuje się utrzymanie istniejących funkcji i zabudowę, a wszelkie jej uzupełnienia powinny zmierzać ku wykształceniu się czytelnego układu przestrzennego,
- realizacja nowej zabudowy powinna być dostosowania do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i bryły zabudowy, przy jednoczesnym założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej,
- należy dążyć do zachowania istniejących podziałów parcelacyjnych,
- nie powinno się wytyczać nowych ciągów komunikacyjnych, ale opierać je na dotychczasowych założeniach,
- zaleca się objąć obszar wsi Chojne miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, w którym wytyczne ze studium gminy mogłyby uzyskać formalne podstawy prawne,

Obiektem wpisanym do ewidencji zabytków jest także cmentarz, którego zachowanie wraz z miejscem pamięci narodowej i ogrodzeniem podlega zasadom opisanym wyżej dla obszarów w gminnej ewidencji zabytków.

DĄBROWA WIELKA

- obszar ochrony konserwatorskiej zespołu dworsko-parkowo-folwarcznego, w którym odrębnie chronione są dwór w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym i park w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym – wpisane do rejestru zabytków oraz pozostałość zespołu folwarcznego w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym – wpisane do ewidencji zabytków. Zasady tej ochrony opisane są powyżej.

Wskazuje się na wyznaczenie strefy ochrony ekspozycji zespołu dworsko-parkowo-folwarcznego, w której zasady zabudowy i zagospodarowania terenu winny być podporządkowane zachowaniu odpowiednich relacji przestrzenno-funkcjonalnych wynikających z tego sąsiedztwa.

W obszarze strefy ochrony ekspozycji obszaru zabytkowego:

- wskazuje się na utrzymanie istniejących funkcji i zabudowy, a wszelkie jej uzupełnienia powinny zmierzać ku wykształceniu się czytelnego układu przestrzennego,
- zakazuje się lokalizowania obiektów kubaturowych stanowiących konkurencyjne dominanty wobec zasadniczego obiektu ochrony.
- sytuowanie nowej zabudowy należy podporządkować zasadzie możliwie jak najlepszego widokowego wyeksponowania zespołu zabytkowego,

- obszar ochrony konserwatorskiej zespołu kościoła parafialnego, w którym odrębnie są chronione: kościół parafialny – obiekt wpisany do rejestru zabytków oraz dzwonnica w zespole kościoła parafialnego i cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego. Zasady tej ochrony opisane są powyżej dla obiektów i obszarów w gminnej ewidencji zabytków.

Dla obszaru zespołu kościoła parafialnego proponuje się wyznaczenie strefy ochrony ekspozycji w granicach wg rysunku studium, w której:

- należy zakazać lokalizowania obiektów kubaturowych stanowiących konkurencyjne dominanty wobec zasadniczego obiektu ochrony.
- sytuowanie nowej zabudowy należy podporządkować zasadzie możliwie jak najlepszego widokowego wyeksponowania zespołu zabytkowego,

Proponuje się nadto objąć ochroną konserwatorską układ przestrzenny części wsi Dąbrowa Wielka, w którym:

- realizacja nowej zabudowy powinna być dostosowania do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i bryły zabudowy, przy jednoczesnym założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej,
- należy zachować i utrzymać historyczne linie zabudowy, wskazuje się utrzymanie istniejących funkcji i zabudowę, a wszelkie jej uzupełnienia powinny zmierzać ku

wykształceniu się czytelnego układu przestrzennego, bez przesuwania się zabudowy w kierunku otwartych terenów o rolniczym użytkowaniu,

- należy zachować istniejące podziały parcelacyjne,

DĄBRÓWKA - obszar ochrony konserwatorskiej reliktu parku – wpisany do ewidencji zabytków. Zasady tej ochrony opisane są powyżej dla gminnej ewidencji zabytków.

Dla reliktu parku wskazuje się celowość wyznaczenia strefy ochrony ekspozycji obejmującej obszar reliktu parku wraz z obszarem dawnego folwarku. Obszar otoczenia nie powinien podlegać zmianie funkcji i intensyfikacji zabudowy oraz parcelacji na mniejsze działki.

KŁOCKO – obszar ochrony konserwatorskiej zespołu kościoła parafialnego, w którym odrębnie jest chroniony kościół w zespole kościoła parafialnego – obiekt wpisany do rejestru zabytków oraz cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego – wpisany do ewidencji zabytków. Zasady tej ochrony opisane są powyżej dla obiektów i obszarów w gminnej ewidencji zabytków.

KAMIONACZYK - obszar ochrony konserwatorskiej zespołu dworsko-parkowo-folwarcznego, w którym odrębnie chronione są: dwór, park podworski i relikty zespołu folwarcznego - wpisane do ewidencji zabytków. Zasady tej ochrony opisane są powyżej dla GEZ.

Dla obszaru ochrony konserwatorskiej zespołu dworsko-parkowo-folwarcznego wskazuje się celowość wyznaczenia strefy ochrony ekspozycji w granicach wg rysunku studium, w której:

- należy honorować przyjęte w niniejszym studium przeznaczenie terenów,
- dopuścić realizację ewentualnego nowego obiektu o charakterze odtworzeniowym i funkcji mieszkalnej lub mieszkaniowo-usługowej w miejsce dotychczasowego, drewnianego dworu,
- w realizacji nowej zabudowy i przebudowie istniejącej zabudowy o przemysłowym przeznaczeniu należy uwzględnić sąsiedztwo starodrzewu parkowego i charakter dworu lub nowego obiektu wzniesionego w miejsce istniejącego dostosowując wysokość tak, aby nie stanowiła dlań dominanty ani konkurencji,

MĘCKA WOLA - obszar ochrony konserwatorskiej zespołu dworsko-parkowego, w którym odrębnie chronione są: oficyna w zespole dworsko-parkowym i park w zespole dworsko-parkowym – wpisane do rejestru zabytków oraz dwór w zespole dworsko-parkowym – wpisany do gminnej ewidencji zabytków. Zasady tej ochrony opisane są powyżej.

Obszar zespołu wyróżnia się w całości układu przestrzennego Męckiej Woli swoim położeniem i cechami przestrzennymi, a w szczególności tym, że dominują w nim elementy historycznej kompozycji przestrzennej, obrazujące historyczne pochodzenie zespołu oraz elementy reprezentacyjne lub typowe dla XIX w. (park) i początku XX w. (dwór i oficyna).

Wskazuje się na wyznaczenie strefy ochrony ekspozycji zespołu dworsko-parkowego, w granicach wg rysunku studium. Nadrzędną ideą ochrony w strefie ekspozycji jest zachowanie walorów widokowych, przede wszystkim, od północy na dwór i park z drogi publicznej znajdującej się w granicach miasta Sieradza. W obszarze strefy ochrony ekspozycji obszaru zabytkowego należy wnioskować do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sieradza o oznaczenie granic obszaru strefy ochrony ekspozycji i uwzględnienie następujących zasad zagospodarowania:

- ustalenie zakazu lokalizowania obiektów kubaturowych stanowiących konkurencyjne dominanty wobec zasadniczego obiektu ochrony.
- sytuowanie nowej zabudowy należy podporządkować zasadzie możliwie jak najlepszego widokowego wyeksponowania zespołu zabytkowego,

W odniesieniu do terenu z przypisaną mu funkcją produkcyjno-usługową (dawna zabudowa o charakterze folwarcznym) nadrzędnym celem ochrony jest także zapewnienie właściwych relacji widokowych na dwór i park, a więc głównie ograniczenie wysokości do takiej, która nie stanowiłaby konkurencyjnej dominanty dla zasadniczego obiektu ochrony.

PODŁĘŻYCE - obszar ochrony konserwatorskiej zespołu dworsko-parkowego, w którym odrębnie chronione są park dworski w zespole dworsko-parkowym wpisany do rejestru zabytków i kaplica w zespole dworsko-parkowym – wpisana do ewidencji zabytków. Zasady tej ochrony opisane są powyżej dla obszarów i obiektów w gminnej ewidencji zabytków.

Obszar zespołu wyróżnia się w całości układu przestrzennego Podłężyc swoim położeniem i cechami przestrzennymi, a w szczególności tym, że dominują w nim elementy historycznej kompozycji przestrzennej, obrazujące historyczne pochodzenie zespołu oraz elementy reprezentacyjne lub typowe dla XIX w.

Wskazuje się na wyznaczenie strefy ochrony ekspozycji zespołu dworsko-parkowego, w którym zasady zabudowy i zagospodarowania terenu winny być podporządkowane zachowaniu odpowiednich relacji przestrzenno-funkcjonalnych wynikających z tego sąsiedztwa.

W obszarze strefy ochrony ekspozycji obszaru zabytkowego należy:

- zakazać lokalizowania obiektów kubaturowych stanowiących konkurencyjne dominanty wobec zasadniczego obiektu ochrony.
- sytuowanie nowej zabudowy należy podporządkować zasadzie możliwie jak najlepszego widokowego wyeksponowania zespołu zabytkowego,

MNICHÓW - proponuje się objąć ochroną konserwatorską układ przestrzenny części wsi Mnichów, w którym:

- należy zachować i utrzymać historyczne linie zabudowy, wskazuje się utrzymanie istniejących funkcji i zabudowę, a wszelkie jej uzupełnienia powinny zmierzać ku wykształceniu się czytelnego układu przestrzennego, bez przesuwania się zabudowy w kierunku otwartych terenów o rolniczym użytkowaniu,
- realizacja nowej zabudowy powinna być dostosowania do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i bryły zabudowy, przy jednoczesnym założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej,
- należy zachować istniejące podziały parcelacyjne,

INNE: Należy tu wymienić fragment obszaru strefy ochrony ekspozycji oraz ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem obiektu zabytkowego jakim jest kaplica dworska w Kuśniach. Obiekt jest położony w granicach gminy Brzeźnio tuż przy granicy administracyjnej z gminą Sieradz. W granicach gminy Sieradz wyznacza się fragment strefy ochrony ekspozycji oraz ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem. W strefie należy:

- zakazać lokalizowania obiektów kubaturowych stanowiących konkurencyjne dominanty wobec zasadniczego obiektu ochrony,
- sytuowanie nowej zabudowy należy podporządkować zasadzie możliwie jak najlepszego widokowego wyeksponowania obiektu zabytkowego.

STREFA OCHRONY ARCHEOLOGICZNEJ

W strefie ochrony archeologicznej, poprowadzonej wokół stanowisk archeologicznych włącznie z rejonami ich koncentracji – w przypadku inwestycji związanych z realizacją robót ziemnych – obowiązuje nakaz prowadzenia ratowniczych badań archeologicznych o charakterze nadzoru.

PARKI KULTUROWE

Park Kulturowy „Dolina Warty”

Ze względu na dużą ilość śladów osadnictwa w dolinie Warty, projektowanym jest utworzenie parku kulturowego „Dolina Warty” w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Obszar parku to głównie gmina Zapolice ze Strońskiem, Beleniem i malowniczym obszarem krawędziowym doliny Warty. Park ten ma obejmować fragment gminy Sieradz z zespołem dworsko-parkowym w Podłężycach po

prawej stronie rzeki Warty i fragment doliny Warty ze wsią Chojne po stronie lewobrzeżnej. Jak dotychczas władze samorządowe gminy Sieradz nie podjęły tematu doprecyzowania granic parku i jego utworzenia.

Archeologiczny Park Kulturowy Burzenin-Witów-Tyczyn-Okopy

W gminie Sieradz projektowane granice tego parku kulturowego obejmują tylko grodzisko w Okopach z jego strefą ochronną. Grodzisko to jest wpisane do rejestru zabytków i jest objęte ochroną prawną niezależnie od idei utworzenia parku kulturowego.

Park Kulturowy Dworków Ziemi Sieradzkiej

Propozycja utworzenia parku kulturowego Ziemi Sieradzkiej została zapisana w Planie zagospodarowania województwa łódzkiego. Swoim zasięgiem objąłby obszary kilku gmin, wśród których gmina Sieradz miałaby swój udział fragmentem obejmującym Dąbrowę Wielką i Dąbrówkę. Jest to park liniowy tożsamy z przebiegiem pieszego szlaku turystycznego o tej samej nazwie tj. Szlak Dworków Ziemi Sieradzkiej. Idea utworzenia parku kulturowego powinna być akceptowaną również przez gminę Brzeźnio, gminę Wróblew i gminę Błaszki.

Na rysunku studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz granice parków są wniesione jako orientacyjne, wymagające doprecyzowania na etapie decyzji o ich utworzeniu. Obecnie władze gminy nie zamierzają podejmować formalnych działań na rzecz utworzenia wyżej opisanych parków kulturowych.

8. Kierunki rozwoju systemów komunikacji

8.1. Cele polityki rozwoju komunikacji i transportu.

Celem generalnym polityki rozwoju transportu, opartej na strategii zrównoważonego rozwoju jest stworzenie warunków dla sprawnego, bezpiecznego i ekonomicznego przemieszczania się osób i towarów, z jednoczesnym ograniczaniem konfliktów z otoczeniem przyrodniczym, kulturowym oraz społeczno-gospodarczym.

Celami szczegółowymi są:

- zapewnienie sprawności funkcjonowania transportu przy rosnącym poziomie motoryzacji,
- zapewnienie powiązań z ponadlokalnymi systemami transportowymi oraz integracja z terenami sąsiednimi,
- zaspokojenie potrzeb przewozowych mieszkańców (zapewnienie możliwości dojazdu i umożliwienie partycypacji w różnych formach aktywności - praca, nauka, usługi, wypoczynek) i gospodarki,
- zapewnienie dotarcia pomocy: medycznej, przeciwpożarowej, przeciwpowodziowej, sanitarnej, weterynaryjnej i innej,
- poprawa standardów podróży (skrócenie czasów i warunków podróży) oraz poprawa warunków bezpieczeństwa ruchu,
- poprawa warunków ruchu pieszego i rowerowego oraz parkowania pojazdów,
- racjonalizacja kosztów rozwoju i eksploatacji poprzez maksymalne wykorzystanie istniejących urządzeń transportowych,
- kształtowanie racjonalnych zachowań komunikacyjnych poprzez ułatwienie korzystania z komunikacji zbiorowej oraz zapewnienie właściwych, przede wszystkim bezpiecznych, warunków ruchu pieszego i rowerowego, jako alternatywy dla ruchu samochodowego,
- stymulowanie rozwoju przestrzennego i gospodarczego, integrowanie społeczności lokalnych, współtworzenie ładu przestrzennego,
- ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne i kulturowe oraz warunki życia mieszkańców przez redukcję oddziaływania hałasu i spalin, a także łagodzenie efektów rozcięcia przestrzeni przez trasy komunikacyjne.

Ze względu na strukturę przestrzenną gminy i intensywność zagospodarowania, za właściwe

uznaje się:

- umożliwienie pełnej swobody korzystania z samochodu osobowego,
- tworzenie warunków dla rozwoju komunikacji zbiorowej,
- tworzenie bezpiecznych warunków dla ruchu pieszego i rowerowego.

8.2. Rozwój komunikacji drogowej

Głównymi celami rozwoju układu drogowego gminy Sieradz są:

- ułatwienie rozrządu ruchu docelowo-źródłowego związanego z obsługą obszaru gminy oraz przeprowadzenie ruchu tranzytowego,
- zapewnienie dostępności celów podróży, obsługi terenów rozwojowych oraz możliwości obsługi komunikacją zbiorową,
- poprawa czytelności układu drogowego, poprzez uwzględnienie jej hierarchizacji, określającej zróżnicowane funkcje poszczególnych dróg w układzie transportowym, ochronę dróg wyższych kategorii (krajowych i powiatowych) oraz klas przed nadmierną dostępnością oraz uwolnienie zwartych obszarów zabudowy od ruchu tranzytowego lub co najmniej zmniejszenie jego uciążliwości i kolizji z ruchem lokalnym.

Przy określaniu kierunków rozwoju układu drogowego, w szczególności wzięto pod uwagę dotychczasowe podstawowe zasady jego rozwoju, ustalone w dotychczasowym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz wynikające z *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego*.

Układ drogowy gminy będzie tworzył zhierarchizowany system, składający się z:

- układu podstawowego, składającego się z dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, mających znaczenie ponadlokalne, klasy ekspresowej, głównej ruchu przyspieszonego, głównej i zbiorczej,
- układu obsługującego, tworzonego przez pozostałe drogi powiatowe klasy lokalnej oraz drogi gminne, klasy lokalnej i dojazdowej.

Układ podstawowy wypełnia nadrzędne funkcje, wynikające z kierunków rozwoju systemu transportowego kraju, województwa i powiatu, służąc powiązaniom krajowym, regionalnym, a także powiązaniom zewnętrznym i częściowo wewnętrznym gminy. Zadaniem tego układu jest i będzie wszystkim prowadzenie ruchu. Obsługa zagospodarowania przy pomocy dróg układu podstawowego odbywać się będzie w zakresie, wynikającym z kategorii i klas dróg i dopuszczonym przepisami w zakresie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne.

Zadaniem układu obsługującego będzie zapewnienie bezpośredniego dojazdu i obsługa zagospodarowania, wyprowadzenie ruchu na układ podstawowy oraz zapewnienie powiązań zewnętrznych i wewnętrznych, nie obsługiwanych przez układ podstawowy.

W podstawowym układzie drogowym przewiduje się budowę, rozbudowę, przebudowę lub modernizację oraz uwzględnia utrzymanie możliwości przestrzennych dla następujących przedsięwzięć:

- nowej drogi ekspresowej S-8 z węzłami „Zduńska Wola” i „Sieradz-Wschód”, przebiegającej przez obszar gminy. Odcinek drogi ekspresowej S-8 wraz z węzłem „Sieradz-Południe” wraz z drogą Nr 12, klasy głównej ruchu przyspieszonego stanowiącą łącznik pomiędzy węzłem „Sieradz-Południe” i dotychczasową drogą krajową nr 12 został oddany do użytku w październiku 2014 r. Łącznik ten o długości 6022,88 mb jest obecnie drogą krajową Nr 12. Droga ekspresowa zapewni powiązania gminy z siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz powiązania międzyregionalne i regionalne, w tym z aglomeracją łódzką. Obsługa przyległych terenów będzie możliwa wyłącznie przy pomocy dróg serwisowych lub innych dróg publicznych; w związku z budową drogi ekspresowej, ciągłość części dróg

poprzecznych została przerwana lub zrealizowana jako skrzyżowania bezkolizyjne. Na drodze ekspresowej realizowane jest zagospodarowanie miejsc obsługi podróżnych MOPI i MOPII „Dąbrowa Wielka”,

- utrzymania drogi krajowej nr 12, jako drogi klasy głównej ruchu przyspieszonego, uzupełniającej powiązania międzyregionalne i regionalne na kierunku wschód - zachód, w tym z sąsiednimi powiatami oraz aglomeracją łódzką i Sieradzem, obsługa przyległych terenów powinna być ograniczona do minimum i zasadniczo odbywać się przy pomocy innych dróg publicznych lub jezdni serwisowych,
- modernizacji drogi krajowej Nr 83, jako klasy głównej, zapewniającej powiązania gminy na kierunku północno-zachodnim z wjazdem na autostradę A-2,
- rozbudowy i przebudowy dróg wojewódzkich Nr 480 i 479 jako dróg klasy głównej, o szerokości korytarzy w liniach rozgraniczających 25 m. Drogi wojewódzkie zapewniają powiązania regionalne na kierunku północ-południe, a dokładnie z Burzeninem, Widawą i dalej w kierunku Szczercowa (KDW 480) i w kierunku Rossoszycy, Zadzimia i Uniejowa (KDW 479),
- powiatowych nr 1700E, 1708E, 1712E, 1713E, 1765E jako dróg klasy zbiorczej, o szerokości korytarzy w liniach rozgraniczających 20,0 m. Drogi te służyć będą obsłudze powiązań z sąsiednimi gminami, w tym z gminą Burzenin, gminą Brzeźnio, i gminą Wróblew i gminą Zapolice oraz będą obsługiwać powiązania wewnętrzne w gminie, obsługa przyległych terenów powinna być w miarę możliwości ograniczona, szczególnie na terenach planowanej zabudowy,
- ostateczne rozstrzygnięcie kwestii zarządcy dawnych odcinków dróg krajowych: odcinka przebiegającego przez miejscowości Grabowiec-Stawiszcz (dawna droga Nr 12/14) i odcinka od granicy administracyjnej z miastem Sieradz do granicy z gminą Brzeźnio w kierunku Żłoczewa (dawna droga Nr 14). Drogi te bowiem nadal pełnią funkcje międzyregionalne i racji ich klasy, nie powinny obsługiwać terenów przyległych.

W zakresie układu obsługującego przewiduje się:

- rozbudowę i przebudowę pozostałych dróg powiatowych jako dróg klasy lokalnej, o szerokości korytarzy w liniach rozgraniczających 15,0 m. Drogi te zapewniać będą spójność sieci drogowej gminy, obsługiwać też zapewniać powiązania lokalne i obsługę terenów przyległych,
- przebudowę i modernizację istniejących dróg gminnych lokalnych i dojazdowych oraz budowę nowych na terenach planowanego zagospodarowania, szczególnie na terenach rozwojowych dla poszczególnych funkcji,

Kierunki rozwoju podstawowego układu drogowego przedstawiono na rysunku Kierunki polityki przestrzennej. Przedstawione na rysunku drogi gminne nie wyczerpują możliwości ich rozwoju. W szczególności w sporządzanych planach miejscowych mogą być wyznaczane kolejne drogi gminne oraz uszczegółowiane przebiegi planowanych dróg wskazanych w Studium.

8.3. Rozwój komunikacji kolejowej.

Linia kolejowa Łódź Kaliska-Zduńska Wola-Kalisz nie znalazła się dotychczas w programie modernizacji Sieci TEN-T (znaczenie europejskie), jednak modernizacja ta została zarekomendowana Komisji Europejskiej przez Ministerstwo Infrastruktury w ramach uzupełnienia tej sieci,

Jako zadanie celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym uruchomiona została Łódzka Kolej Aglomeracyjna – I etap, w ramach linii kolejowej nr 14. Dalsze etapy ŁKA będą kontynuowane.

Odcinkiem, przez północną część gminy przebiegać ma planowana Kolej Dużych Prędkości Warszawa-Łódź-Wrocław/Poznań.

8.4. Rozwój komunikacji zbiorowej.

Celem rozwoju komunikacji zbiorowej jest poprawa standardu obsługi, w tym zapewnienie możliwości korzystania z niej wszystkim mieszkańcom gminy.

Podstawowymi kierunkami przewozów będą Zduńska Wola, Sieradz, aglomeracja łódzka oraz gminy sąsiednie. Podobnie jak w stanie istniejącym, z uwagi na brak stacji i tylko jednym przystanku osobowym na terenie gminy (Męccka Wola), podstawową rolę w obsłudze będzie pełnić komunikacja autobusowa, natomiast komunikacja kolejowa – rolę uzupełniającą przy pomocy stacji, znajdujących się w Sieradzu, Męce i Zduńskiej Woli.

Trasy autobusów i lokalizacje przystanków powinny zapewniać dojście piesze w granicach 500 – 1000 m dla większości obszaru gminy. Układ linii autobusowych zależeć będzie od rozwoju układu drogowego i będzie ulegał zmianom w miarę jego rozbudowy. Dla potrzeb funkcjonowania komunikacji autobusowej, w planach miejscowych oraz projektach budowlanych należy przewidywać lokalizację przystanków z zatokami i wiatami oraz w miarę potrzeb i możliwości – także pętli końcowych.

8.5. Polityka parkingowa.

Zasady polityki parkingowej wynikają z założonego dopuszczalnego wysokiego udziału komunikacji indywidualnej w podróżach. Oznacza to dobre udostępnienie samochodom całej gminy, włącznie z zapewnieniem właściwej liczby i organizacji miejsc do parkowania, dostosowujących ich podaż do popytu.

Parkingi należy realizować na terenie własnym inwestycji z uwzględnieniem miejsc postojowych dla samochodów wyposażonych w kartę parkingową w przypadku inwestycji usługowych i przemysłowych. Parkingi dla samochodów ciężarowych na terenach zabudowy usługowej i produkcyjno-usługowej, składów i magazynów w ilościach adekwatnych do funkcji i wielkości podmiotów gospodarczych gospodarujących na tych terenach należy określić w planach miejscowych.

Realizacja miejsc postojowych w liniach rozgraniczających ulic w formie zatok i pasów postojowych, dopuszczalna jest na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

Dodatkowo należy przewidywać miejsca dla przechowywania (postoju) rowerów w liczbie nie mniejszej niż 10% liczby miejsc dla samochodów osobowych.

8.6. Obsługa transportu ładunków.

Przewozy ładunków odbywać się będą przy pomocy transportu samochodowego. Główne źródła i cele ruchu towarowego znajdować się będą w sąsiednich miastach Sieradzu i Zduńskiej Woli. Podstawowe kierunki przewozów ładunków przebiegać będą wzdłuż dróg krajowych i powiatowych, szczególnie na kierunku wschód-zachód. Na szczególne uwzględnienie zasługuje wskazywana w studium lokalizacja centrów logistycznych i usług transportowych w dwóch wytypowanych strategicznych obszarach aktywności gospodarczej w rejonie Stawiszcz-Grabowiec i w rejonie Dąbrówki.

Istotnym generatorem ruchu pojazdów ciężkich może być w Grabowcu istniejąca i wnioskowana do rozbudowy firma transportowa „Mielczarek” zatrudniająca ponad 400 kierowców. Firma wykonuje usługi transportowe na obszarze UE i poza nią, potrzebuje też zaplecza parkingowo-logistycznego w rejonie swojej siedziby.

8.7. Ścieżki rowerowe.

Celem rozwoju dróg rowerowych jest zapewnienie każdemu chętnemu możliwości korzystania z roweru, poruszania się bezpiecznie w dogodnych warunkach środowiskowych, uczynienie z roweru konkurencyjnego środka lokomocji, szczególnie w stosunku do

samochodu osobowego.

Przyjęto następujące zasady kształtowania sieci dróg rowerowych:

- zapewnienie powiązań między rejonami mieszkalnymi i miejscami pracy, szkołami, handlem i usługami,
- wyposażenie dróg krajowych, dróg wojewódzkich i większości dróg powiatowych, w szczególności klasy zbiorczej oraz wybranych dróg gminnych w ścieżki rowerowe lub pieszo-rowerowe oddzielone od pozostałego ruchu kołowego,
- dopuszczenie ruchu rowerowego na pozostałych drogach publicznych o mniejszym ruchu, oraz na drogach wewnętrznych na terenach rolnych i leśnych, wspólnie z ruchem pojazdów samochodowych.

Ponadto konieczne będzie tworzenie miejsc do przechowywania i parkowania rowerów, szczególnie przy szkołach, obiektach handlowych i usługowych oraz działania promujące i edukacyjne propagujące ruch rowerowy.

Proponowany przebieg ścieżek i szlaków rowerowych przedstawiono na rysunku Kierunki i polityka przestrzenna.

Oprócz ścieżek rowerowych wskazanych na rysunku, w miarę budowy nowych dróg i modernizacji istniejących, każdorazowo powinna być przeanalizowana możliwość i celowość budowy ścieżek rowerowych.

8.8. Ładowisko

Ustalona lokalizacja prywatnego ładowiska „Sieradz” o długości ok. 400 m, przystosowanego do operacji startów i lądowań statków powietrznych o maksymalnej masie startowej MTOM do 5700 kg koliduje z przyjętymi w dotychczasowym studium terenami wskazanymi do zabudowy mieszkaniowo-usługowej. W niniejszej edycji studium powierzchnia sąsiadujących z ładowiskiem terenów o w/w funkcji została ograniczona.

9. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Celem polityki rozwoju infrastruktury technicznej jest rozwój gwarantujący sprawne i pewne funkcjonowanie systemów zasilających i odprowadzających, obsługujących wszystkie tereny zabudowy (istniejące i przeznaczone pod zabudowę), a w pierwszej kolejności tereny zabudowy zwartej.

Ogólne kierunki dotyczące polityki rozwoju infrastruktury technicznej na terenie gminy:

- nie ogranicza się możliwości likwidacji, modernizacji lub rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej, pod warunkiem zapewnienia właściwej obsługi infrastrukturą techniczną obszarów i terenów funkcjonalnych zgodnie z pozostałymi kierunkami rozwoju infrastruktury technicznej;
- sieci infrastruktury technicznej powinny być prowadzone przez tereny przeznaczone na cele publiczne, w szczególności przez tereny dróg publicznych, przy spełnieniu warunków określonych w przepisach odrębnych; w przypadku braku możliwości prowadzenia sieci infrastruktury technicznej przez tereny dróg publicznych lub inne tereny publiczne dopuszcza się prowadzenie sieci infrastruktury technicznej przez tereny przeznaczone na inne cele, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- przebiegi sieci infrastruktury technicznej w miarę możliwości powinny być niekolizyjne z istniejącym i planowanym zagospodarowaniem;
- wyznaczając nowe tereny pod inwestycje należy wyprzedzająco realizować na nich urządzenia infrastruktury technicznej;
- gmina powinna posiadać aktualne opracowania specjalistyczne, w oparciu o które realizowany będzie przebieg sieci infrastruktury technicznej na terenach przeznaczonych pod inwestycje;
- dla nowych terenów inwestycyjnych przeznaczonych pod zabudowę, uzbrojenie terenu w sieci wodociągowe i kanalizacyjne powinno wyprzedzać realizację zabudowy.

Powyższe założenia są tożsame z dotychczas określonymi w dotychczasowym studium.

9. 1. Elektroenergetyka

Zasilanie gminy w energię elektryczną odbywać się będzie docelowo w oparciu o istniejące linie:

- linia napowietrzna 110 kV relacji GPZ „Sieradz” przy ul. Wojska Polskiego – GPZ „Złota” przy ul. Grzybowej w Zduńskiej Woli,
- linia napowietrzna 110 kV GPZ Sieradz” przy ul. Wojska Polskiego w Sieradzu – GPZ „Jawor” przy ul. Droga Jeziorska w Sieradzu,
- linia napowietrzna 110 kV relacji: GPZ „Jawor” w Sieradzu – GPZ „Błaszk”,
- linia napowietrzna 110 kV relacji GPZ „Jawor” w Sieradzu – GPZ „Złoczew”.

Przebieg istniejących linii wysokiego napięcia pokazano na obydwu mapach studium. W korytarzach linii obejmujących pasy o szerokościach 36 m (po 18 m od osi linii w każdą stronę) występują ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenu. Zakładana jest modernizacja linii 110 kV „Sieradz-Jawor-Błaszk”, jednak bez zmiany swoich dotychczasowych parametrów i przebiegu.

Istniejący system zasilania gminy Sieradz liniami 15 kV zapewnia zaopatrzenie w energię elektryczną z możliwością zwiększenia zapotrzebowania na tę energię. Odbiór energii z ewentualnych projektowanych źródeł wytwórczych jest możliwy poprzez rozbudowę sieci elektroenergetycznej odpowiedniej do planowanej mocy przyłączywowych w/w źródeł wytwórczych.

Rozwój systemów elektroenergetycznych gminy powinien zagwarantować dostarczenie odbiorcom komunalnym, instytucjonalnym, przemysłowym i rolnikom energii elektrycznej o odpowiednich parametrach ilościowych i jakościowych.

W nowoprojektowanych i remontowanych układach energetycznych należy liczyć się z koniecznością wprowadzenia na szeroką skalę nowych materiałów i technologii wykonawstwa pozwalających na:

- rozgęszczenie sieci,
- zmniejszenie uciążliwości w gospodarce terenami w pobliżu urządzeń i linii energetycznych,
- ograniczenie stref ochronnych i terenów przeznaczonych pod urządzenia energetyczne,
- poprawę bezpieczeństwa.

Zaleca się dążenie do nie rozpraszania zabudowy, gdyż skutkuje to nadmierną rozbudową linii elektroenergetycznych w gminie oraz wysokimi stratami przesyłowymi energii.

W studium zakłada się, że w miarę możliwości finansowych gestora sieci, wszystkie nowo budowane oraz modernizowane linie energetyczne niskiego napięcia wykonywane będą jako linie kablowe podziemne.

Obowiązek realizowania nowych linii kablowych należy respektować w pobliżu obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz w wyznaczonych w studium strefach ochrony konserwatorskiej „A” i „E”.

Do projektu zmiany studium Polskie Sieci Elektroenergetyczne Centrum SA nie zgłosiły wniosków dotyczących linii najwyższych napięć.

Gmina przewiduje, iż produkcja energii elektrycznej w oparciu o odnawialne źródła energii naturalnej (słońce, energia wiatrowa) może być rozwijana w miejscach przedstawionych na rysunku studium. Obecnie w gminie Sieradz, na południe od wsi Jezioro i w obrębie Dąbrówka funkcjonuje 5 turbin wiatrowych, a na dwie następne są wydane decyzje administracyjne. Obszary ich lokalizacji wraz z uwzględnieniem stref oddziaływania urządzeń są wskazane na rysunku studium.

Zdecydowanie więcej terenów, z uwagi na brak lub ich niewielką uciążliwość, wskazano jako miejsca możliwych lokalizacji ogniw fotowoltaicznych.

Możliwe jest, z wyłączeniem stref ochrony konserwatorskiej, uruchomienie instalacji wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych na własne potrzeby jako przydomowe

elektrownie wiatrowe lub kolektory słoneczne.

9.2. Zaopatrzenie w wodę

System zaopatrzenia w wodę gminy Sieradz oparty jest aktualnie na ujęciach ponadlokalnych znajdujących się poza granicami gminy. Są to ujęcia: Sieradz-miasto i Sieradz-Męka. Ujęcia te dysponują bowiem dużymi rezerwami wody pitnej, z których może korzystać również obszar wiejski.

System ten wspomagany jest wodociągami wiejskimi, zrealizowanymi w oparciu o lokalne ujęcia wód podziemnych w Bogumiłowie, Charlupii Małej, Rudzie, Rzechcie, Stoczkach i Grabowcu i łączonymi w systemy grupowe. Wieś Czarłki korzysta z wody z ujęcia w sąsiedniej gminie Zduńska Wola (z ujęcia w miejscowości Zborowskie), a wsie Biskupice i Kowale korzystają z wodociągu zaopatrywanego z ujęcia w Małkowie w gminie Warta.

Przy projektowaniu nowych i modernizacji istniejących ujęć i sieci wodociągowych należy uwzględnić wymogi dotyczące przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi.

Należy zapewnić ochronę ujęć wodociągów wiejskich przez wyznaczenie stref ochrony pośredniej, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi tam, gdzie jest to uzasadnione względami hydrogeologicznymi.

Z punktu widzenia zasobów wód podziemnych planowany w studium rozwój gminy nie spowoduje konieczności budowy nowych ujęć wody, a jedynie modernizację już istniejących. Jakość wody, którą uzyskuje odbiorca z istniejących stacji uzdatniania wody musi spełniać warunki określone w obowiązujących przepisach, w związku z tym proces uzdatniania będzie podlegał ciągłej modernizacji, a jakość wody pobieranej na ujęciu nie powinna co najmniej ulegać pogorszeniu.

Dalszy rozwój gminy będzie wymagał systematycznej modernizacji i rozbudowy rozdzielczej sieci wodociągowej (o odcinki na terenach wyznaczonych pod zabudowę, dotychczas nieużytkowanych), w oparciu o już istniejące odcinki sieci. Jako zasadę przyjmuje się, że rozbudowa sieci wodociągowej będzie w miarę możliwości prowadzona w liniach rozgraniczających drogi.

Studnie wiercone znajdujące się na terenie gminy muszą mieć uporządkowany status prawny, tj. określone decyzjami strefy, wydajności eksploatacyjne, pozwolenia wodnoprawne i powinny pozostawać w ciągłej gotowości do awaryjnego zasilania ludności.

9.3. Gospodarka ściekowa

W najbliższych latach będą kontynuowane dotychczasowe zasady funkcjonowania gospodarki ściekowej, przy czym w obszarach koncentracji istniejącej i planowanej zabudowy dotychczasowa sieć kanalizacji sanitarnej będzie rozbudowywana. Jako zasadę przyjmuje się, że nowe odcinki kanalizacji sanitarnej będą w miarę możliwości prowadzone w liniach rozgraniczających drogi.

Do czasu wyposażenia obszaru gminy w sieć kanalizacji sanitarnej nadal będą dopuszczane rozwiązania indywidualne i odprowadzanie ścieków do zbiorników bezodpływowych na działkach, z zapewnieniem ich opróżniania i oczyszczania stosownie do odrębnych przepisów. W miejscowościach nie objętych systemem kanalizacji zbiorczych przewiduje się kanalizację indywidualną i lokalną:

- wszędzie, gdzie istnieją odpowiednie warunki gruntowo-wodne dopuszcza się budowę przydomowych i przy obiektowych oczyszczalni mechaniczno-biologicznych, z odprowadzaniem oczyszczonych ścieków do gruntu, na warunkach wynikających z przepisów odrębnych;
- w obiektach działalności gospodarczej i produkcyjnej, wytwarzających ścieki technologiczne należy zapewnić ich oczyszczanie i odprowadzanie, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi;
- w pozostałych przypadkach ścieki należy gromadzić w zbiornikach bezodpływowych

na terenie nieruchomości i okresowo je wywozić do punktów zlewnych ścieków, wskazanych przez gminę.

Dla terenów zabudowy mieszkaniowej zagrodowej, jednorodzinnej i rekreacyjnej dopuszcza się powierzchniowe odprowadzanie wód opadowych wg rozwiązań indywidualnych, z obowiązkiem zagospodarowania tych wód w granicach własnych działek. Dla terenów, z których spływ ścieków opadowych może stanowić zagrożenie dla środowiska przyrodniczego (drogi, stacje paliw, parkingi, tereny przemysłowo-magazynowe itp.) ustala się obowiązek wyposażenia ich w lokalne, zorganizowane systemy odwodnienia (sieciowe lub powierzchniowe). Warunki wprowadzania ścieków deszczowych do odbiornika oraz wymagany stopień ich oczyszczenia określi organ władający wodami oraz wydający pozwolenie wodno-prawne.

9.4. Gazownictwo.

Przez teren gminy Sieradz przebiega tranzytowo gazociąg wysokiego ciśnienia DN 300 relacji Pabianice - Sieradz. Zasila on w gaz stacje redukcyjno-pomiarową I⁰, zlokalizowaną w miejscowości Woźniki i Monice. W gminie gaz przewodowy nie jest obecnie wykorzystywany.

Od istniejącego gazociągu wysokiego ciśnienia w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego przewidywane jest odgałęzienie w kierunku Zapolic, i Widawy. Te przebiegi są opisane na rysunku studium jako orientacyjne, bez możliwości dokładnego trasowania w obecnym okresie. O ile dojdzie do ich realizacji – przebieg ten będzie podlegał modyfikacji ze względu na lokalne uwarunkowania i stan własności nieruchomości.

Rozbudowa sieci gazowej w oparciu o gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia jest możliwa po uprzednim wybudowaniu stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia, co może być możliwe tylko na podstawie wydanych warunków przyłączenia i podpisanych stosownych umów przyłączeniowych. Projektowane sieci gazowe średniego i niskiego ciśnienia należy lokalizować w liniach rozgraniczających dróg publicznych i niepublicznych, z zachowaniem odległości określonych w przepisach odrębnych.

9.5. Ciepłownictwo

Zakłada się różnorodność rozwiązań w ogrzewaniu budownictwa na terenie gminy. Budownictwo jednorodzinne, gospodarstwa rolnicze, zakłady usługowe, przemysłowe oraz urzędy publiczne ogrzewane będą z kotłowni wbudowanych opalanych gazem płynnym, olejem lub paliwami stałymi, biomasą oraz docelowo gazem ziemnym.

Źródła ciepła na terenie gminy winny być systematycznie modernizowane, przez co zmniejszać się będzie stopień zanieczyszczenia środowiska, a sprawność kotłowni się zwiększy.

Na obszarze gminy nie wskazuje się terenów przeznaczonych pod uprawy roślin wykorzystywanych do przemysłowej produkcji biomasy, służącej do wytwarzania energii cieplnej.

9.6. Gospodarka odpadami

Nadal odpady komunalne będą wywożone na stację przeładunkową odpadów komunalnych w Sieradzu (ul. Dzigorzewska 4) i następnie wywożone poza obszar gminy do Zakładu Zagospodarowania Odpadów „Orli Staw” w Prażuchach w powiecie kaliskim. Wprowadzony obowiązek segregacji odpadów u źródła będzie nadal systematycznie wdrażany poprzez segregację na: opakowania ze szkła, tworzywa sztuczne i metale, papier, odpady zielone, odpady budowlane i rozbiórkowe.

W najbliższej przyszłości powinna zostać rozpoczęta sukcesywna wymiana dachów

pokrytych eternitem. Nadal też istnieją w gminie 2 mogilniki wymagające likwidacji. Nie ma w gminie Sieradz terenów o funkcji stałego cmentarzyska dla zwierząt.

9. 7. Telekomunikacja

Ustala się następujące warunki w zakresie zaopatrzenia w łącza telefoniczne:

- pełną obsługę telekomunikacyjną poprzez centralę elektroniczną w Sieradzu i powiązany z nią układ sieci w liniach rozgraniczających dróg na warunkach określonych przez zarządcę drogi;
- możliwość przebiegu linii telefonicznych napowietrznych poza liniami rozgraniczającymi dróg (ulic) pod warunkiem zapewnienia służebności gruntowej dla tej sieci;
- bezpośrednią obsługę abonentów telefonicznych za pośrednictwem indywidualnych przyłączy na warunkach określonych przez odpowiedniego operatora telekomunikacyjnego;
- lokalizowanie w trybie decyzji administracyjnej, stacji bazowych telefonii komórkowej.

10. Pozostałe ustalenia dotyczące kierunków zagospodarowania przestrzennego

10.1. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych

Na terenie gminy Sieradz nie występują obszary pomników zagłady.

10.2. Tereny zamknięte

Na terenie gminy występują obszary terenów zamkniętych, do których należą tereny kolejowe relacji Łódź-Wrocław z linią kolejową nr 131 oraz tereny wojskowe.

Strefy ochronne dla terenów kolejowych ograniczają się do granic ich działek. Tereny te zostały pokazane w części graficznej Studium.

Na terenie gminy Sieradz terenem zamkniętym jest kompleks wojskowy K-7672 położony w sołectwie Sokołów przeznaczony na cele obronności państwa. Kompleks jest placem ćwiczeń na którym są prowadzone szkolenia bojowe wojsk.

Do granic gminy Sieradz we wsi Dzigorzew przylega bezpośrednio teren zamknięty jednostki wojskowej w Sieradzu przy ul. Wojska Polskiego. Dla tego terenu Wojewódzki Sztab Wojskowy w Łodzi nie wnosił o utworzenie strefy ochronnej, w związku z czym w niniejszym studium podtrzymane zostało dotychczasowe przeznaczenie terenu pod zabudowę mieszkaniowo-usługową. Teren ten wskazano jednak jako problemowy, wymagający indywidualnego rozwiązania kwestii zabudowy i zagospodarowania w sąsiedztwie jednostki wojskowej.

10.3. Zabezpieczenie warunków obronności i obrony cywilnej

- W aspekcie wymogów obrony cywilnej i ochrony ludności, należy:
- Istniejący i rozbudowywany system zaopatrzenia w wodę pitną wykorzystać także w sytuacji szczególnej, poprzez zasilanie ujęć wody pitnej w energię elektryczną z przewoźnych zespołów prądotwórczych.
- W ramach istniejącej i rozbudowywanej sieci wodociągowej zapewnić hydranty naziemne oraz zapewnić niezbędną łączność z możliwością wykorzystywania tych elementów w sytuacji szczególnej i dla celów p.poż. Na magistralnych przewodach wodociągowych w pobliżu dużych obiektów produkcyjno-magazynowych należy stosować hydranty przeciwpożarowe.

- Stanowiska parkingowe zlokalizowane wzdłuż dróg krajowych wyposażyć w odpowiednią infrastrukturę techniczną zapewniającą parkowanie pojazdów ciężarowych z tym, że parkingi dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne powinny być lokalizowane na obszarach niezabudowanych z dala od istniejących zabudowań. Dotychczas takich parkingów nie ma.
- Uwzględnić możliwość wykorzystania terenów zielonych, pól, boisk, placów w sytuacjach szczególnych na cele obronności i ewentualne doraźne budowle ochronne w przypadkach szczególnych zagrożeń.
- Zapewnić możliwość dojazdu do zbiorników wodnych i wód płynących dla poboru wody przez specjalistyczny sprzęt w sytuacji zagrożenia,
- Kwestie lokalizacji i oznakowania przeszkodowego obiektów (wież, kominów, słupów, turbin wiatrowych, itp.) o wysokości 50 m n.p.t. i większej wymagają uwzględnienia przepisów odrębnych w tym zakresie.
- Zaniechać zabudowy terenów w rejonach obniżen dolinnych przyległych do rzek Warty, Żegliny, Myi i Niniwki oraz zapewnić dojazd do tych rzek pojazdom ciężarowym w sytuacji zagrożenia powodziowego,
- Zachować strefy ochronne wzdłuż budowanej drogi ekspresowej S-8, drogi krajowej nr 12 i Nr 83 z możliwością wykorzystania tych obszarów dla urządzenia stosownej zieleni i lokalizacji niezbędnej infrastruktury podziemnej,
- Wyznaczyć odcinki dróg gdzie możliwa będzie lokalizacja parkingów dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne,
- Zachować strefy ochronne wzdłuż gazociągu wysokiego ciśnienia,
- Podjąć stosowne działania w zakresie racjonalnej i oszczędnej eksploatacji zasobów wód głębinowych, z uwzględnieniem systemowego odprowadzania ścieków sanitarnych z terenów zabudowanych,
- Zapewnić ochronę sanitarną wody pitnej w strefach ujęć głębinowych z zabezpieczeniem ich hermetyczności i osłony przed skażeniami chemicznymi a także niezawodności technicznej monitoringu,
- Ustalić bilans niezbędnych i minimalnych potrzeb wody dla poszczególnych sołectw i gminy łącznie, na czas ograniczonych dostaw z przeznaczeniem wody pitnej dla ludności oraz wody dla zwierząt, do celów przeciwpożarowych i urządzeń specjalnych z jednoczesnym uwzględnieniem zasilania ujęć głębinowych w energię elektryczną z ruchomych zespołów prądotwórczych,
- Zapewnić zaopatrzenie w wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru, przy pomocy sieci hydrantowej z hydrantami zewnętrznymi nadziemnymi,
- Sieci wodociągowe przeciwpożarowe na terenach miejscowości powinny być budowane jako sieci obwodowe.

10.4. Obszary wymagające rekultywacji, przekształceń lub rewaloryzacji

1. Tereny wymagające przekształceń to park podworski i położony w jego sąsiedztwie teren o przemysłowym przeznaczeniu w Kamionaczyku. Wymagają one wdrożenia działań mających na celu podniesienie jakości i estetyki obszaru cennego kulturowo i jego sąsiedztwa. Obecnie są to tereny bardzo zaniedbane, bez widocznej opieki właścicieli.

2. Obszarami przeznaczonymi do rekultywacji są wyrobiska poeksploatacyjne z zakończoną eksploatacją, które wpływają negatywnie na środowisko. Aktualnie takich terenów nie ma, bowiem działalność wydobywania kopalin trwa lub jest dopiero przewidywana. Każdy obszar przeznaczony pod eksploatację powierzchniową jest jednak miejscem w przyszłości przeznaczonym do rekultywacji. Do likwidacji wraz z pełną rekultywacją są też przeznaczone istniejące nadal w sołectwie Bogumiłów dwa mogilniki. W toku pozostaje rekultywacja po zlikwidowanym trzecim mogilniku w Bogumiłowie.

3. Obszarami wskazanymi do rewaloryzacji są wszystkie, oprócz Męckiej Woli, zabytkowe zespoły dworsko-parkowe, a także centralna część wsi Chojne.

10.5. Obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na terenie gminy Sieradz nie ma uzasadnienia dla wyznaczania filara ochronnego w złożach.

10.6. Tereny górnicze.

W gminie Sieradz są ustanowione następujące tereny górnicze, w których należy liczyć się z ograniczeniami w zakresie zagospodarowania terenów.

- Teren i obszar górniczy „**Czartki I**” w miejscowości Czartki, o powierzchni: obszar górniczy 1,99 ha i teren górniczy – 4,65 ha, wyznaczony w koncesji Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 20.09.2013 r. znak: RŚŚV.7422.161.2013.KK ważnej do 31.08.2023 r. ważnej do 31.08.2023 r.
- Teren i obszar górniczy „**Ruda III**” w miejscowości Ruda, o powierzchni: obszar górniczy 1,07 ha i teren górniczy 1,57 ha wyznaczone w decyzji Starosty Sieradzkiego w sprawie udzielenia koncesji na wydobywanie kopaliny ze złoża Ruda III z dnia 9.11.2010 r. znak: RS.7512-12/10 ważnej do 22.11.2020 r.
- Teren i obszar górniczy „**Ruda IV- Pole A**” w miejscowości Ruda, o powierzchni: obszar górniczy – 0,84 ha, teren górniczy – 1,28 ha wyznaczony decyzji Starosty Sieradzkiego w sprawie udzielenia koncesji na wydobywanie kopaliny ze złoża „Ruda IV” z dnia 17.04.2012 r. znak: RS.6522.1.11.2012 ważnej do 30.04.2022 r.
- Teren i obszar górniczy „**Ruda V – Pole A**” o powierzchni: obszar górniczy 1,91 ha i teren górniczy o powierzchni 2,72 ha, wyznaczony w koncesji Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 5 lipca 2012 r. znak: ROV.7422.82.2012.KK ważnej do 31 grudnia 2024 r.,
- Teren i obszar górniczy „**Ruda V – Pole B**” o powierzchni: obszar górniczy – 2,21 ha i teren górniczy – 3,01 ha wyznaczony w koncesji Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 5 lipca 2012 r. znak: ROV.7422.82.2012.KK ważnej do 31 grudnia 2024 r.,
- Teren i obszar górniczy „**Ruda V Pole C**” o powierzchni: obszar - górniczy – 0,87 ha i teren górniczy 1,54 ha wyznaczony w koncesji Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 5 lipca 2012 r. znak: ROV.7422.82.2012.KK ważnej do 31 grudnia 2024 r.,
- Teren i obszar górniczy „**Ruda V Pole D**” o powierzchni: obszar górniczy 0,84 ha i teren górniczy – 1,34 ha wyznaczone w koncesji Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 5 lipca 2012 r. znak: ROV.7422.82.2012.KK ważnej do 31.12.2024 r.
- Teren i obszar górniczy „**Ruda VI**” w miejscowości Ruda, o powierzchni: obszar górniczy – 0,93 ha i teren górniczy – 1,63 ha wyznaczone w decyzji Starosty Sieradzkiego z dnia 09.09.2013 r. znak: RS.6522.1.11.2013 ważnej do 31.08.2016 r.
- Teren i obszar górniczy „**Ruda VII**” w miejscowości Ruda o powierzchni: obszar górniczy - ha i teren górniczy - ha wyznaczone w decyzji Starosty Sieradzkiego z dnia 26 listopada 2014 r. znak: RS.6522.16.2014 r.
- Teren i obszar górniczy „**Sokołów-Pole I**” w miejscowości Sokołów, o powierzchni: obszar górniczy 5,09 ha i teren górniczy – 5,88 ha oraz obszar i teren górniczy „**Sokołów – Pole II**” o powierzchni: obszar górniczy 1,18 ha i teren górniczy – 1,61 ha wyznaczone w koncesji Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 13.06.2013 r. znak: RŚV.7422.109.2013.KK ważnej do 30.06.2018 r.

W związku z decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 3 czerwca 2014 r. znak: RŚV.7422.53.2014.KK o cofnięciu koncesji wydanej przez Wojewodę Łódzkiego w dniu 07.01.2005 r. znak: DG/Si.IV-7412-2/17/04 na wydobywanie kopaliny ze złoża piasków kwarcowych „**Męcka Wola II**” – nie obowiązują również granice obszaru i terenu górniczego wyznaczone w cofniętej decyzji.

10.7. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemi

a) Zagrożenie powodziowe.

Przez gminę Sieradz przepływają rzeki Warta z dopływami Żeglina, Myja i Niniwką. Rejony rzek w okresie jesiennym, wiosennym, a także letnim, przy długich i ciągłych opadach narażone są na podtopienia i zalewania wodami poopadowymi.

W niniejszym studium, z uwagi na zakończenie czynności planistycznych nad sporządzaniem zmiany studium do końca marca 2015 r., obszary szczególnego zagrożenia powodzią w dolinie rzeki Warty są przedstawione wg przekazanego gminie w 2003 r. przez Dyrektora RZGW w Poznaniu studium ochrony przeciwpowodziowej. Na tych obszarach obowiązują dla zabudowy i zagospodarowania zakazy i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych. W okresie sporządzania niniejszej edycji studium były to przepisy ustawy Prawo wodne. Tylko w szczególnych przypadkach, jeżeli nie utrudni to ochrony przed powodzią oraz jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, dyrektor RZGW może, w drodze decyzji, zwolnić od zakazów określonych w ustawie określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód.

Należy też jednak zaznaczyć, że na rysunek studium pn Kierunki polityki przestrzennej został wniesiony – informacyjnie - zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w dolinie rzeki Warty według raportu z wykonania wstępnej oceny ryzyka powodziowego (wg publikacji w internecie, isok).

Dla rzeki Myji oraz rzeki Żegliny w okresie sporządzania zmiany studium nadal obowiązującymi zasięgami obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego są te, które zostały przedstawione na studium ochrony przeciwpowodziowej przekazanym gminie przez Dyrektora RZGW w Poznaniu w 2003 r. Są one bowiem zakwalifikowane do opracowania map zagrożenia i ryzyka powodziowego w II cyklu planistycznym tj. do 2019 r.

Pozostałe ciekі przepływające przez obszar gminy Sieradz nie zostały zakwalifikowane do opracowania map zagrożenia i ryzyka powodziowego w I i II cyklu planistycznym.

Na w/w obszarach nie wskazuje się powiększania terenów budowlanych ponad te, które są już zawarte w dotychczasowym studium. Fragmenty obszarów zalewowych w dolinie rzeki Myi i w dolinie rzeki Żegliny stanowią element ochrony przeciwpowodziowej tzw. „Pola zalewowe Myja” i „Pole zalewowe Sieradz” tj. suche zbiorniki. Ich tworzenie i dokładne wytyczenie granic nie jest na dziś zdefiniowane.

Dla terenów pozostałych, położonych w strefie den dolinnych i teras nadzalewowych potencjalnie narażonych na podtopienia, w przypadku remontowania istniejącej zabudowy oraz projektowania nowej należy wprowadzać rozwiązania techniczne ograniczające powstawanie szkód w wyniku ewentualnego zalania. W Chojnem jest przewidziana rozbudowa magazynu przeciwpowodziowego.

b) Obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemi.

Na terenie gminy Sieradz nie ma obszarów narażonych na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemi.

10.8. Obszary problemowe

W wyniku analizy uwarunkowań wyodrębniono następujące fragmenty obszaru gminy określone jako problemowe. Są to:

- fragmenty terenów zabudowanych we wsiach: Sucha, Chałupki, Chojne, Borzewisko i Bobrowniki położone w strefie 50 m od stopy wałów przeciwpowodziowych Warty, która powinna pozostać bez zabudowy z uwagi na obowiązek zapewnienia szczelności i stabilności wałów. W strefie tej każda rozbudowa lub budowa nowych obiektów wymaga uwzględnienia wymagań określonych w przepisach odrębnych,
- prawnie nieuregulowany przebieg drogi publicznej przez kompleks lasów państwowych do istniejącej zabudowy wsi Budziczna w sołectwie Dąbrowa Wielka. Fragment jedynej drogi zapewniającej obsługę komunikacyjną wsi jest drogą leśną w

zarządzie Nadleśnictwa Złoczew. Dla zapewnienia kategorii drogi publicznej niezbędnym jest sporządzenie planu miejscowego dla odcinka drogi i uzyskanie zgody właściwego organu na przeznaczenie gruntów leśnych na cele nieleśne,

- w analogicznej sytuacji do przypadku opisanego wyżej pozostaje droga biegnąca z Dąbrowy Wielkiej do wsi Barczew w gminie Brzeźnio na odcinku biegnącym przez grunty leśne w zarządzie ALP, która istnieje w terenie i jej przebieg i stan prawny nie jest uregulowany.
- tereny we wsi Dzigorzew bezpośrednio sąsiadujące z terenem zamkniętym jednostki wojskowej przy ul. Wojska Polskiego w Sieradzu, gdzie wymagany jest podjęcie działań w kwestii określenia uciążliwości terenu zamkniętego i ustalenia ewentualnych ograniczeń dla zagospodarowania terenu w sąsiedztwie,
- tereny we wsi Grabowiec, gdzie fragment istniejącej zabudowy zagrodowej nie ma formalnie uregulowanego dostępu do drogi publicznej (dotychczasowy dostęp zapewnia droga po terenie kolejowym, zamkniętym).

10.9. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym w zależności od uwarunkowań i potrzeb gminy.

Jak już stwierdzono na str. 73-74 wyodrębnione jednostki strukturalne zwane obszarami podmiejskimi zurbanizowanymi i urbanizującymi się oraz obszarami wiejskimi wraz z użytkowaną rolniczo i chronioną na podstawie przepisów o ochronie przyrody rozległą doliną Warty mogą stanowić obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym w rozumieniu art. 11 ust.2 pkt 16 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Mają bowiem odmienne od siebie uwarunkowania przyrodnicze, uwarunkowania wynikające ze stanu użytkowania i zagospodarowania oraz predyspozycji dalszego rozwoju. W niniejszej zmianie studium określa się je jako strefę podmiejską i strefę wiejską.

Aktualnymi pozostają dotychczasowe ustalenia dla wyodrębnionych stref.

10.10. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego

a) Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym

1. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym mogą być lokalizowane na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji podejmowanych zgodnie z procedurą określoną w aktualnych przepisach prawa, w zgodności z ustaleniami polityki przestrzennej gminy określonymi w aktualnym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
2. Listę inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym dla obszaru gminy ustala Rada Gminy w uchwalanych przez siebie dokumentach, takich jak: coroczne budżety, strategie rozwoju, plan odnowy miejscowości, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wieloletnie programy rozwoju infrastruktury technicznej, programy ochrony środowiska.
3. Inwestycjami celu publicznego planowanymi do realizacji na najbliższy horyzont czasowy w gminie Sieradz (zgodnie z nowo przyjętą Strategią rozwoju gminy do 2020 r.) jest zestaw zadań, których głównym celem jest:
  - poprawa stanu dróg gminnych,
  - rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej,
  - zapewnienie właściwych warunków dla funkcjonowania placówek oświatowych,
  - realizacja zadań z zakresu ochrony i kształtowania środowiska,
  - zapewnienie wyposażenia w podstawowe urządzenia infrastruktury technicznej terenom osiedleńczym.

b) Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

1. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wynikają z jednej strony – z przyjętych programów krajowych i wojewódzkich, a z drugiej strony – z propozycji samorządu lokalnego wyrażonych w dokumentach określających i kształtujących politykę rozwoju gminy.
2. Lista rekomendowanych zadań dla realizacji zadań celów publicznych o znaczeniu ponadlokalnym zawiera następujące najistotniejsze propozycje, dotyczące:
  - modernizacji linii kolejowej nr 14 na odcinku Łódź – Zduńska Wola – Kalisz – wynikające z dokumentów krajowych, w tym do Sieradza w związku z uruchomieniem Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej – zadanie wynikające z dokumentów krajowych i wojewódzkich,
  - modernizacja obiektów retencji korytowej na rzece Żeglinie (jazy betonowe w Wiechucicach, Dąbrówce, Kuśniach, jazy lub zastawki na rzece Kanał Mesznik w Charlupii Małej i w Dzierlinie, na rzece Myi w Charlupii Małej, i w Biskupicach – zadanie wynikające z dokumentów wojewódzkich,
  - budowa zbiornika wodnego „Bogumiłów” na rzece Żeglinie o powierzchni zalewu ok. 190 ha,
  - utworzenie w dolinie rzeki Warty polderów tj. suchych zbiorników „Polder Sieradz” i „Polder Myja” stanowiących element ochrony przeciwpowodziowej.
  - budowa małych zbiorników wodnych o powierzchni do 5 ha: na Kanale Tyczyńskim w Chojnem – zbiornik „Szeroka Woda” o powierzchni zalewu 1,80 ha i zbiornik „Strumień” o powierzchni zalewu 1,20 ha, a w lasach państwowych w oddz. 246h – zbiornik „Męcka Wola” o powierzchni 0,106 ha.

10.11. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych i rolnych na cele nieleśne i nierolnicze

- a) **Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2.000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej**

Ze względu na istniejący charakter rozłogów gospodarstw rolnych nie przewiduje się obszarów obowiązkowo wyznaczonych do przeprowadzenia scalenia, a ze względu na kształty i powierzchnie działek i nieruchomości, nie zachodzi potrzeba wyznaczania terenów do przeprowadzenia scaleń i podziałów, o których mowa w ustawie o gospodarce nieruchomościami.

W ramach gospodarowania przestrzenią, na terenie gminy Sieradz wskazuje się na możliwość lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² na terenach wskazanych na rysunku studium we wsi Grabowiec-Stawiszczce. Dla tych terenów obowiązuje sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w którym powinny zostać rozwiązane problemy obsługi komunikacyjnej.

W studium nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznej z obowiązkiem sporządzenia planu miejscowego.

Dla terenów górniczych może być sporządzony plan miejscowy. Obowiązek taki nastąpi jednak wtedy, gdy złoża jest usytuowane na gruntach leśnych lub Rada Gminy uzna, iż jego sporządzenie, z uwagi na skutki dla środowiska przyrodniczego, jest uzasadnione.

- b) **Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.**

Podstawowym celem sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz jest określenie zasad długookresowej polityki rozwoju przestrzennego gminy. Studium jest jedynym dokumentem planistycznym, który kształtuje politykę zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy w dłuższym okresie czasu.

Gmina nie ma planu miejscowego zarówno dla całego jej obszaru, jak i dla poszczególnych części. Dotychczasowa realizacja wszystkich zamierzeń inwestycyjnych odbywa się na podstawie decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Obecnie jest sporządzany pierwszy plan miejscowy w związku z planowaną rozbudową istniejącego zakładu przemysłowego w miejscowości Grabowiec.

W swoich zamierzeniach na najbliższy okres gmina zamierza sporządzić plany miejscowe dla:

- obszaru planowanej aktywności gospodarczej we wsiach Grabowiec-Stawiszczce o wiodącej funkcji zabudowy produkcyjno-usługowej. Plan będzie także okazją dla rozpoznania i rozstrzygnięcia kwestii obsługi komunikacyjnej terenów stanowiących obudowę obecnej drogi międzyregionalnej oraz umożliwi uzyskanie zgody właściwych organów na przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Tu także w studium wskazuje się na możliwość lokalizacji obiektu handlowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- obszaru planowanej aktywności gospodarczej we wsi Dąbrówka o wiodącej funkcji zabudowy produkcyjno-usługowej z celami podobnymi jak dla obszaru opisanego wyżej,
- obszarów we wsiach Biskupice, Dzierlin, Chałupia Mała, Dzigorzew, Łosieniec, Kłocko, Dąbrówka, Grabowiec, Męcka Wola i Kol.Okręglica, gdzie wskazano możliwość zabudowy o funkcjach nierolniczych na gruntach III klasy bonitacyjnej. Zasięg przestrzenny planu zostanie każdorazowo określony indywidualnie przy podejmowaniu uchwały Rady Gminy Sieradz o przystąpieniu do sporządzania planu, a podstawą będzie analiza zasadności sporządzenia planu,
- obszaru drogi dojazdowej do wsi Budziczna w sołectwie Dąbrowa Wielka (obecnie odcinek drogi stanowią grunty leśne własności skarbu państwa) i enklaw lasów we wsiach Ruda, Sokołów, Czartki i Kol.Okręglica, gdzie wskazano udokumentowane lub potencjalne obszary występowania zasobów kopalin i w przypadku ich udokumentowania na gruntach leśnych – będzie wymagane sporządzenie planu miejscowego.
- dla terenów rozwojowych wsi Chojne, gdzie należy zadbać o nawiązanie zagospodarowania przestrzeni na terenach rozwojowych do historycznego układu przestrzennego wsi z licznymi obiektami i obszarami zabytkowymi. Przy okazji, należy uzyskać zgodę dotyczącą gruntów leśnych pod wskazaną w studium zabudowę usługową.
- dla terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej we wsi Dzigorzew w części przylegającej do granicy administracyjnej z miastem Sieradz (tereny wojskowe – zamknięte), gdzie w planie należałoby rozstrzygnąć o ograniczeniach związanych z bezpośrednim sąsiedztwem, w szczególności ze strzelnicą garnizonową (w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sieradz jest zawarta propozycja strefy ochronnej dla strzelnicy garnizonowej obejmująca część terenu przeznaczonego w dotychczas obowiązującym studium i utrzymanego w niniejszym projekcie pod zabudowę mieszkaniowo-usługową).

10.12. Wnioski do opracowań planistycznych w gminach sąsiednich.

Z niniejszego projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz wynikają wnioski do rozpatrzenia w toku kolejnych edycji studiów w gminach sąsiednich. I tak:

- do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sieradza: o uwzględnienie zasad zabudowy i zagospodarowania fragmentu strefy ochrony ekspozycji zespołu dworsko-parkowego w Męckiej Woli, który najlepiej widokowo jest eksponowany od strony północnej. Należałoby zadbać o to, aby wyeksponować widok na dwór i park z ulicy Podgórze na odcinku w granicach miasta Sieradza,
- do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zduńska Wola: o objęcie wspólnym opracowaniem planistycznym, w szczególności wymagającym rozwiązań obsługi komunikacyjnej, obszaru projektowanej aktywności gospodarczej w rejonie wsi Grabowiec-Stawiszcz-Czechy,
- do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeźnio: o ustanowienie zasad ochrony obszaru otoczenia kaplicy dworskiej w Kuśniach – obiektu dotychczas figurującego w gminnej ewidencji zabytków gminy Sieradz oraz o wspólne doprecyzowanie projektowanych granic Parku Kulturowego Dworków Ziemi Sieradzkiej.
- Do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wróblew: o wspólne doprecyzowanie projektowanych granic Parku Kulturowego Dworków Ziemi Sieradzkiej,
- Do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Burzenin: o wspólne doprecyzowanie projektowanych granic Archeologicznego Parku Kulturowego Burzenin-Witów-Tyczyn-Okopy.
- Do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zapolice: o wspólne doprecyzowanie projektowanych granic Parku Kulturowego „Dolina Warty”.

V. WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.2 USTAWY.

Koncepcję rozwoju gminy określoną w niniejszym studium opracowano na podstawie uwarunkowań o zakresie problemowym wyczerpującym zagadnienia wyszczególnione w art. 10 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przeanalizowano uwarunkowania przyrodniczo-ekologiczne, kulturowe, lokalne i zewnętrzne powiązania komunikacyjne, elementy infrastruktury technicznej i społeczno-gospodarczej, a także zamierzenia regionalnych organów administracji publicznej i wskazania władz samorządu lokalnego.

Generalnie, jako zasadę naczelną przyjęto ochronę i rozwój oraz przekształcenia i intensyfikację istniejących procesów i zjawisk. Rozproszenie terenów przeznaczonych do zabudowy na obszarze gminy, głównie o funkcjach osadnictwa wiejskiego, ale z coraz większym udziałem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej nakazuje przyjąć dążenie do ich koncentracji i tworzenia zwartych przestrzennie zespołów tej zabudowy z obowiązkiem ich sukcesywnego wyposażania w urządzenia infrastruktury technicznej. Jest to proces

rozłożony w czasie, ale musi być procesem celowym i podporządkowanym określonym zasadom. Dlatego też stopniowo powinno się obejmować planami miejscowymi kolejne tereny, na których występuje koncentracja tej zabudowy i jest wymagane sterowanie procesem budowy dróg dojazdowych i uzbrajania terenów. Szczególne szanse należy przypisać lokalizacji, z racji położenia w pobliżu 2 węzłów komunikacyjnych na drogę ekspresową S8, we wsiach Grabowiec-Stawiszczce nowych funkcji produkcyjno-usługowych nakierowanych na potrzeby dobrego transportu usług i towarów. Dla tego rejonu sporządzenie jednego lub kilku planów miejscowych jest niezwykle pożądane i pilne.

Dla gminy założono, że w szczególności tereny strefy podmiejskiej będą stopniowo przekształcać się w zespoły zabudowy nierolniczej z udziałem zabudowy mieszkaniowo-usługowej, a fragmenty gminy położone dalej od miasta – będą stopniowo zmieniać swoje oblicze na zaplecze żywicielskie.

VI. POLITYKA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

Sporządzenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest niezbędnym ogniwem procesu planowania przestrzennego, który jest procesem ciągłym. Studium, jako etap poprzedzający plany miejscowe, wskazuje pełen zakres możliwości przedsięwzięć planistycznych oraz realizacji idei i zamierzeń rozwoju, lub ograniczeń czy ochrony, w bliskiej i dalszej perspektywie czasowej.

Przy opracowywaniu dokumentu kierowano się zasadami zrównoważonego rozwoju i jego podstawowymi celami:

- cele społeczne realizowane przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, aby umożliwić społeczeństwu stopniowe osiąganie poprawy jakości życia, poprzez proporcjonalne rozmieszczenie ludności w stosunku do miejsc pracy i układów osadniczych, zachowanie prawidłowych relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami zamieszkania, pracy, odpoczynku, usług i administracji, wskazanie korzystnego techniczno-przestrzennego standardu środowiska człowieka, kształtowanie środowiska przestrzennego kreującego nowe jakościowo potrzeby i wartości społeczne;
- cele kulturowe osiągane przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, które chronią istniejące dziedzictwo kulturowe przed zniszczeniem lub dewastacją, poprzez powiązanie obiektów historycznych z krajobrazem naturalnym i wkomponowanie ich we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne oraz poprzez tworzenie nowych istotnych wartości kulturowych;
- cele ekologiczne osiągane przez kształtowanie struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na dewastację środowiska i tworzących warunki umożliwiające jego aktywną ochronę poprzez zgodność charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego, zgodność intensywności zagospodarowania z naturalną chłonnością środowiska oraz jego odpornością na zniszczenia, eksponowanie wartości krajobrazowych i ich harmonijne łączenie z zagospodarowaniem, tworzenie warunków zapewniających ochronę unikatowych wartości środowiska oraz umożliwiających odzyskanie utraconej równowagi ekologicznej;
- cele ekonomiczne osiągane przez kształtowanie struktur przestrzennych tworzących warunki wzrostu efektywności gospodarowania poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych i istniejącego majątku, kształtowanie elastycznych struktur przestrzennych, podatnych na dalszy rozwój, kształtowanie warunków przestrzennych tworzących korzystne procesy, kształtowanie układów przestrzennych, których struktura zwiększa sprawność i niezawodność funkcjonowania.

To nowoczesne (współczesne i przyszłościowe) kształtowanie ładu integralnego jest najistotniejszym warunkiem prawidłowego rozwoju miasta i gminy.

W wyniku przeprowadzonych analiz i studiów dokonano waloryzacji obszaru i określono politykę funkcjonalno-przestrzenną gminy - w pełni czytelną po zapoznaniu się z rysunkiem studium (plansza „Kierunki polityki przestrzennej”), gdzie przedstawiono lokalizację poszczególnych obszarów.

W przedstawionej na rysunku studium legendzie pokazano oznaczenia poszczególnych terenów oraz przypisane im funkcje. Przypisane danemu terenowi różne funkcje zostaną wyodrębnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z wymaganą w tych opracowaniach precyzją i stopniem uszczegółowienia.

Wszelkie działania przestrzenne na obszarach nie objętych tzw. obowiązkiem sporządzenia planu, wymagają również wyprzedzających działań planistycznych obejmujących obowiązkowo obszar docelowy wraz ze strefą kontekstu przestrzennego.

W oparciu o uwarunkowania w pełnym zakresie problemowym, a także według zamierzeń organów nadrzędnych oraz wskazań władz samorządu lokalnego zaproponowano koncepcję rozwoju gminy. Koncepcja ta określa cele społeczne, kulturowe, ekologiczne i ekonomiczne, wskazuje kierunki rozwoju gminy na czas najbliższy i dla dalszej perspektywy czasowej.

Generalnie, za zasadę przyjmuje się ochronę i rozwój oraz przekształcenia i intensyfikację istniejących walorów i zjawisk. Rozproszona struktura osadnicza nakazuje dążenie do koncentracji terenów zabudowanych. Jest to proces odległy w czasie, ale musi być celowy.

Realizacja zadań powinna obejmować różne perspektywy czasowe, niejednokrotnie determinowane czynnikami pozostającymi poza kompetencjami Gminy, ale przede wszystkim procesy rozwojowe powinny być sukcesywne i celowe.

Koncepcja zawarta w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz” wskazuje na możliwość większej aktywności gospodarczej, dostosowanej do zmiennych uwarunkowań i potrzeb, a jednocześnie chroni i rozwija istniejące walory przyrodniczo-kulturowe i wskazuje możliwość lepszych warunków życia jej mieszkańców, oraz podnoszenia rangi gminy w strukturze województwa.

VII. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie ustalenia zawarte w studium są wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe. Ustalenia zawarte w elaboracie Studium, zarówno w części tekstowej, jak i na rysunkach wyrażają kierunki polityki przestrzennej gminy, nie są jednak ścisłymi przesądzeniami o granicach zainwestowania i użytkowaniu terenów.

W Studium przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania terenów wiejskich, to znaczy, że określone na rysunkach przeznaczenie terenów oznacza funkcję dominującą, a nie wyłączną. Może i musi być uzupełnione innymi funkcjami, które jednak nie mogą być przeciwstawiane funkcji dominującej i pogarszać warunki koegzystencji.

Określenia:

- tereny zabudowy podmiejskiej, mieszkaniowo-usługowej,
- tereny osadnictwa wiejskiego,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o charakterze osiedlowym,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i rekreacji indywidualnej,
- tereny zabudowy usługowej,

- tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów,
- tereny rezerw inwestycyjnych dla zabudowy podmiejskiej mieszkaniowo-usługowej oraz dla zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów,
- tereny obsługi produkcji rolnej

dotyczą dominujących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być lokalizowane inne funkcje nie wchodzące w kolizję lub w konflikt z funkcją podstawową. Każda działalność, z wyłączeniem inwestycji realizujących cele publiczne, w tym telekomunikacji i łączności publicznej, nie może swoją uciążliwością wykraczać poza granice użytkowanej działki lub terenu, do której inwestor ma tytuł prawny..

Ostateczne ustalenia granic terenów przeznaczonych do zabudowy będą dokonywane w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Dla ustalenia linii rozgraniczających dróg publicznych istnieje potrzeba wykonywania opracowań określanych mianem „korytarzy komunikacyjnych”.

Opracowania te powinny uwzględniać zarówno podane w Studium klasy ulic jak i warunki lokalizacji urządzeń komunalnych, a także zakres niezbędnych ingerencji w istniejące zainwestowanie obrzeży trasy i sposób ich zagospodarowania z uwzględnieniem elementów ochrony ekologicznej. Ustala się ponadto, że Studium stanowić będzie podstawę niezbędnej aktualizacji programów infrastruktury technicznej.

VIII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to opracowanie strategiczne dla rozwoju przestrzennego gminy Zduńska Wola. Mimo, że nie ma ono rangi prawa miejscowego, to jednak stanowi oś systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy. W opracowanym dokumencie znalazły się informacje wynikające z:

- rozpoznania aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- dotychczasowych kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego,

a nowy dokument winien zapewnić:

- podstawę do koordynacji sporządzania planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego wydawanych w przypadku braku planów miejscowych,
- integrowanie polityki przestrzennej państwa z interesami gminy, a także wpływanie na formułowanie zadań rządowych, wojewódzkich i powiatowych, związanych z priorytetami rozwoju gminy,
- zbiór informacji stwarzających warunki dla marketingu przestrzennych walorów gminy w celu lokowania tu działalności związanej z preferowanymi formami aktywności gospodarczej i społecznej,
- promocję walorów i możliwości inwestycyjnych gminy.

Podczas kolejnych etapów opracowania analizie poddane zostały istniejące opracowania planistyczne i inne branżowe, wydane decyzje o pozwoleniu na budowę, wydane decyzje o warunkach zabudowy, wydane decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz wnioski złożone przez zainteresowanych. W ten sposób określone zostały potrzeby i aspiracje społeczeństwa, władz i przedsiębiorców, a także zjawiska wpływające na samą przestrzeń gminy. Ocenione zostały:

- stan środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- stan i faktyczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, transportową i społeczną,

- potencjał demograficzny,
- potencjał ekonomiczny i gospodarczy gminy,
- sytuacja na rynku pracy oraz problemy związane z bezrobociem.

Zebrane informacje posłużyły do ich analizy pod kątem możliwości przestrzennego kształtowania gminy. Wyniki przeprowadzonych badań stanowią bazę do określenia kierunków rozwoju gminy oraz rozpoznania jej predyspozycji i możliwości z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Zaproponowane nowe tereny inwestycyjne w pełni wystarczają na zabezpieczenie potrzeb gminy w zakresie terenów budownictwa mieszkaniowego, działalności usługowej i gospodarczej na najbliższy okres, przy jednoczesnym zachowaniu w stanie nienaruszonym walorów środowiska. W studium znalazły się także wytyczne dotyczące zagospodarowania terenów rolnych i leśnych w taki sposób, aby nie uległy one nadmiernej degradacji.

Realizacja ustaleń studium, wynikająca z przeprowadzonych analiz opiera się przede wszystkim na:

- stymulowaniu rozwoju gminy,
- inspirowaniu i realizowaniu programów zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców,
- udziale samorządu gminy w procesie opracowywania, uchwalania, aktualizacji i oceny realizacji,
- tworzeniu infrastruktury dla istniejących i planowanych inwestycji,
- zapewnieniu współdziałania samorządu gminy z samorządem powiatowym i wojewódzkim odnośnie prowadzonych analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, zagadnień jego rozwoju, styków pomiędzy gminą a gminami sąsiednimi,
- analizie i kontrolowaniu stopnia wykorzystania gruntów.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że dotychczasowe kierunki rozwoju i istniejące funkcje gminy mogą być kontynuowane pod warunkiem zwrócenia większej uwagi na zrównoważony rozwój wszystkich z nich oraz na aktywizację mniej znaczących dotychczas funkcji do takiego stopnia, aby stały się czynnikami napędzającymi rozwój gminy.

BIBLIOGRAFIA

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz. I edycja 2001 r. WBPP w Łodzi,
2. Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz z 1991 r.
3. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego przyjęty uchwałą Nr

LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r.

4. Strategia rozwoju województwa łódzkiego na lata 2007-2020 przyjęta uchwałą Nr LI/865/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 31 stycznia 2006 r. oraz materiały dotyczące aktualizacji tej Strategii.
5. Strategia rozwoju gminy Sieradz do 2020 r. – przyjęta przez Radę Gminy Sieradza w czerwcu 2014 r.
6. Program ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 przyjęty uchwałą Nr XIII/549/08 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 31 marca 2008 r.
7. Program ochrony środowiska gminy Sieradz. 2004 r.
8. Gminna ewidencja zabytków archeologicznych. Sieradz, 2013 r.
9. Uproszczone plany urządzania lasów niepaństwowych dla poszczególnych wsi na lata 2008-2017.
10. Program ochrony przyrody Nadleśnictwa Kolumna,
11. Program ochrony przyrody Nadleśnictwa Poddębice,
12. Program ochrony przyrody Nadleśnictwa Złoczew,
13. „Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2010 r. – Biblioteka Monitoringu Środowiska; Łódź 2012 r.,
14. Wnioski zgłoszone przez instytucje,
15. Dane statystyczne GUS – www.stat.gov.pl
16. Dane NSP 2002 i NSP 2010 dla gminy Sieradz
17. Materiały WZMiUW w Łodzi, Inspektorat w Sieradzu – mapy dot. gruntów zmeliorowanych,
18. Materiały RZGW w Poznaniu dot. obszarów zagrożenia powodziowego w dolinie rzeki Warty- 2004 r.
19. Prognoza Oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000 Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Poddębice na lata 2010-2016;